

**T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
ADLİ TIP ENSTİTÜSÜ
SOSYAL BİLİMLER ANABİLİM DALI**

Danışman: Doç. Dr. Gökhan ERSOY

**EVLİ BİREYLERDE BAĞLANMA STİLLERİ, AİLE İÇİ
EŞLER ARASI ŞİDDET VE EVLİLİK UYUMU ARASINDAKİ
İLİŞKİLERİN İNÇLENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

**Ayçin BOZKURT
PSİKOLOG**

İstanbul, 2014

İstanbul, 06 Ocak 2014

**İ.Ü.ADLİ TIP ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
SOSYAL BİLİMLER ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞINA**

Lisansüstü Öğretim Yönetmeliğinin 36.maddesi uyarınca Enstitünüz Sosyal Bilimler Anabilim Dalı'nın yüksek lisans öğrencisi Ayçin BOZKURT'un,

“Evlü Bireylerde Bağlanma Stilleri, Aile İçi Eşler Arası Şiddet ve Evlilik Uyumu Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi”

Adlı tezi jürimizce tetkik edilmiş ve kendisine tez savunması yaptırılmıştır.

Yukarıda adı geçen tezin ve tez savunmasının kabul edilmesine oy birliğiyle karar verilmiştir.

Prof. Dr. Musa TOSUN
Jüri Başkanı

Prof. Dr. İbrahim BALCIOĞLU
Üye

Prof. Dr. Gökhan ORAL
Üye

Doç. Dr. Gökhan ERSOY
Danışmanı

Doç. Dr. A. Ufuk SEZGIN
Üye

TEŞEKKÜR

Başta tez çalışmam boyunca, bana her zaman destek olan, yol gösteren ve beni motive eden çok değerli hocam ve tez danışmanım Doç. Dr. Gökhan Ersoy'a ,

Sonrasında yaşamımın her aşamasında olduğu gibi, tez çalışmam sırasında da bana verdikleri sonsuz moral, sevgi, her türlü yardım ve destekleri için babam Erdoğan Bozkurt, annem Gülderen Bozkurt ve ablam Gülbin Bozkurt'a,

Tez çalışmalarım sırasında beni destekleyen İzmir 11. Aile Mahkemesi Hakimi Sayın Ahmet Çilek'e, Bakırköy 5. Aile Mahkemesi Hakimi Sayın Sadiye Akdarma'ya ve tüm mesai arkadaşlarıma,

Yüksek lisans öğrenimim boyunca bilgi birikimleri ve deneyimlerinden yararlanma fırsatı bulduğum İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü öğretim üyelerine ve benden yardımlarını esirgemeyen tüm çalışanlarına,

Her zaman yanımda olduklarını hissettiren ve tez çalışmamda benden yardımlarını esirgemeyen başta İbrahim Gürçay, Nurdan Sezgin, Sıla Batur ve Elif Can Gürsoy olmak üzere tüm dostlarıma,

Son olarak tez çalışmama katılan tüm katılımcılara sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR	iii
İÇİNDEKİLER.....	iv
TABLO DİZİNİ	vi
ÖZET.....	xi
ABSTRACT	xii
1.GİRİŞ VE AMAÇ	1
2.GENEL BİLGİLER.....	4
2.1.ŞİDDETİN TANIMLANMASI	4
2.2. AİLE İÇİ EŞLER ARASI ŞİDDETİN TANIMLANMASI.....	4
2.3. AİLE İÇİ EŞLER ARASI ŞİDDETİN TÜRLERİ	6
2.3.1.Fiziksel Şiddet.....	6
2.3.2.Duygusal Şiddet.....	6
2.3.3.Cinsel Şiddet.....	7
2.3.4.Ekonomik Şiddet.....	8
2.4.EŞE YÖNELİK AİLE İÇİ ŞİDDETİN NEDENLERİ	8
2.5. AİLE İÇİ ŞİDDET TEORİLERİ	10
2.5.1.Feminist Teori	10
2.5.2.Aile Sistemleri Teorisi	11
2.5.3Biyolojik Teori.....	12
2.5.4.Psikodinamik Teoriler.....	13
2.5.5.Kişilik Teorisi	14
2.5.6.Sosyal Öğrenme Teorisi.....	15
2.6.EŞLER ARASI ŞİDDETİN GÖRÜLME SIKLIĞI	16
2.7.AİLE TANIMI.....	18
2.8.EVLİLİK TANIMI.....	19
2.8.1Evliliğin Tarihi.....	20
2.8.2.Evliliğin İşlevselliği	21
2.9.EVLİLİK UYUMU	22
2.10.BAĞLANMA KURAMI.....	24
2.10.1.İçsel Çalışma Modeli	26
2.10.2.Yetişkin Bağlanma Stilleri	26

2.11.AİLE İÇİ ŞİDDET, EVLİLİK UYUMU VE BAĞLANMA STİLLERİ İLE İLGİLİ YAPILAN ARAŞTIRMALAR	29
2.11.1.Aile İçi Şiddet ve Evlilik Uyumu İle İlgili Yapılan Araştırmalar.....	29
2.11.2.Aile İçi Şiddet Bağlanma Stilleri İle ilgili Yapılan Araştırmalar	30
2.11.3.Evlilik Uyumu ve Bağlanma Stilleri İle İlgili Yapılan Araştırmalar.....	31
3. GEREÇ VE YÖNTEM	34
3.1.ÇALIŞMA GRUBU	34
3.2. İŞLEM	34
3.3. GEREÇLER.....	35
3.3.1.Kişisel Bilgi Formu.....	35
3.3.2.İlişki Ölçekleri Anketi.....	36
3.3.3.Çift Uyum Ölçeği.....	36
4.BULGULAR	38
4.1.KATILIMCILARIN SOSYO-DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ	38
4.2.KATILIMCILARIN EVLİLİK ÖZELLİKLERİ.....	39
4.3. KATILIMCILARIN AİLE GEÇMİŞİ ÖZELLİKLERİ.....	40
4.4. EŞLER ARASI ŞİDDET UYGULAMAYA YÖNELİK BULGULAR.....	43
4.5. EŞLER ARASI ŞİDDETE MARUZ KALMAYA YÖNELİK BULGULAR	61
4.6. KATILIMCILARIN EVLİLİK UYUM DÜZEYLERİNE İLİŞKİN BULGULAR	80
4.7. BAĞLANMA STİLİ, BAĞLANMA STİLİ İLE ŞİDDET UYGULAMA, ŞİDDETE MARUZ KALMA VE EVLİLİK UYUMU ARASINDAKİ İLİŞKİLERE YÖNELİK BULGULAR	92
4.8.EŞLER ARASI ŞİDDETİN YORDAYICILARINA YÖNELİK BULGULAR	94
5. TARTIŞMA	101
6. SONUÇ	108
KAYNAKLAR.....	110
EKLER	123

TABLO DİZİNİ

Tablo I. Katılımcıların Yaşlarına Göre Dağılımı	38
Tablo II. Katılımcıların Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı	38
Tablo III. Katılımcıların Çalışma Durumlarına Göre Dağılımı	38
Tablo IV. Katılımcıların Gelir Düzeylerine Göre Dağılımı	39
Tablo V. Katılımcıların Evlilik Sürelerine Göre Dağılımı	39
Tablo VI. Katılımcıların Evlilik Sayısına Göre Dağılımı	39
Tablo VII. Katılımcıların Evlilik Şekline Göre Dağılımı	39
Tablo VIII. Katılımcıların Anne-babalarının Birliktelik Durumuna Göre Dağılımı	40
Tablo IX. Katılımcıların Anne ya da Babasından Fiziksel Şiddet Görme Durumlarına Göre Dağılımları	40
Tablo X. Katılımcıların Anne ya da Babasından Duygusal Şiddet Görme Durumlarına Göre Dağılımları	40
Tablo XI. Katılımcıların Anne ve Babasının Boşanmayı ya da Ayrılmayı Düşünme Sıklığına Göre Dağılımları	40
Tablo XII. Katılımcıların Anne ve Babasının Kavga Etme Sıklığına Göre Dağılımları	41
Tablo XIII. Katılımcıların Anne ve Babasının Kavga Etmesinden Etkilenme Durumlarına Göre Dağılımları	41
Tablo XIV. Katılımcıların Anne ve Babasının Arasındaki Duygusal Şiddete Tanıklık Etme Durumlarına Göre Dağılımları	41
Tablo XV. Katılımcıların Anne ve Babasının Arasındaki Cinsel Şiddete Tanıklık Etme Durumlarına Göre Dağılımları	41
Tablo XVI. Katılımcıların Anne ve Babasının Arasındaki Ekonomik Şiddete Tanıklık Etme Durumlarına Göre Dağılımları	42
Tablo XVII. Katılımcıların Anne ve Babasının Arasındaki Fiziksel Şiddete Tanıklık Etme Durumlarına Göre Dağılımları	42
Tablo XVIII. Katılımcıların Anne ve Babasının Birbirlerine Sevgi Göstermeleri Durumlarına Göre Dağılımları	42
Tablo XIX. Katılımcıların Anne ve Babasının Birbirleri ile Teşvik Edici Alışverişte Bulunma Sıklığına Göre Dağılımları	42
Tablo XX. Katılımcıların Anne ve Babasının Ev Dışı Faaliyetleri Birlikte Yapma Sıklığına Göre Dağılımları	43

Tablo XXI. Şiddet Uygulama Güvenilirlik Değerleri Tablosu	43
Tablo XXII. Katılımcıların Eşlerine Uyguladıkları Duygusal Şiddete Göre Dağılımı.....	44
Tablo XXIII. Katılımcıların Eşlerine Uyguladıkları Cinsel Şiddete Göre Dağılımı.....	45
Tablo XXIV. Katılımcıların Eşlerine Uyguladıkları Ekonomik Şiddete Göre Dağılımı.....	45
Tablo XXV. Katılımcıların Eşlerine Uyguladıkları Fiziksel Şiddete Göre Dağılımı	46
Tablo XXVI. Eşlerine Uyguladıkları Duygusal Şiddeti Sorgulayan Maddeler Açısından, Katılımcıların Verdiği Cevapların Cinsiyetlerine Göre Karşılaştırılması.....	47
Tablo XXVII. Eşlerine Uyguladıkları Cinsel Şiddeti Sorgulayan Maddeler Açısından, Katılımcıların Verdiği Cevapların Cinsiyetlerine Göre Karşılaştırılması.....	47
Tablo XXVIII. Eşlerine Uyguladıkları Ekonomik Şiddeti Sorgulayan Maddeler Açısından, Katılımcıların Verdiği Cevapların Cinsiyetlerine Göre Karşılaştırılması.....	48
Tablo XXIX. Eşlerine Uyguladıkları Fiziksel Şiddeti Sorgulayan Maddeler Açısından, Katılımcıların Verdiği Cevapların Cinsiyetlerine Göre Karşılaştırılması.....	48
Tablo XXX. Katılımcıların Eşlerine Uyguladıkları Şiddetin Cinsiyetlere Göre Dağılımı	49
Tablo XXXI. Katılımcıların Eşlerine Uyguladıkları Şiddet Türlerinin Cinsiyetlere Göre Karşılaştırılması	49
Tablo XXXII. Katılımcıların Eşlerine Uyguladıkları Şiddetin Sosyodemografik Özellikler, Evlilik Özellikleri ve Aile Geçmişi ile İlişkisi	50
Tablo XXXIII. Katılımcıların Eşlerine Uyguladıkları Şiddetin Cinsiyetlere Göre Sosyodemografik Özellikler, Evlilik Özellikleri ve Aile Geçmişi Korelasyon Tablosu	51
Tablo XXXIV. Katılımcıların Yaş Şiddet Uygulama İlişkisi	52
Tablo XXXV. Katılımcıların Eğitim Düzeyi Şiddet Uygulama İlişkisi	53
Tablo XXXVI. Erkekler İçin Eğitim Düzeyine Göre Şiddet Uygulama İlişkisi.....	54
Tablo XXXVII. Erkeklerin Gelir Düzeyi ile Şiddet Uygulama İlişkisi.....	55
Tablo XXXVIII. Katılımcıların Evlilik Şekline Göre Şiddet Uygulama İlişkisi.....	55
Tablo XXXIX. Katılımcıların Evlilik Sayısı Şiddet Uygulama İlişkisi.....	56
Tablo XL. Katılımcıların Anne Babasının Kavga Etme Sıklığı Şiddet Uygulama İlişkisi.....	56
Tablo XLI. Katılımcıların Anne Babasının Kavgasından Etkilenme Düzeyi Şiddet Uygulama İlişkisi	57
Tablo XLII. Aile Geçmişinde Fiziksel Şiddete Maruz Kalma Eşine Şiddet Uygulama İlişkisi	58

Tablo XLIII. Aile Geçmişinde Duygusal Şiddete Maruz Kalma Eşine Şiddet Uygulama İlişkisi.....	58
Tablo XLIV. Anne Baba Arasındaki Duygusal Şiddete Tanıklık Etme ve Şiddet Uygulama İlişkisi.....	59
Tablo XLV. Anne Baba Arasındaki Fiziksel Şiddete Tanıklık Etme ve Şiddet Uygulama İlişkisi.....	59
Tablo XLVI. Anne Baba Arasındaki Cinsel Şiddete Tanıklık Etme ve Şiddet Uygulama İlişkisi.....	60
Tablo XLVII. Anne Baba Arasındaki Ekonomik Şiddete Tanıklık Etme ve Şiddet Uygulama İlişkisi.....	60
Tablo XLVIII. Şiddete Maruz Kalma Güvenilirlik Değerleri Tablosu.....	61
Tablo XLIX. Katılımcıların Eşleri Tarafından Maruz Kaldıkları Duygusal Şiddete Göre Dağılımı.....	61
Tablo L. Katılımcıların Eşleri Tarafından Maruz Kaldıkları Cinsel Şiddete Göre Dağılımı...	62
Tablo LI. Katılımcıların Eşleri Tarafından Maruz Kaldıkları Ekonomik Şiddete Göre Dağılımı.....	62
Tablo LII. Katılımcıların Eşleri Tarafından Maruz Kaldıkları Fiziksel Şiddete Göre Dağılımı.....	63
Tablo LIII. Eşlerinden Maruz Kaldıkları Duygusal Şiddeti Sorgulayan Maddeler Açısından, Katılımcıların Verdiği Cevapların Cinsiyetlerine Göre Karşılaştırılması.....	63
Tablo LIV. Eşlerinden Maruz Kaldıkları Cinsel Şiddeti Sorgulayan Maddeler Açısından, Katılımcıların Verdiği Cevapların Cinsiyetlerine Göre Karşılaştırılması.....	64
Tablo LV. Eşlerinden Maruz Kaldıkları Ekonomik Şiddeti Sorgulayan Maddeler Açısından, Katılımcıların Verdiği Cevapların Cinsiyetlerine Göre Karşılaştırılması.....	64
Tablo LVI. Eşlerinden Maruz Kaldıkları Fiziksel Şiddeti Sorgulayan Maddeler Açısından, Katılımcıların Verdiği Cevapların Cinsiyetlerine Göre Karşılaştırılması.....	65
Tablo LVII. Katılımcıların Maruz Kaldıkları Şiddetin Cinsiyetlere Göre Dağılımı.....	65
Tablo LVIII. Cinsiyete Göre Şiddete Maruz Kalma Alt Boyutları Karşılaştırması.....	66
Tablo LIX. Katılımcıların Maruz Kaldıkları Şiddet Sosyodemografik Özellikler, Evlilik Özellikleri ve Aile Geçmişi Korelasyon Tablosu	67
Tablo LX. Katılımcıların Maruz Kaldıkları Şiddet Türlerinin Cinsiyetlere Göre Sosyodemografik Özellikler, Evlilik Özellikleri ve Aile Geçmişi Korelasyon Tablosu	68

Tablo LXI. Katılımcıların Yaş Şiddete Maruz Kalma İlişkisi	69
Tablo LXII. Kadınların Yaşa Göre Şiddete Maruz Kalma Durumu	70
Tablo LXIII. Kadınların Eğitim Düzeyine Göre Şiddete Maruz Kalma Durumu	71
Tablo LXIV. Kadınların Gelir Düzeyine Göre Şiddete Maruz Kalma Durumu	72
Tablo LXV. Katılımcıların Evlilik Süresi Şiddete Maruz Kalma İlişkisi	73
Tablo LXVI. Katılımcıların Evlilik Sayısı Şiddete Maruz Kalma İlişkisi	74
Tablo LXVII. Katılımcıların Anne Babasının Kavga Etme Sıklığı Şiddete Maruz Kalma İlişkisi	74
Tablo LXVIII. Katılımcıların Aile Geçmişinde Fiziksel Şiddete Maruz Kalması ile Evliliklerinde Şiddete Maruz Kalma Durumlarının Karşılaştırması	75
Tablo LXIX. Katılımcıların Aile Geçmişinde Duygusal Şiddete Maruz Kalması ile Evliliklerinde Şiddete Maruz Kalma Durumlarının Karşılaştırması	75
Tablo LXX. Anne Baba Arasındaki Duygusal Şiddete Tanıklık Etme ve Şiddete Maruz Kalma İlişkisi	76
Tablo LXXI. Anne Baba Arasındaki Fiziksel Şiddete Tanıklık Etme ve Şiddete Maruz Kalma İlişkisi	77
Tablo LXXII. Anne Baba Arasındaki Cinsel Şiddete Tanıklık Etme ve Şiddete Maruz Kalma İlişkisi	78
Tablo LXXIII. Anne Baba Arasındaki Ekonomik Şiddete Tanıklık Etme ve Şiddete Maruz Kalma İlişkisi	79
Tablo LXXIV. Yaş Evlilik Uyum İlişkisi	80
Tablo LXXV. Eğitim Evlilik Uyum İlişkisi	81
Tablo LXXVI. Çalışma Durumu Evlilik Uyum İlişkisi	82
Tablo LXXVII. Gelir Düzeyi Evlilik Uyum İlişkisi	83
Tablo LXXVIII. Evlilik Süresi Evlilik Uyum İlişkisi	84
Tablo LXXIX. Evlilik Sayısı Evlilik Uyum İlişkisi	85
Tablo LXXX. Evlilik Şekli Evlilik Uyum İlişkisi	85
Tablo LXXXI. Anne Baba Birlikteliği Evlilik Uyum İlişkisi	86
Tablo LXXXII. Anne ve Banın Boşanmayı-Ayrılmayı Düşünme Sıklığı Evlilik Uyum İlişkisi	87
Tablo LXXXIII. Anne ve Banın Kavga Etme Sıklığı Evlilik Uyum İlişkisi	88
Tablo LXXXIV. Anne ve Banın Birbirlerine Sevgi Göstermesi Evlilik Uyum İlişkisi	89

Tablo LXXXV. Anne ve Babanın Teşvik Edici Davranışlarda Bulunması Evlilik Uyum İlişkisi	90
Tablo LXXXVI. Anne ve Babanın Ev Dışı Faaliyetleri Birlikte Yapması Evlilik Uyum İlişkisi	91
Tablo LXXXVII. Katılımcıların Bağlanma Stilleri Dağılımı	92
Tablo LXXXVIII. Evlilik Uyumu Şiddet Uygulama İlişkisi	92
Tablo LXXXIX. Evlilik Uyumu Şiddete Maruz Kalma İlişkisi	93
Tablo XC. Evlilik Uyumu Bağlanma Stilleri İlişkisi	93
Tablo XCI. Bağlanma stilleri Şiddet Uygulama İlişkisi	94
Tablo XCII. Bağlanma stilleri Şiddete Maruz Kalma İlişkisi	94
Tablo XCIII. Sosyodemografik Özellikler, Evlilik Durumu, Aile Geçmişinin, Bağlanma Stillерinin ve Evlilik Uyumunun Şiddet Türlerini Uygulamada Anlamli Yordayıcı Olup Olmadığı İçin Yapılan Regresyon.....	95
Tablo XCIV. Sosyodemografik Özellikler, Evlilik Durumu, Aile Geçmişinin, Bağlanma Stilleri ve Evlilik Uyumunun Şiddete Maruz Kalmada Anlamli Yordayıcı Olup Olmadığı İçin Yapılan Regresyon	97
Tablo XCV. Kadınlarda Çift Uyumunun Şiddet Uygulama Ve Şiddete Maruz Kalmayı Yordamada Anlamli Bir Yordayıcı Olup Olmadığını Belirlemek İçin Yapılan Regresyon	98
Tablo XCVI. Erkeklerde Evlilik Uyumunun Şiddet Uygulama Ve Şiddete Maruz Kalmayı Yordamada Anlamli Bir Yordayıcı Olup Olmadığını Belirlemek İçin Yapılan Regresyon	99
Tablo XCVII. Katılımcılarının Bağlanma Biçimlerinin Çift Uyum Düzeylerini Yordamada Anlamli Bir Yordayıcı Olup Olmadığını Belirlemek İçin Yapılan Regresyon Analizi	100

ÖZET

Her geçen gün giderek artan bir problem olan şiddet, kendini aile içerisinde de göstermekte ve tüm toplumlarda önemli bir sorun olmaya devam etmektedir. Bir insan hakları ihlali olan şiddet, aile içerisinde en çok eşler arasında kendisini göstermektedir. Çalışmamızda aile içi eşler arası şiddet ile yetişkin bağlanma stilleri ve evlilik uyumu arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Yine eşler arası şiddetin yaygınlığı ve bazı sosyodemografik değişkenler, evlilik özellikleri, kök ailede şiddete maruz kalma ve/veya tanık olma, anne ve babanın ilişkisi ve anne babaya benzerlik arasındaki ilişkiler sınanmıştır. Eşlerin birbirlerine uyguladıkları şiddet duygusal, cinsel, ekonomik ve fiziksel olmak üzere dört farklı şiddet türünde ve ayrıca uygulanan ve maruz kalınan şiddet olmak üzere de iki boyutta ele alınmıştır. Çalışmamıza 100 erkek, 100 kadın olmak üzere 200 evli birey katılmıştır (N=200). Çalışma sonucunda, eşlerin birbirlerine en yüksek oranda duygusal şiddet uyguladıkları, kadınların şiddetin her türünde daha fazla şiddete maruz kaldıklarını bildirdikleri, erkeklerin daha fazla cinsel ve ekonomik şiddet uyguladıklarını bildirdikleri görülmüştür. Sosyodemografik özelliklerden yaş, eğitim durumu ve gelir seviyesinin kadınların şiddete maruz kalmasında anlamlı yordayıcılar olduğu, erkeğin eğitim seviyesinin şiddet uygulamada etkili olduğu bulunmuştur. Şiddet uygulama ve maruz kalmada en dikkat çekici sonuç, kök ailede şiddete maruz kalma ve/veya tanık olmanın ilerleyen yıllarda şiddet uygulayıcısı olmada ve şiddete maruz kalmada önemli olduğu sonucudur. Araştırmamız kapsamında şiddet uygulama ve şiddete maruz kalma ile saplantılı bağlanma stili arasında ilişki bulunmuştur. Saplantılı bağlanma stili olan bireylerin şiddet uygulama eğilimi güvenli bağlanma stilinden yüksektir. Yine saplantılı bağlanma stiline sahip bireylerin eşlerinden daha fazla şiddete maruz kaldıklarını söyleyebiliriz. Evlilik uyumu ve eş şiddeti arasındaki ilişki incelendiğinde, evlilik uyumunun düşük olması ile eş şiddeti arasında anlamlı sonuçlar bulunmuştur. Benzer sonuç bağlanma stilleri ile evlilik uyumu ilişkisinde de görülmüştür. Buna göre saplantılı bağlanma stili ile evlilik uyumu arasında negatif yönlü bir ilişki vardır. Evlilik uyumu ile anne ve babaya benzerlik incelenmiş, kişinin, çocukluğunda kök ailesinde ebeveynleri arasında deneyimlediği evliliğe benzer evlilik ilişkisi kurduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Eşler arası şiddet, evlilik uyumu, bağlanma stilleri

ABSTRACT

As the violence has been an increasing problem, it has also been on the rise within families and has taken its place as an important worldwide issue. Violence is a breach of human rights and domestic violence occurs mostly among spouses. In our study, we explored intimate partner violence and its relationship with adult attachment styles and marriage adjustment. We also examined the prevalence of domestic violence among spouses and certain sociodemographic variables, as well as other variables such as marriage characteristics, witnessing and/or being subjected to domestic violence within the nuclear family, the relationship between parents and similarities with parents. The violence among spouses were explored twofolds: (1) through four types of domestic violence; emotional, sexual, economic, and physical, and (2) through two perspectives; committing the violent act and being subjected to violence. The participants consisted of two hundred individuals, 100 males and 100 females, all of whom were married (N=200). Our results demonstrated that in all four types of domestic violence the emotional violence was the highest among spouses; that for all four types of domestic violence women were more likely to be subjected to violence; and that men were likely to primarily commit to sexual and economic violence. Among the sociodemographic characteristics, our data suggested that age, level of education, and level of income were significant factors for the women to be subjected to domestic violence, and that level of education was a significant factor for males to commit domestic violence. A very important finding was that in the nuclear family, either or both witnessing and being subjected to domestic violence were indicators of committing to such violent acts or being subjected to violence later in life. The results also suggested a relationship between committing to and being subjected to violence and dismissing attachment style. Individuals with dismissing attachment style are reportedly more likely to commit violent acts than individuals with secure attachment style. In addition, it may be suggested that the individuals with dismissing attachment style are more likely to be subjected to violence from their spouses. Further findings of our study demonstrated that the relationship between decreased marriage adjustment and increased domestic violence among spouses was significant. A similar relationship between marriage adjustment and attachment styles was also reported. Therefore, it may be implied that there is a negative relationship between the dismissing attachment style and marriage adjustment. Finally, the findings regarding marriage adjustment and similarities with parents suggested that individuals tend to form marital relationships similar to the marriage of their parents and to what they experience as children in their nuclear family.

Key words: Intimate partner violence, attachment styles, marriage adjustment

1.GİRİŞ VE AMAÇ

Yüzyıllar boyunca aile yaşamının bir parçası olarak olağan kabul edilen ve mahrem sayılan aile içi şiddet, ülkemizde ve dünyada hemen hemen tüm toplumlarda rastlanan en yaygın ve en ciddi sorunlardan birisidir. Aile içerisinde yaşanan şiddetin her geçen gün daha da artması, bu konuda yapılan çalışmaların önemini bir kez daha ortaya koymaktadır. Araştırmacılar, aile içi şiddetin ciddiyetinin ifade edilmesi için aile fertlerine karşı şiddet içeren her türlü davranışın insan hakları ihlali olarak kabul edilmesi gerektiğini vurgulamaktadır (Tjaden, 2000; Erbek,2004;Özgentürk, 2012).

Şiddet, sadece fiziksel olarak değil, birçok biçimde ve şekilde karşımıza çıkmaktadır. Araştırmacılar, aile içerisinde görülen şiddeti fiziksel, duygusal, cinsel ve ekonomik olmak üzere dört türe ayırıp incelemektedir (Jansen ve ark.,2009).

Aile içerisinde yaşayan tüm bireyler, aile içi şiddet mağduru olabilmektedir. Aile içi şiddetin en sık görüldüğü biçim eşlerin birbirlerine uyguladıkları şiddettir. Literatür incelendiğinde, hem erkeklerin hem de kadınların eşlerine şiddet uyguladıklarını ve sadece kadınların daha yüksek oranda şiddet mağduru olduklarını söyleyen, her ikisinin şiddet uygulayıcısı olduğunu söylemenin, kadınların şiddet mağduru olduğu gerçeğini gizlemeye yönelik olacağını savunan araştırmacılara rastlamak mümkündür (Stith ve ark., 2008; Archer, 2000; Heise, 1993; Mutlu, 2006).

Aile içerisinde eşler arasında yaşanan şiddetle ilgili olarak birçok yaklaşım ortaya konmuştur. En eski ve en bilinen teorilerden birisi olan feminist teori, ataerkil toplumlarda cinsiyet ayrımcılığı ve eşitsizliğinin şiddetin ana nedeni olduğu görüşündedir (Lenton, 1995). Saldırganlığın nedenini biyolojik nedenlere bağlayan biyolojik teorinin yanı sıra kişinin kişilik özelliklerinin ve kimlik psikopatolojisinin eşler arası şiddet davranışına yatkınlığı artırabildiğini ifade eden kişilik teorileri de vardır (Davidson,2000; Holtzworth-Munroe ve Stuart,1994). Straus ve Jean Giles Sims tarafından 1983 yılında aile içi şiddetin kökenini açıklamak için geliştirilen aile sistemleri yaklaşımda, şiddet bireysel patolojinin bir sonucu olmaktan ziyade bir sistemin ürünü olarak değerlendirilmektedir. Sosyal öğrenme teorisine göre, çocuklar küçük yaştan itibaren anne ve babalarını gözlemleyerek öfke davranışını öğrenirler (Bandura, 1965). Psikodinamik teoriler saldırganlığı Freud'un her insanın içinde

güçlü kendi kendini yıkıcı dürtülerin bulunduğu savından yola çıkarak tanımlamışlardır (Gök,2009).

Aile içi eşler arası şiddetin yaygınlığı ile ilgili hem ülkemizde hem de dünyada birçok araştırma yapılmaktadır. Bu araştırmaların verileri incelendiğinde, kadınların erkeklere göre daha fazla şiddet mağduru oldukları görülmektedir (Yıldız ve ark.,2003). Dünya Sağlık Örgütü'nün 2005 yılındaki raporuna göre; kadınlar arasında yaşam boyu fiziksel şiddet görme sıklığı %6-59 arasında saptanmış ve kadınların eşleri tarafından “yumruklanma”, “tekmelenme”, “yerde sürüklenme”, “silahla tehdit edilme” gibi ağır şiddet şekillerinin uygulanma sıklığı %4-49 arasında olduğu bulunmuştur. Aynı çalışmada cinsel şiddet sıklığı ise; %6-59 oranında olduğu belirlenmiştir (WHO, 2005).

Ailenin birliğini ve sürekliliğini sağlayan evlilik, çok eski toplum ve kabilelerden bu yana varlığını korumaktadır. Literatürde evlilik ile ilgili birçok tanımlama yapılmaktadır. Fidanoğlu (2006) evliliği, birbirinden farklı ilgi ve ihtiyaçlara sahip iki insanın birlikte yaşamak, yaşadıklarını paylaşmak, çocuk yapmak ve yetiştirmek gibi amaçlarla kurdukları ilişkiler sistemi olarak tanımlamaktadır.

Bazı araştırmacılar eşler arasındaki uyumu, eşlerin ayrı ayrı duyguları olarak, bazıları ise eşler arasındaki ilişkinin bir özelliği olarak değerlendirmişler ve araştırmalarda eşler arasındaki uyumu ölçerken iletişim ve çatışma gibi ilişkinin kapsadığı özellikleri kullanmışlardır (Spainer, 1979). Spainer'ın hem bireysel değerlendirmeleri hem de ilişkiyi ifade eden maddeleri bir araya getiren çok boyutlu Çiftler Uyum Ölçeği, 1970li yılların sonlarına doğru eşler arasındaki uyumun ölçülmesinde çok yaygın olarak kullanılmıştır.

Stith ve ark. (2008) tarafından yapılan çalışmada evlilik doyumu ve şiddet arasında negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. Eşi tarafından şiddet gören ve karşılıklı olarak şiddet gördüklerini ifade eden çiftlerin evlilik doyumlarının düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Psikoanalist John Bowlby (1969) tarafından geliştirilmiş olan Bağlanma Kuramı, çocuklukta anne ya da bakıcı ile kurulan güçlü duygusal bağlar ile yetişkinlik döneminde kurduğumuz yakın ilişkilerin birbirine benzer olduğunu tanımlayan bir yaklaşımdır.

Hazan ve Shaver (1987) romantik ilişkilerin çocuklar ve onlara bakım veren kişiler arasındaki etkileşime benzer olduğunu savunmuş, Bartholomew ve Horowitz (1991), benlik

ve başkaları modelleri temelinde, Hazan ve Shaver'ın (1987) üçlü modelinden farklı olarak güvenli, saplantılı, kayıtsız ve korkulu olmak üzere dört temel bağlanma stili önermişlerdir.

Senchak ve Leonard (1992) kendilerini güvenli olarak tanımlayan eşlerin, güvenli eşlerle eşleştikleri bulunmuştur. Her iki eş güvenli olduğunda, çiftlerden birinin ya da her ikisinin güvensiz olduğu durumlara göre daha iyi evlilik uyumuna sahip oldukları görülmüştür. Ayrıca, her ikisi de güvenli olan eşler, çatışma karşısında daha az saldırganlık ve geri çekilme ifade edip eşlerine yönelik daha olumlu değerlendirmelerde bulunmuşlardır.

Bağlanma kuramına göre evlilik doyumu ya da doyumsuzluğu eşlerden her birinin ilişkilerindeki bağlanma stiline, ilişki geçmişine ve aile kaynağına dayanmaktadır (Hazan ve Shaver, 1994).

Aile içi şiddet ile ilgili son yıllarda yapılan çalışmaların çoğu, aile içi şiddetin türleri ve yaygınlığı ile ilgilidir. Bu çalışma ile hedeflenen, aile içi eşe yönelik şiddet ile evlilik uyumu ve bağlanma stilleri arasındaki ilişkiyi incelemektir. Ayrıca araştırmada kullanılan değişkenler ile aile içi şiddet arasındaki ilişki ve kişinin kök ailesinde maruz kaldığı ya da tanık olduğu şiddetin eşine şiddet uygulamasında ya da eşinden şiddet görmesinde etkili olup olmadığı araştırılacaktır. Bu çalışma ile aile içi şiddet hem uygulama hem şiddet görme hem kadın hem de erkekler açısından derinlemesine incelenecek ve kişinin ilk çocuklukta kurmuş olduğu ilişkilerin yetişkinlikte kurduğu evlilik ilişkisi ile şiddet uygulama ve şiddet göstermesine etkisinin anlaşılması konusunda önemli bir katkı sağlayacaktır.

2.GENEL BİLGİLER

2.1.ŞİDDETİN TANIMLANMASI

Türk Dil Kurumu Sözlüğü'nde şiddet; “bir hareketin, bir gücün derecesi, sertlik” olarak tanımlanmaktadır. Türkçeye Arapçadan girmiştir. Dünya Sağlık Örgütü şiddeti; yaralanma, ölüm, psikolojik zarar, gelişimde bozukluk veya mahrumiyete yol açan veya yol açma olasılığı yüksek olan, kişinin kendisine, bir başkasına, bir gruba veya topluma yönelik olarak fiziksel kuvvetin veya gücün kasıtlı kullanılması veya tehdidi olarak tanımlamaktadır.

Şiddet davranışı bireysel, bireyler arası, aile ve toplum düzeylerinde pek çok farklı faktöre bağlı olarak ortaya çıkabilir. Şiddetin kaynakları ve uygulaması biçimleri açısından farklı türleri vardır. Bireysel, kitlesel; fiziksel ya da ruhsal gibi şiddet türlerinden söz etmek mümkündür (Kaya ve ark.,2004).

2.2. AİLE İÇİ EŞLER ARASI ŞİDDETİN TANIMLANMASI

Şiddetin bir türü olarak “aile içi şiddet”; kendini aile olarak tanımlayan bir grup içerisinde zorlama, aşağılama, güç gösterme, öfke-gerginlik boşaltma amacıyla eşlerden birine yöneltilen her türlü şiddet davranışı olarak tanımlanmaktadır (Heise,1993). Polat'a (2001) göre eşler arası şiddet; bir yetişkinin ilişki olduğu diğer yetişkin tarafından fiziksel ya da duygusal sorunlara yol açacak şekilde baskı altında tutulması veya saldırıya uğramasıdır.

Aile içi şiddetin en sık rastlanılan formu eş şiddetidir. Eş şiddeti genellikle erkeğin kadına uyguladığı şiddet olarak ortaya konulmuşsa da son yıllarda aynı cinsiyetten çiftler arasında ya da kadının erkeğe uyguladığı şiddet olarak ta görülmektedir. Dünya Sağlık Örgütü'nün 2007 yılı raporunda çiftler arası şiddete dikkat çekilmekte ve kişiler arası şiddetin bir türü olarak eşler arasındaki şiddeti hem kadın hem de erkek açısından ele alma gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Aile içi eş şiddeti, yakın ilişki içerisindeki bireylerin birbirine zarar vermesi olarak tanımlanır. Evli, nişanlı, sözlü, birlikte yaşayan, ilk defa bir araya gelen, ayrılmış, boşanmış, heteroseksüel veya homoseksüel çiftler arasında yaşanabilir (Jansen ve ark., 2009).

Aile içi şiddetin en yaygın biçiminin kadına yönelik şiddet olmasının yanı sıra, aile içinde çocuklara, az da olsa çocukların anne ve babaya, dede, nineye uygulandığını bildiren vakalarda bilinmektedir (Mutlu 2006).

Yapılan birçok çalışma, fiziksel saldırganlık söz konusu olduğunda, kadınların da fiziksel saldırganlıkta bulduklarını bildirdiklerini ortaya koymaktadır (Stith ve ark., 2008). Archer (2000) yakın ilişki içerisindeki çiftlerle yaptığı çalışmalarda fiziksel saldırganlığın cinsiyete göre değişip değişmediğini ölçmüş, kadın ve erkek arasında fiziksel saldırganlık oranını birbirine eşdeğer oranda olduğunu bulmuştur.

Aile içi eşler arası şiddet aileyi ve toplumu çok ciddi şekilde etkileyen bir problem olması sebebiyle nedenlerini ve risk faktörlerini belirleyerek önleyici ve müdahale edici yaklaşımlarda bulunmak son derecede önemlidir.

Eşler arası şiddetin nedenleri kadar sonuçlarının da ortaya konulması gereklidir. Eşler arası şiddet tüm toplum kesimlerinde görülür, bunun yanı sıra psikiyatrik hasta kitlesi içerisinde de karşılaşılabilen bir olgudur. Şiddet kurbanlarının birçoğunda ruhsal belirtiler ve bozukluklar oluşabilmektedir (Kaya, 2000)

Aile içi şiddet ICD-10 (Dünya Sağlık Örgütü 1992), aile içi şiddete ek bölümünde yer verirken, DSM-IV' de (Amerikan Psikiyatri Birliği 1994) V kodlarında yer alır ve birinci eksende kodlanmıştır.

Aile içi şiddetin devamlılık eğilimi son derece yüksektir. Şiddetin bir çatışma çözme aracı olarak görülmesi aile içi şiddetin devamlılığında ve kuşaklar arası yaygınlığında etkin rol oynamaktadır. Toplumda ailenin mahrumiyetinin olması sebebiyle şiddet gizli tutulmakta ve meşru görülmektedir. Şiddetin engellenmesi için toplumsal yaptırımların sağlanması ve uygulanması son derece önemlidir (Gültekin ve ark, 2004).

Garcia-Moreno ve ark. (2006) aile içinde yaşanan şiddetin çeşitli sebepleri olduğunu, özellikle psikososyal, kültürel, ruhsal ve ekonomik nedenlerle ilişkisi olduğunu belirtmişlerdir.

Şiddet söz konusu olduğunda ilk olarak fiziksel şiddet akla gelmektedir. Ancak diğer şiddet türleri de son derece yaygındır ve ileriye yönelik kalıcı izler bırakmaktadır. (Çiçekçioğlu ve Saçakoğlu,1994). Özellikle psikolojik şiddetin son derece yaygın olduğu ve

şiddet gören kadın ruh sağlığını sanılandan daha yüksek oranda etkilediği bildirilmektedir (Ruiz-Pérez ve Plazaola-Castaño 2005).

2.3. AİLE İÇİ EŞLER ARASI ŞİDDETİN TÜRLERİ

Eşler arası şiddet aile içinde görülen diğer şiddet türlerinden ayrı olarak incelendiği gibi eşe yönelik şiddet türleri de ayrı olarak incelenir ve ayrımları yapmak gerekir. Literatür incelendiğinde araştırmacılar eşler arası şiddeti farklı türlere ayırdıkları görülmektedir. Pan ve ark. (1992) eşler arası şiddeti sözel şiddet, hafif düzeyde ve yüksek düzeyde fiziksel şiddet olarak kategorize etmişlerdir. Rodenburk ve Fantuzzo (1993) farklı bir ölçüm aracı ile eşler arası şiddeti fiziksel, cinsel, psikolojik ve sözel şiddet olmak üzere 4 gruba ayırmışlardır. Aguilar ve Nightingale (1994) ise duygusal, fiziksel ve cinsel şiddet olmak üzere 3 kategoriye ayırmışlardır. Jansen ve Üner (2009) ise şiddeti fiziksel, duygusal, cinsel ve ekonomik şiddet olmak üzere 4 biçimde ele almışlardır (Büyükgök, 2007).

2.3.1.Fiziksel Şiddet

Fiziksel şiddet kaba kuvvetin bir korkutma, sindirme ve yaptırım aracı olarak kullanılmasıdır (Dişçigil, 2003).

Polat'a (2001) göre fiziksel şiddet; fiziksel olarak ağrı-zarar veren veya verebilecek olan her türlü davranış olarak tanımlanırken, Vatandaş' a (2003) göre fiziksel şiddet; dövme, tokatlama, tekmeleme, yakma gibi eylemlerin yer aldığı ve beden üzerinde fiziksel etkileri gözlenebilen bir şiddet türüdür.

İtmek, tokat atmak, ısırarak, boğmaya çalışmak, tekmelemek, yumruklamak, eşya fırlatmak, fiziksel kuvvet kullanarak evden çıkmaya veya eve girmeye engel olmak, bıçak veya silah gibi aletlerle tehdit etmek, işkence yapmak fiziksel şiddet örnekleridir (İncecik ve ark, 2009).

2.3.2.Duygusal Şiddet

Duygusal şiddet, duyguların ve duygusal gereksinimlerin; istismar edilmesi, bir yaptırım ve tehdit aracı olarak kullanılmasıdır (İlkkaracan,1996).

Duygusal şiddete ilişkin bazı davranışlar; sevgi, şefkat, ilgi, onay, destek gibi duygu ve duygusal ihtiyaçların göz ardı edilmesi, küçümsenmesidir. Bunların yanında dine, ırka,

dile, kültürel gruba veya geçmişe ait değer verilen inançların aşağılanması veya onlara aykırı davranmaya zorlanması, bireyin maddi ve manevi destek alabileceği kurum ve kişilerden soyutlanmasına yönelik olarak arkadaş ve aile bireylerinin sürekli aşağılanması, görüşmenin denetlenmesi, engellenmesi, evden kovulma veya evden ayrılmakla tehdit edilmesi şeklinde sıralanabilir (Işıloğlu, 2006).

Yapılan çalışmalarda (Mazza ve ark.,1996; Jansen ve ark.,2009), sözel şiddet duygusal şiddetin bir biçimi olarak tanımlanmaktadır. Kişinin değer verdiği konulara yönelik kişinin güvenini sarsmak ve kişiyi yaralamak amacıyla belirli aralıklarla çok ağır hakaret ve sözler söylemek, küçük düşürücü adlar takmak ve sık sık olumsuz bir şekilde eleştirmek ve alay etmek de duygusal şiddetin sözel olarak ifadesidir (İncecik ve ark, 2009).

Ülkemizde Jansen ve ark. (2009) tarafından yapılan geniş kapsamlı çalışmada, sözel şiddetin fiziksel şiddetten daha yaygın olarak görüldüğünü ortaya koymuşlardır. Duygusal şiddetin kişi üzerinde daha uzun ve kalıcı etkiler bıraktığı, sürekli olarak aşağılanan, alay edilen, çirkin ve değersiz olduğu söylenen bir kişinin bunu içselleştirerek kendini bu şekilde görmeye başlayabileceği bilinmektedir (Polat, 2000).

2.3.3.Cinsel Şiddet

Cinsel şiddet; cinselliğin bir tehdit, sindirme ve kontrol etme aracı olarak kullanılmasıdır. Kişiyi cinsel bir eşyaymış gibi davranmak, aşırı kıskançlık ve şüphencilik göstermek, cinselliği bir cezalandırma yöntemi olarak kullanmak, açıkça karşı cinse ilgi göstermek, kaba kuvvet kullanarak cinsel ilişkiye zorlamak, duygusal baskı kullanarak cinsel ilişkiye zorlamak; tecavüz etmek, istenmeyen cinsel pozisyonlara zorlamak; fuşşa zorlamak cinsel şiddet davranışı olarak sıralanabilir. Cinsel şiddetin ileri yaşlarda da sürmesi, özellikle kadında akut ve kronik rahatsızlıklara neden olabilmektedir (Çiftçi, 2007).

Cinsel şiddet yabancılar tarafından değil, özellikle yakın çevre tarafından uygulanan bir şiddet türüdür. Yakın çevreden kasıt çoğu zaman kişinin partneridir (İncecik ve ark,2009). Evlilik içi ırza geçmede genellikle en önemli faktör erkeğin düşünce yapısıdır. “Nasıl olur da kendi eşimin ırzına geçebilirim!”, “O benim eşim. Onunla ne yapıp ne yapmayacağıma siz karar veremezsiniz” anlayışının yanı sıra; kadının, kocası tarafından kendisinin, çocuklarının veya diğer kişilerin yaptığı bazı hataların sorumlusu olarak algılanması durumunda, hataların bedelini ödetmek, cezalandırmak için, yine, otoritesinin zaafa uğradığını hisseden kocanın,

otoritesini tekrar kurmak ve karısı üzerinde güç göstermek eşinin ırzına geçebildiği belirtilmektedir (Bıçak, 1997)

2.3.4.Ekonomik Şiddet

Ekonomik şiddet, ekonomik kaynakların ve paranın kişi üzerinde bir yaptırım, tehdit ve kontrol aracı olarak düzenli bir şekilde kullanılmasıdır (Güneri, 1996). Vatandaş'a (2003) göre ise ekonomik şiddet; genellikle eşin karısına uyguladığı; kadını parasız bırakma, kadına ait paranın ve malın elinden alınması, çalışmasına izin verilmemesi gibi davranışları içeren bir şiddet türüdür.

Kişinin çalışmasına, düzenli bir iş tutmasına engel olmak, ailenin ekonomik ihtiyaçlarını karşılamamak, kişinin iş yaşantısında ilerlemesine yardımcı olabilecek fırsatları değerlendirmesine engel olmak, çok kısıtlı harçlık verip bununla yapılması mümkün olmayan şeyler istemek ve gerçekleşmediğinde olay çıkarmak, kişinin gelirini harcamak, evi zaman zaman terk ederek giderlerle hiç ilgilenmemek ekonomik şiddetin varlığına işaret eden bazı davranışlardır (İncecik ve ark, 2009).

2.4.EŞE YÖNELİK AİLE İÇİ ŞİDDETİN NEDENLERİ

Aile içi şiddetle ilgili olarak yapılan çalışmalarda, tek bir faktörün aile içi şiddeti açıklamakta yetersiz kaldığı, çeşitli risk faktörlerinin bir araya geldiği bir kombinasyonun eşler arası şiddeti açıklamada yol gösterici olduğu sonucu ortaya konulmuştur (Bevan ve Higgins, 2002).

Jewkes ve ark. (2002) göre aile içi şiddete yol açan mekanizma, yoksulluk ve işsizlik ile erkeğin yapabilirliğinin sınırlanmasıyla, erkeğin evi geçindiren “başarılı” erkek idealinin zedelenmesi ile erkekliğin uğradığı zarar kadına yöneltilen şiddet olarak geri döner ve kadın tarafından bu durum normalleştirilir.

Richard J. Gelles (1990) yaptığı geniş çalışmalar sonucunda aile içi şiddet için 11 temel risk faktörü ortaya koymuştur. Gelecekte yaşanabilecek olan aile içi şiddetin en önemli habercisi daha önce ailede yaşanmış olan şiddet içerikli davranışlardır. Diğer risk faktörleri ise şöyle sıralanmaktadır.

- 1) Erkeğin işsiz olması

- 2) Erkeğin yılda bir veya daha fazla kez yasa dışı ilaç kullanması
- 3) Kadın ve erkeğin farklı dinlerden olması
- 4) Erkeğin, babasının annesine kaba kuvvet kullanmasına tanıklık etmesi
- 5) Birlikte yaşayan, evli olmayan çiftler
- 6) Erkeğin işçi olması
- 7) Erkeğin düşük eğitim seviyesinde olması
- 8) Erkeğin, 18-30 yaşları arasında olması
- 9) Evde çocuklara karşı şiddet kullanılması
- 10) Ailenin gelirinin yetersiz olması

Gelles (1990), bu faktörlerden ikisinin bir arada bulunmasının riski iki katına çıkardığını, 7-8 faktörün birden varıldığı ailelerde riskin 40 kat daha fazla olduğunu belirtmiştir.

Işiloğlu 'nun yaptığı çalışmada (2006), aile içi şiddet; ekonomik durumun düşük olması, ikinci derece akraba yanında yetişme, yetişme ortamında fiziksel ve sözel şiddete maruz kalma, sosyal yaşamdan memnun olmama, evlilik öncesi flört etmeme, aile baskısı ile eşini tanımadan evlenme, eşin ailesi ile sorun yaşama, eşin alkol ya da madde bağımlısı olması, eşin psikiyatrik hikayesi olması, evliliğinden memnun olmama gibi durumların şiddet faktörünü arttıran sebepler olarak ortaya konulmuştur.

Aile içi şiddetin ortaya çıkmasında çiftin ilişkisinin niteliksel özellikleri de önemli rol oynamaktadır. Bir partnerin diğer partneri kontrol etme isteği çiftin aile içi şiddet yaşamaya başlamasında bir risk faktörü olarak değerlendirilmelidir.

Farklı disiplinlerdeki araştırmacılar aile içi şiddetin birçok farklı faktörlerden etkilendiğini bulmuşlardır (Rounsville, 1978; Straus, 1973). Eşler ve diğer aile üyeleri arasındaki şiddet; nörolojik, kişilerarası, durumsal ve kültürel etkiler gibi karmaşık bir etiyolojik süreçten kaynaklanmaktadır (Dutton, 2000; Hamberger ve Hastings, 1991; Eckhart ve ark., 1998; Jejeebhoy ve Cook, 1997). Eşler arası şiddetin etiyolojisi; şiddete tanıklık etmekten travmaya kadar uzun süreli bir gelişim gösterebilir (Dutton,2000; Somerson,1990).

Son yıllardaki çalışmalar eşler arası şiddeti yordayan en güçlü ve tutarlı faktörlerin ebeveyn şiddetine tanık ve/veya maruz olma, düşük sosyo-ekonomik düzey, sık alkol kullanımı, zayıf girişkenlik, düşük benlik saygısı, ilişki uyumunun/doyumunun zayıf olması, sözel saldırganlık ve evlilik çatışması olduğunu göstermiştir (Feldman ve Ridley, 1995).

Aile içi şiddetin ortaya çıkmasında çiftin ilişkisinin niteliksel özellikleri de önemli rol oynamaktadır. Bir partnerin diğer partneri kontrol etme isteği çiftin aile içi şiddet yaşamaya başlamasında bir risk faktörü olarak değerlendirilmelidir (Işıloğlu, 2006).

Evlilikte şiddete başvuran erkeklerin çoğunlukla engellenme eşiği düşük, dürtü kontrolü zayıf, patolojik düzeyde kıskanç, alkole düşkün ve çocukluğunda ebeveynler arasında dayak olayına şahit olmuş ya da kendisi maruz kalmış, ekonomik sıkıntı çeken ya da işsiz insanlar oldukları belirlenmiştir (Arıkan,1998; Koşar, 1990).

2.5. AİLE İÇİ ŞİDDET TEORİLERİ

Şiddetin karmaşık etiolojisi sebebiyle, farklı disiplinlerdeki teorisyenler şiddeti farklı kuramlarla açıklamaya çalışmışlardır. Bu çalışma sırasında da şiddet teorileri feminist teori, aile sistemleri teorisi, biyolojik teori, psikodinamik teoriler, kişilik teorisi ve sosyal öğrenme teorisi temel başlıkları altında incelenecektir.

2.5.1.Feminist Teori

En eski ve bilinen teorilerden birisi olan feminist teori, ataerkil toplumlarda cinsiyet ayrımcılığı ve eşitsizliğinin şiddetin ana nedeni olduğu bakış açısını desteklemektedir. (Lenton, 1995).

Feminist teoride, Toplum tarafından erkeğin ve kadının yakın duygusal ilişkilerinde nasıl davranacağını toplum tarafından dikte edildiğini ve erkeğe hayatta daha ağırlıklı olarak saldırgan olması yönünde mesajların verildiğini, bu sebeple kadın ve erkek ilişkisinde erkeğin kadına şiddet uyguladığı üzerinde durulmaktadır (Pence ve Paymar, 1993).

Bell ve Naugle (2008) erkeklerin kadınlar ve aileleri üzerinde kontrol ve güç sağlamak amacıyla fiziksel şiddet uyguladıklarını ifade etmişlerdir. Betimsel teoriyi destekleyen ilişki araştırmaların sonuçları geleneksel cinsiyet rollerini benimseyen erkeklerin ailelerinin eşler arası şiddetin oluşması için büyük risk taşıdıkları ve fiziksel şiddet oranı ile ataerkil

değerler arasında pozitif bir korelasyonun olduğu yönündedir (Leonard ve Senchak, 1996; Smith, 1990).

Feminist teori erkek ve kadın arasındaki güç eşitsizliğinin ve erkeğin kadından baskın olmasının eşler arası şiddet davranışını ortaya çıkardığını savunmaktadır. Erkek şiddetin faili durumunda iken kadın şiddetin mağdurudur. Kadınlar şiddet uyguluyorsa bile bunun sebebi erkeklerin kendilerine şiddet uygulamaları sonucunda kendilerini savunmak amacıyla şiddet uygulamalarıdır (Shorey ve ark., 2008). Kurz (1997) kadınlarında erkeklere şiddet uyguladıklarını, ancak feminist teorinin bunu erkeğin kadına uyguladığı şiddet kadar önemli bir toplumsal sorun olarak görmediğini belirtmiştir.

Feminist teori, homoseksüel ilişkilerdeki şiddeti açıklayamadığı için ayrıca kadının sadece kendini savunmak amacıyla şiddet uygulayıcısı olduğunu savunarak, kadının eşlerine karşı öfke ve kızgınlık gibi duygular hissetmesini inkar etmesi bakımından eleştirilmektedir (Lawson, 2003; Nolet-Bos, 1999).

2.5.2.Aile Sistemleri Teorisi

Sistem teorisinde ailenin tüm bireyleri karşılıklı olarak birbirlerine bağlıdır. İlk olarak Straus ve Jean Giles Sims tarafından 1986 yılında aile içi şiddetin kökenini açıklamak için geliştirilen bu yaklaşımda, şiddet bireysel patolojinin bir sonucu olmaktan ziyade bir sistemin ürünü olarak gözükmektedir.

Ailenin hiçbir üyesi sistemin kalanından izole edilerek anlaşılabilir, sistemin parçasını etkileyen ne olursa tüm aile bundan etkilenir, buna çevresel öğeler de dahildir (Whitchurch ve Constantine, 1993). Aile içerisinde görülen fakirlik ve etnik eşitsizliğin yarattığı stresin, aile mahremiyeti ile ilgili kültürel görüşlerin ve aile içindeki şiddete ilişkin yasal uygulamaların hem kadın hem erkek için şiddet olasılığını artırdığı belirtilmektedir (Umberson ve ark., 2003).

Eşler arası şiddete ilişkin sistem yaklaşımı, eşler arası şiddetin bir kişiler arası ilişki bağlamı içinde ortaya çıktığını savunur. Başlangıçtaki kötü davranış, öğrenme ve şans eseri ortaya çıkmış olabilecek bir miktar anormal davranış tepkilerinin etkileşimidir. Bir dövmeye tepkisi bir amaca (örn. gerilim azaltma) hizmet ediyor olması ve bir sistemin dengesini devam ettirme eğilimi nedeniyle ailenin yerleşik etkileşim biçiminin bir parçası haline gelir. İstismar döngüsünün tırmanma niteliği eşler arasında karşılıklı tepkilerle devam ettirilir, öyle ki

eşlerden birinin itaatkarlığı daha fazla dayatmacılığı dövme teşvik eder hale gelir (Lawson, 1989).

Margolin, Sibner ve Gleberman'a (1988) göre de sistem yaklaşımı kadına yönelik şiddetin kişisel bir patolojinin sonucu değil, sistemin bir ürünü olduğu belirtilmektedir. Sistem teorilerine göre tüm parçalar birbirine bağlı ve homeostatik sistem dengesini devam ettirme rolüne hizmet etmekte ve etkileşim örüntüsünü yansıtmaktadır. Kadına yönelik şiddet sistemi için bazı araştırmacılar karakteristik özellikler tanımlamışlardır. Şiddet içeren ilişkilerin birçoğunda zayıf iletişim, olayları çarpıtma ve yanlış anlama, duyguları doğrudan olmayan şekillerde ifade etme yaygın olarak yer almaktadır. Birbirlerine karşı şiddet uygulayan çiftler kapalı sistemlerde bulunmakta ve aralarında esnek olmayan kurallar ve katı sınırlar yer almaktadır. Özellikle de şiddet içeren ilişkilerini gizlemeye çalışmaktadırlar.

Aile içi şiddetin düşük gelir grubunda ya da sosyoekonomik dengenin yokluğunda oluşmasının nedeni, erkeklerin iktidarlarını fiziksel olarak geri alma eğiliminde olmalarından kaynaklanmaktadır. Evde kullanılan kaynakların eşitsizliği ve kadının erkekten daha fazla gelir getiren bir işte çalışması erkeğin kadına şiddet uygulamasına neden olabilmektedir (Straus ve Gelles, 1986; Mac Millan ve Gartner, 1999)

2.5.3Biyolojik Teori

Biyolojik teoriler, bireyin saldırganlığının nedenini biyolojik nedenlere bağlarlar. Saldırgan davranışların genel olarak limbik sistem ile beynin temporal ve frontal lobları ile ilişkili olduğu gösterilmiştir. Davidson ve arkadaşları (2000) dürtsel-saldırgan bireylerin prefrontal kortekslerinde metabolik glikoz işlevselliğinin normal olmadığını bulmuşlardır.

Coccaro ve arkadaşları (1997) yaptıkları çalışmada duygusal saldırganlığın nöropsikolojik modelinin azalmış serotonin yani 5-HT (5 Hidroksitriptamin) işlevselliği ile düzenlendiğini ileri sürmüş, işlevselliğin azalmasının bireyde "tehdit, engellenme veya itici durumlara" daha güçlü tepkiler vermesine neden olabileceğini savunmuşlardır.

Worchel (2000) aktardığına göre, beyin kabuğu zarar gören bireylerde saldırgan davranışların ortaya çıktığı gözlemlenmektedir.

Bazı araştırmacılara göre ise cinsiyet hormonlarının saldırganlıkla bağlantısı olabileceğini düşünmüşler ve bu yönde araştırmalar yapmışlardır. Booth ve Dabbs (1993)

yaptıkları çalışmada iki erkek grubunu yüksek testesteron seviyeli ve düşük testesteron seviyeli erkekler olarak iki gruba ayırmışlar ve “hiç karınıza vurduunuz mu veya bir şey fırlattınız mı?” diye sormuşlardır. Yüksek testesteron seviyeli grup bu soruya %29’la düşük testesteron seviyeli gruptan daha fazla evet cevabı vermişlerdir.

2.5.4.Psikodinamik Teoriler

Freud insanların saldırma içgüdüsüne sahip olarak doğduklarını ve insanda iki temel içgüdünün bulunduğunu ileri sürmüştür. Bunlar; cinsel dürtü “libido” ve kendini koruma içgüdüsüdür. Her insanın içinde güçlü kendi kendini yıkıcı dürtülerin bulunduğunu savunmuş, bazen içe ve bazen de dışa dönük olarak etkinleşebilen bu dürtülere ölüm arzuları adını vermiştir (Gök,2009). Bu dürtüler içe dönük olarak etkinleştiklerinde, insanların enerjilerini kısıtlamalarına, kendilerini cezalandırmalarına, mazoşist olmalarına ve aşırı durumlarda, intihar etmelerine, dışa dönük olarak etkinleştiklerinde ise, saldırgan davranışlarda bulunmalarına neden olurlar .(Freedman, Sears ve Carlsmith 1989).

Freud sonrası psikanalistler içinde ölüm ve yıkım dürtülerinin üzerinde en çok duran Melanie Klein, Freud'un kavramlarını daha da ileri götürmüştür. Çocuk gelişiminin başladığı andan itibaren ölüm dürtüsünün, belli oranda dışlanarak nesnelere çevrildiğini, bunun da sadizmi doğurduğunu iddia etmiştir. Kernberg ise saldırganlığı bir doyum sağlama aracı olarak göstermiştir. Bu görüşe göre, kötü nesne yok edilirken iyi nesne ile ilişki sağlanmaktadır. Fromm saldırganlığı savunucu ve kıyıcı saldırganlık şeklinde ikiye ayırmıştır. Savunucu olan, canlıya özgü ve genetik programında vardır yani biyolojik temellidir. Kıyıcı olan ise biyolojik temelli olmayan ancak insana özgü bir saldırganlıktır. Kohut, saldırganlığın genetik program dahilinde olmadığına, kendiliğin yaralanmasıyla ilişkili olduğuna vurgu yapmaktadır. Fromm'a benzer bir şekilde kendini korumaya yönelik yok edici olmayan şiddet ile yıkıcı, yok edici bir amaçla yapılan düşmanca olan şiddet şeklinde sınıflandırmıştır. (Güleç,2012)

Psikodinamik teoriler arasında yer alan nesne ilişkileri kuramına göre insanlar yaşamlarının ilk yıllarından itibaren nesnelere anlamlı ilişki kurma ihtiyacı içerisinde. Temelde intrapsişik bir kuram olan nesne ilişkileri kuramı, neden aynı koşullarda bazı insanların şiddet uygulayıp diğer bazılarının şiddet uygulamadığını açıklayabilmektedir (Zosky, 1999).

Erken dönem kurulan anlamlı ilişkiler tüm ilişkiler için olduğu gibi psikişik gelişim ve yapısallaşma içinde kalıcı psikolojik şablonları oluşturmaktadır. Aile içinde şiddete maruz kalan kişiler nesne ilişkilerini patolojik kurdukları için temel ilişkilerinde de gelişimsel patoloji ortaya çıkar. Buna göre eşlerini istismar eden erkeklerin %81'inin ebeveynleri arasında ki istismara tanık olduğu veya istismara uğradığı bulunmuştur (Feldman,1997).

Dutton, Starzomski ve Ryan (1996) yetişkinlikte aile içi şiddet uygulayan kişilerle kök ailelerinde şiddeti yaşayan ve çocukken ebeveyni tarafından duygusal reddedilme yaşayanlar arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır. Araştırmacılar, öz ailelerinde şiddet deneyimleyen ve ebeveyni tarafından reddedilmişlik hisseden çocukların yetişkinlikte aile içi şiddet uygulayan yetişkinler haline geldiklerini bulmuşlardır.

Psikoanalitik bakış açısı, şiddetin güvensiz bağlanmanın bir çeşidi olan endişeli (anxious) bağlanmanın abartılı hali ile çocuklukta istismara uğrama ve çocuğun yaşamında bir baba figürünün olmaması gibi etmenlerin bir araya gelmesi sonucu ortaya çıktığını savunur (Fonagy, Target, 1997; Fonagy, Target, Steele, Leigh ve Kennedy, 1996).

2.5.5.Kişilik Teorisi

Literatürde Dutton'un sınır kişilik organizasyonu ve saldırganlık teorisi ile Holtzworth-Munroe ve Stuart'ın istismarcının gelişimsel modeli isimli yaklaşımlar yer almaktadır. Bu teoriler eşler arası şiddet uygulamada bağlanmanın rolü, erken çocukluk deneyimleri, dürtüsellik gibi konulara vurgu yapmaktadırlar.

Holtzworth-Munroe ve Stuart'a (1994) göre kimlik psikopatolojisi ve kişilik özellikleri kişinin, eşler arası şiddet davranışına yatkınlığını artırabilmektedir. Antisosyal kişilik özellikleri taşıyan erkekler veya ağır psikolojik sıkıntı yaşayanlar veya sınırda kişilik bozukluğu olanlar, olmayan erkeklere göre daha fazla eşe yönelik şiddet uygulamaktadır.

Şiddet uygulayan kişinin gelişimsel modeline göre; merkezden uzak (genetik faktörler, erken çocukluk yaşamı aile deneyimleri, akran deneyimleri) ve merkeze yakın değişkenler (bağlanma, dürtüsellik, sosyal beceri, kadına ve şiddete karşı tutumlar) eşler arasında şiddet uygulamaya neden olmakla ilişkilidirler. Merkeze yakın ve uzak değişkenlerin bileşimleri 3 tip (sadece aileye karşı şiddet uygulayan, sınırda kişilik, antisosyal davranış) istismarcı davranıştan birinin gelişmesi ile sonuçlanmaktadır (Holtzworth-Munroe ve Stuart, 1994).

Saldırgan/antisosyaller psikopatolojileri nedeniyle genel olarak ilişkilerini ihmal etmektedirler, minimal bağlılık ve eşlerine kısmen az empati göstermektedirler (Holtzworth-Munroe ve Stuart, 1994). Evlilik içinde veya dışında sosyal değerlere çok az itibar eder ve daha çok ihtiyaçlarını (cinsel veya cinsel olmayan) karşılamaya ilgilendirirler. Bu sebeple ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik olarak şiddet davranışı sergilerler (Monson ve Langhinrichsen-Rohling, 1998).

Dutton (1994) eşlerine şiddet uygulayan yetişkinlerin, çocuklukları ve ergenlikleri boyunca güvensiz bağlanma stiline sahip olduklarını belirtmektedir. Evlilik içi ilişkide cinsel istismar uygulayanların çoğunun sınırdaki kişilik bozukluğuna sahip olduğu düşünülmektedir; babasıyla zayıf veya güvensiz bir bağlanma yaşamış olmaları olasıdır ve sonuç olarak eşleriyle romantik bağlanmaları da zayıf olacaktır. Bu farklılıklara dayanarak sınır kişilik bozukluğuna sahip kişiler eşleriyle temas kurma sorunu yaşamakta, aşırı bağımlılık ihtiyaçlarını karşılamakta ve/veya güvensizlikleri/kıskançlıklarını yönetmekte güçlük yaşamaktadırlar. Bağımlılık ihtiyaçları “engellendiğinde” araçsal veya duygusal olarak cinsel ve/veya cinsel olmayan şiddeti ihtiyaçlarını karşılamak veya öfkelenildiğini ifade etmek için kullanırlar (Monson ve Langhinrichsen-Rohling, 1998).

2.5.6.Sosyal Öğrenme Teorisi

Sosyal öğrenme teorisine göre öfke davranışları, taklit, model alma, özdeşleşme ve pekiştirme ile öğrenilen tepkilerdir ve çocuklar küçük yaştan itibaren anne ve babalarını gözlemleyerek bu davranışları öğrenirler. Birey eğer kök ailesinde şiddet uygulayan ebeveyn ile özdeşim kurarsa ve onun saldırgan davranışlarına tanık olursa ya da maruz kalırsa, agresif davranış sergileme olasılığı yükselmektedir (Büyükgök, 2007). Gartner'a (1997) göre duygusal, fiziksel ve cinsel şiddet öğrenilmiş davranışlardır. Maruz kalma ya da tanık olma ile şiddet aile içerisinde modellenir.

Bandura'ya (1977) göre eşler arası şiddet çocukluk boyunca rol modellerin izlenilmesi ile öğrenilmiştir. Margolin, Sibner ve Gleberman'a (1988) göre kadın ya da erkeğin sosyal çevresi özellikle de aile üyeleri kişinin davranışını belirlemektedir. Model alma, destekleme ve baskı gibi mekanizmalar aracılığıyla kişiler şiddet uygulayabilmektedir. Çocukluğunda şiddete maruz kalan ya da tanık olan kadın ya da erkeğin evlilik ilişkisi içerisinde şiddet

uygulama ihtimali daha yüksek oranda olmaktadır. Böylelikle şiddet nesilden nesile aktarılmaktadır.

2.6.EŞLER ARASI ŞİDDETİN GÖRÜLME SIKLIĞI

Cramer ve Mc Farlane (1994) ABD’de yaptıkları çalışmada 8-12 milyon kadının fiziksel şiddet açısından risk altında olduğunu belirtilmiştir. Yapılan başka bir çalışmada ise her üç kadından en az biri veya yaklaşık bir milyar kadın hayatlarının bir döneminde kendi ailelerinden ya da tanıdıkları kişilerden, dayak yediklerini, zorla cinsel ilişkiye girmeye zorlandıklarını ya da farklı bir biçimde tacize uğradıklarını belirtmişlerdir (Heisse, Ellsberg ve Gottemoeller 1999).

İngiltere suç araştırması sonuçlarına göre de; İngiltere ve Galler’de şiddet içeren suçların yaklaşık dörtte birinin aile içinde işlendiği ve eşler arasındaki şiddetin mağdurlarının %81’inin kadınların olduğu ve şiddete uğrayanların %35’inin bu durumu başkalarına söyledikleri saptanmıştır (Dişsiz, 2008).

Dünya Sağlık Örgütü’nün 2002 yılı raporuna göre; kadınların yaklaşık %47’si ilk cinsel ilişkilerinin zorla olduğu, kadın cinayet kurbanlarının yaklaşık %70’inin erkek partnerleri tarafından öldürüldüğü belirtilmiştir (WHO 2002). Dünya Sağlık Örgütü’nün 2005 yılındaki raporunda ise “Çok Ükeli Kadın Sağlığı ve Aile İçinde Kadına Yönelik Şiddet Raporu” yayınlanmış, buna göre de; kadınlar arasında yaşam boyu fiziksel şiddet görme sıklığı %6-59 arasında saptanmış ve kadınların eşleri tarafından “yumruklanma”, “tekmelenme”, “yerde sürüklenme”, “silahla tehdit edilme” gibi ağır şiddet şekillerinin uygulanma sıklığı %4-49 arasında olduğu bulunmuştur. Aynı çalışmada cinsel şiddet sıklığı ise; %6-59 oranında olduğu belirlenmiştir (WHO 2005).

Doğanavşargil ve Sertöz’ ün (2007) çalışmasında evlilikte fiziksel şiddetin yaşam boyu prevalansı %62 olarak bulunmuştur. Eşler arasındaki şiddet en fazla; bağırma, aşağılama, hakaret etme, bir yere gitmesine izin vermeme gibi duygusal şiddet (%30,1), ikinci sırada itme kakma, dayak gibi fiziksel şiddet (%8.3) ve üçüncü sırada para vermeme, paraya muhtaç etme gibi ekonomik şiddet (%1.9) türündedir. Güncel çalışmalardaki bulgular kadınların %10-60’ının yaşam boyu en az bir kez yakın eşleri tarafından vurmaya, fiziksel saldırıya maruz kaldığını göstermektedir. Bu prevalansdaki değişiklik, prevalansdaki gerçek

değişim kadar, yani şiddetin tanımlanması ile de ilgilidir çünkü katılımcılar yakın eş tacizini farklı biçimlerde ifade edebilmektedir (Hıdıroğlu, 2006).

Türkiye Nüfus Sağlık Araştırması (TNSA)'a göre; çalışmaya katılan kadınların %39'unun kadının yemeği yakması, kocasına karşılık vermesi, parayı lüzumsuz yere harcaması, çocuklarının bakımını ihmal etmesi, cinsel ilişkiye girmeyi reddetmesi gibi durumlardan en az birinin gerçekleşmesinin, kocanın karısını dövmesi için haklı gerekçe oluşturacağını belirtmişlerdir. Doğu'da bu oran %49, Güneydoğuda da %50'nin üzerinde olduğu saptanmıştır (TNSA 2003).

Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü'nün 2009 yılı Türkiye'de kadına yönelik aile içi şiddet raporuna göre, ülke genelinde yaşamının herhangi bir döneminde fiziksel şiddete maruz kaldığını belirten kadınların oranı yüzde 39'dur. Yerleşim yerleri açısından önemli bir farklılaşma görülmemesine rağmen, bölgesel farklılaşma anlamlı bulunmuş, buna göre Kuzeydoğu Anadolu bölgesinde yaşayan her iki kadından birinin fiziksel şiddete maruz kaldığı bulunmuştur. Eşleri tarafından cinsel şiddet içeren davranışlardan birine maruz kalmış kadınların oranı yüzde 15'dir. Cinsel ya da fiziksel şiddetten en az birini yaşayan kadınların oranının yüzde 42 olması, bu iki şiddet biçiminin bir arada yaşandığını göstermesi açısından anlamlı bulunmuştur. Ülke genelinde evli kadınların duygusal şiddet yaşama yüzdesi ise yüzde 44 ile en yüksek orandadır.

Ankara, İstanbul ve İzmir'de yaşayan, üç farklı ekonomik tabakadan seçilmiş 1070 evli kadınla görüşülerek yapılan bir araştırmada eşler arasında anlaşmazlığa neden olan konuların başında “kadının ev dışında çalışıyor olması” ve “kocanın, eşinin ailesi ile görüşmesini istememesi” olduğu anlaşılmıştır. Görüşülen kadınların %21,2'si eşlerinin kendilerine karşı şiddet kullandığını söylerken, erkeğin şiddet kullanmasındaki en önemli nedenin “maddi sıkıntı” olduğunu ifade etmişlerdir. Şiddete maruz kalan kadınların %78'i bu durum karşısında hiç bir şey yapmayıp, sabrettiklerini belirtmişleridir (İçli, 1994).

Yıldız ve arkadaşlarının (2003) aile içi şiddeti, “4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun” açısından ele aldıkları bu amaçla İstanbul Adliyesi Sulh Hukuk Mahkemelerine tedbir istemli başvuruları inceledikleri araştırmada, aile içi şiddetin en yoğun olarak % 77,68 oranında eşe yönelik olduğu saptanmıştır. Kadından erkeğe yönelik şiddet ise % 4,46 oranındadır.

Eşler arası şiddet sadece erkeğin kadına değil aynı zamanda kadının erkeğe ve karşılıklı olarak birbirlerine uyguladıkları bir durum olması bakımından, çiftlerin her ikisinin de şiddet uyguladığını gösteren çalışmalar bulunmaktadır. Stets ve Straus (1992) yaptıkları çalışmada, 526 flört eden çift üzerinde yaptığı çalışmayı 1985 Amerika Birleşik Devletleri Ulusal Aile Şiddet Araştırmasıyla birleştirmiş ve geniş bir temsilci örneklem oluşturmuşlardır. Bu araştırmanın sonuçlarına göre, en az bir ya da daha fazla saldırıya maruz kaldığını bildiren 825 katılımcının yüzde 49'unda çiftler karşılıklı şiddet yaşandığını, sadece kocaları tarafından şiddete maruz kaldığını bildiren katılımcıların oranının yüzde 23, kadınlar tarafından şiddet mağduru olan erkeklerin oranı ise yüzde 28 olarak bildirilmiştir.

Gölge ve arkadaşlarının (2000) çalışmasında kadınların %30'unun, erkeklerin %6'sının eşleri tarafından fiziksel şiddete maruz kaldıkları, kadınların %3'ünün, erkeklerin %28'inin eşlerine fiziksel şiddet uyguladıkları saptanmıştır.

2.7.AİLE TANIMI

Lundberg'e (1958) göre, aile toplumun temelini oluşturan en eski, en temel, en köklü ve en tabii kurumdur ve en önemli görevi her türlü insani değeri yeni nesillere aktarmakla birlikte, insan türünün üremesine ve devam etmesine vesile olmaktır (Söylemez,2011).

Aile toplumla ilgili en küçük sosyal birimdir. Bütün toplumlarda aile birey için hayat merkezi, bireyin içinde bulunduğu en önemli ve asli sosyal grup, üyeleri arasındaki ilişkilerden ve bu ilişkilerin yapılmasından doğan bir kurumdur (Işıloğlu, 2006).

Köknel'e (1996) göre aile, aralarında evlilik, kan ve çocuk bağları olan, bir çatı altında yaşayan, ortak geliri paylaşan, kendilerine özgü benzer görgü, inanç ve değerleri bulunan, toplumsal rolleri ile iletişim ve etkileşim içindeki insanlardan oluşan en küçük toplumsal kurumdur.

Gladding (2002) aileyi; geleceğe güvenle ve umutlu bakan, çocuklarına güvenen ve onları koruyan, üyelerinin sorumluluklarının farkında olduğu ve aralarında açık iletişimin olduğu, sınırların belirgin ama gerektiğinde esnek olabildiği, problemler karşısında çözüm arayan bir ünite olarak tanımlamaktadır.

Literatüre baktığımızda, aile kavramının birçok tanımı vardır. Aile kavramının bu değişken tanımları, aile olgusunun, zaman içindeki dinamik yapısından, yenilik ve

değişikliklerden etkilenmesinden, ayrıca bireylerin sayısı ve özellikleri bakımından değişiklik gösterebilmesinden, siyasal, dinsel, hukuksal, ahlaki ve kültürel bir takım unsurlarla şekillenmesinden kaynaklanmaktadır (Gündüz 2002).

Canatan ve Yıldırım (2009) ailenin evrensel bir olgu olduğunu ancak ailenin evrensel olmasının evrensel bir tanımının yapılabileceği anlamına gelmediğini söylemişlerdir. Buna gerekçe olarak, ailelerin dünya çapındaki çeşitliliğini ve tarihsel olarak aile kurumunun sürekli değişim içerisinde olmasını göstermişlerdir.

Aile kavramı her ne kadar toplumdan topluma ve zaman içerisinde değişiklik gösterse de yapılan çalışmalarda her toplumun kendi kültürü çerçevesinde bir aile prototipi zaman içinde oluşturduğu görülmektedir. (Doğan, 1991)

2.8.EVLİLİK TANIMI

Aile birliği sürekliliğini evlilik kurumuyla sağlar. Aile sosyal bir yapı, evlilik ise bu sosyal yapıyı oluşturmanın meşru yoludur. Ailenin toplumsal yapının temelini oluşturması, bu birliği sağlayan evlilik kurumuna da evrensel bir nitelik kazandırmıştır (Sezer, 2004).

Evlilik sadece psikolojinin değil sosyoloji, antropoloji, tıp, felsefe, edebiyat, hukuk gibi birçok alanın üzerinde araştırmalar yaptığı ilgi gören bir konu olması bakımından, evliliği farklı noktalardan dikkate alan tanımlamalarla karşılamak mümkündür.

Fidanoğlu (2006) evliliği, birbirinden farklı ilgi ve ihtiyaçlara sahip iki insanın birlikte yaşamak, yaşadıklarını paylaşmak, çocuk yapmak ve yetiştirmek gibi amaçlarla kurdukları ilişkiler sistemi olarak tanımlamaktadır.

Özgüven'e (2000) göre ise evlilik, karşı cinsten iki kişinin birlikte bir hayat kurmak, ortak kararlar almak, yaşamlarını paylaşmak ve belli gereksinimlerini karşılamak amacıyla yaptığı bir sözleşmedir. Evlilik bir kadın bir erkek tarafından akdedilen fakat toplum adına devletin doğrudan doğruya ilgilendiği ve üzerinde kontrol hakkı ve yetkisi olan bir ilişki sistemidir.

Evlilik, kadın ve erkeğin birlikte yaşamak üzere karşılıklı anlaşma ile kurdukları sosyal bir kurumdur. Bu sosyal yapı aynı zamanda, sevgiyi, cinselliği, arkadaşlığı, paylaşmayı

ve yaşamın güçlükleri ile güzelliklerini birlikte yaşamayı da beraberinde getirir (Balkan ve ark. 2007).

Bazı hukukçular modern görüşü esas alarak evlenmeyi, bir kadınla bir erkeğin yeni bir aile kurmak ve birbirlerine karşı sadakat ve yardımda bulunmak üzere yasanın, dinin, kamu vicdanının doğru bulduğu bir birleşme şekli olarak tanımlar (Özgüven, 2000).

Şendil ve Kızıldağ (2003) evliliği aile hayatını etkileyen bir alt sistem olarak tanımlamışlar, evliliğin karı koca arasında belirlenen kurallardan oluşan bir kurum olduğunu belirtmişlerdir. Tuncay (2006) ise evliliğin çoklu değişkenlerden etkilenen bu kurumun yaşam boyu eşe bağlılık için verilmiş bir sözleşme olarak kurulduğunu belirtmiştir.

Bir yaşam biçimi olarak, evlilik olgusuna, birbirinden çok farklı kültürlerde evrensel düzeyde rastlanması, evliliğin, kişisel ve toplumsal çeşitli işlevleri yerine getirmesinden ve toplumsal bir kurum olmasından kaynaklanmaktadır (Özgüven, 2000).

2.8.1 Evliliğin Tarihi

Evlilik, M.Ö. 2000 yılından günümüze kadar temel niteliklerini koruyarak devam eden ve vazgeçilemeyen bir kültür olgusudur (Fidanoğlu 2006). Yaklaşık 4000 yıllık bir geçmişi olan evlilik kurumu, toplum düzeni ve kültürel sürekliliği sağlayan bir kurum olarak süre gelmiş, dini kurumlar ve devlet tarafından denetlenerek desteklenmiştir. Bütün toplumlar özelliklerine ve ihtiyaçlarına uygun olarak çeşitli evlilik biçimleri geliştirmişler, zengin kültürel motiflerle evlenme sürecini şekillendirmişlerdir. Seçilen eşin kendi grubu içinden ya da dışından olmasına göre endogami ya da ekzogami, evlilik birliğini oluşturan eş sayısına göre monogami ya da poligami evlilik, bilinen en yaygın evlilik tipleridir. Günümüze gelinceye kadar evlenme yasaların tanıdığı ve kamu vicdanının doğru bulduğu bir hayat ortaklığı olarak benimsenmiş ve her kültürde vazgeçilmez olarak kabul edilmiştir (Sezer 2004).

Tarihte bilinen en eski evlilik belgesi, M.Ö 5. yy.'a ait Yahudilerden kalma Aramca yazılmış bir papirüstür (Emiroğlu, 2002). M.Ö 8. yy.'a kadar uzanan bu dönemde evlilik sözü düğünden çok önce verilirdi. Esas olarak evlenecek kadının babası ile damat arasındaki söz önemliydi. Söz; evlilik gerçekleşmediği sürece yasal ve mali yükümlülükleri bulunan kendi başına bağlayıcı bir taahhüttü (Yalom, 2002).

Toplumsal tarihçilerin çoğu batılı modern evliliğin Amerikan Devrimi ile 1830'lar arasındaki dönemde ortaya çıktığını savunmaktadır. Türkiye'de modern evliliğe ilk adımın Türk Medeni Kanunu ile atıldığı söylenebilir. 17 Şubat 1926 yılında kabul edilen bu kanun, erkeğin çok kadınla evliliğini yasaklamasından, erken yaştaki evliliklerde yasal düzenlemeye kadar birçok alanda yenilikler yapmıştır. Bunun sonucunda kadınlarda evlilik yaş ortalamasının yükseldiği ve tek eşli kadınların oranında artış olduğu gözlemlenmiştir (Akdemir, Karaoğlan ve Karakaş, 2006).

2.8.2.Evliliğin İşlevselliği

Evlilik hem bireysel hem de toplumsal açıdan kimi zaman doğrudan, kimi zaman dolaylı yollarla pek çok işlevi yerine getirir. Bu işlevler biyolojik, psikolojik, ekonomik ya da sosyal içerikli olabilir. Evliliğin işlevlerini şu şekilde sıralamak mümkündür:

- Evlilik, cinsel güdünün sağlıklı ve meşru yoldan doyurulmasına imkan ve ortam sağlar.
- Bireylerin kendilerini aile ve toplum içinde güvende hissetmelerini sağlar.
- Doğacak çocukların dünyaya gelmelerine meşru ortam ve uygun koşullar sağlar.
- Evlilik bağımlı öngören bazı hakların elde edilmesine imkan verir (örn: miras, sosyal güvenlik hakları vs).
- Evlilik, daha iyi yaşam koşullarına ulaşmada ekonomik güç yaratır.
- Evlilikteki işbölümü ve işbirliği yaşamı kolaylaştırır (Sezer 2004).

Yukarıda sıralanan işlevler ancak uyumlu ve mutlu evliliklerde mümkün olabilmektedir (Sezer, 2004) . Bugün evliliğe karşıt görüşler olmakla birlikte, Türkiye İstatistik Kurumu'nun verilerine göre evlenme hızı yıllara göre azalmaktadır (Bayram, 2009).

Özgüven'e (2000) göre evliliğin işlevleri arasında, cinsel yaşamın sağlıklı olarak devam ettirilmesi, soy çizgisinin, cinsiyet rollerinin ve iş bölümünün belirlenmesi, ekonomik üretim ve tüketim etkinliklerinin düzenlenmesi sayılabilir (Özgüven, 2000).

2.9.EVLİLİK UYUMU

Sosyal bilimciler tarafından evliliğin nasıl iyi bir şekilde işlev göreceği ile ilgili birçok terim kullanılmıştır. Genel olarak evliliğin iptali, boşanma, ayrılık, terk etme gibi konuları içeren evlilik sürekliliği kavramı, bir diğeri ise evliliğin devam ettiği ilişkilerde evlilik kalitesi kavramıdır. Evlilik uyumu, evlilik doyumu ve mutluluğu, evlilik bütünlüğü kavramları evlilik ilişkisinin kalitesini tanımlamak için kullanılan kavramlardır. Evlilik kalitesi kavramı diğerlerini de kapsayan genel bir kavramdır (Spainer, 1979).

Literatürde evlilik uyumunun ölçülmesi ile ilgili görüş ayrılıkları ve farklı görüşler bulunmaktadır. Bazı araştırmacılar evlilikte uyumu ölçmek amacıyla eşlerin evlilikleri hakkındaki hissettikleri ile ilgilenmişler ve eşler arasındaki uyumun belirleyicileri olarak evlilik doyumunu ya da mutluluğuna ilişkin bizzat kendilerinden aldıkları bilgileri kullanmışlardır (Locke ve Wallece,1959). Bazı araştırmacılar eşler arasındaki uyumu, eşlerin ayrı ayrı duyguları olarak değil, eşler arasındaki ilişkinin bir özelliği olarak değerlendirmişler ve araştırmalarda eşler arasındaki uyumu ölçerken iletişim ve çatışma gibi ilişkinin kapsadığı özellikleri kullanmışlardır (Spainer, 1979).

Spainer'ın hem bireysel değerlendirmeleri hem de ilişkiyi ifade eden maddeleri bir araya getiren çok boyutlu Çiftler Uyum Ölçeği, 1970li yılların sonlarına doğru esler arasındaki uyumun ölçülmesinde çok yaygın olarak kullanılmıştır. Fincham ve Bradbury (1987) ise hem evliliğin bireysel anlamda genel olarak değerlendirilmesini, hem de iletişim ve çatışma gibi değişkenlerin aynı ölçekte kullanılmasını eleştirmişlerdir. Johnson ve ark. (1986) ise doğrulayıcı faktör analizi sonucu eşler arası uyumun beş faktörden oluştuğunu (eşler arası mutluluk, etkileşim, anlaşmazlıklar, problemler ve boşanma eğilimi) ve bunların iki temel boyut altında toplandığını ileri sürmüşlerdir. Mutluluk ve etkileşim, birinci boyutu, diğer üçü de ikinci boyutu oluşturmaktadır. Eşler arasındaki mutluluk, bireyin evliliği hakkındaki doyum hissidir. Kişinin hem evlilik hakkındaki genel duygularını (genel olarak mutlu olma, evliliğini 3 yıl öncesiyle karşılaştırma ve aşkın gücü gibi) hem de ilişkisinin belirli yönleri hakkındaki duygularını (anlaşma, aşk ve sevgi miktarı, esiyle aynı fikirde oldukları şeylerin miktarı ve cinsel ilişkileri gibi) içerir. Eşler arasındaki etkileşim yemek saatleri, alışveriş, arkadaşları ziyaret ve eğlence yerlerine gitme gibi, karı kocanın günlük faaliyetlerde ne kadar birlikte vakit geçirdiklerini içerir. Eşler arasındaki anlaşmazlık ise ilişkideki sözel ve fiziksel çatışmanın yoğunluğu ve miktarı olarak tanımlanmaktadır. Eşler arasındaki problemler çabuk

sinirlenme, kolayca incinme hissi, kıskançlık, kimseyle konuşmama, evde çok bulunmama, savurganlık, içki ya da psikoaktif ilaç kullanma gibi eşlerin kişisel özellikleri ya da davranışlarının evlilikte problem yaratıp yaratmadığıyla ilgilidir. Boşanma eğilimi ise evliliğin problemlili olduğunu ve boşanma olasılığını düşünme gibi evlilik ilişkisinin bilişsel yönünü ve arkadaşlarıyla ya da eşle boşanma olasılığı hakkında konuşma ve eşinden ayrılma gibi davranışları içermektedir (Yılmaz, 2001).

Eşler arasındaki uyumun ölçülmesinde bireylerin duygularını dikkate alan ilk yaklaşım açısından, Johnson ve arkadaşları (1986) tarafından öne sürülen iki boyutun bir boyut altında birleştirilmesinin pek uygun olmadığı belirtilmiştir. Bu bakış açısına göre, sadece eşler arasındaki mutluluk eşler arasındaki uyumun bir yönüdür ve diğer dördü eşler arasındaki mutluluğu etkileyebilir ya da bundan etkilenebilir. Eşler arasındaki mutluluğun düşük olması, eşler arasında boşanma eğilimine yol açabilir. (Glenn,1990)

Johnson, Amozola ve Both (1992) yaptıkları 8 yıllık çalışma sonucunda eşler arasındaki uyumun nasıl ölçülürse ölçülsün durağan olduğunu ve değişmediğini ortaya koymuşlardır. Ayrıca, çalışmada eşler arasındaki mutluluk ve etkileşimin zaman içinde azaldığı, boşanma eğilimi ve anlaşmazlığın ise değişmediği görülmüştür.

Erel ve Burman (1995) yılında yaptıkları çalışmalarda eşler arasındaki uyum ile ilgili 68 çalışmayı incelemiş ve bu çalışmaları 3 boyuttan birine yerleştirmişlerdir. Bu boyutlar; 1) eşler arasındaki doyum (esler arasındaki uyumu ahenk, doyum, gerilim çerçevesinde pozitif ya da negatif olarak değerlendiren çalışmalar) 2) eşler arasındaki çatışma (eşler arasındaki fiziksel ve sözel saldırganlığın sıklığı ve yoğunluğunu ölçmeye çalışan araştırmalar) ve 3) evlilik koalisyonudur (evlilik ilişkisini ebeveyn-çocuk ilişkisine göre değerlendiren çalışmalar).

Grych ve Fincham (1990), eşler arasındaki doyum ile eşler arasındaki çatışma kavramlarının birbirine zıt kavramlar olarak görülmesine karşın, mutsuz evliliklerin daima çatışma ile tanımlanmayacağını ve çoğu evlilikte doyumlu olan çiftin çatışma içinde olabileceğini belirtmiştir. Ayrıca eşler arasındaki çatışma örneğin; ebeveyn çocuk ilişkisi gibi çocuğun uyumunu etkileyen diğer etkenlerle de ilişkilidir.

Literatürde eşler arasındaki uyumun nasıl tanımlanması, hangi boyutların olması ve bir ölçek altında toplanıp toplanamayacağı ile ilgili fikir ayrılıkları 1990'lı yılların sonuna kadar

sürdüğü ve hala bu tartışmaların devam ettiği görülmektedir. Bu sebeple evlilik ilişkisinin incelenmesi sırasında eşler arasındaki uyum, çatışma ve doyum gibi farklı kavramların olduğunu bilerek bu kavramların tanımlamalarının çok iyi şekilde yapılması gerekmektedir (Yılmaz, 2001).

Birbiri ile etkileşim içerisinde olan, evlilik ve aileyi ilgilendiren konularda fikir birliği yapabilen ve sorunlarını olumlu şekilde çözebilen çiftlerin evlilikleri uyumlu bir evlilik olarak tanımlanabilir. Evlilik uyumu, çiftlerin uyumlu birlikteliklerinin sonucu olarak evlilik hayatındaki memnuniyeti ve mutluluğu da tanımlar (Kışlak ve Çabukça, 2002).

2.10.BAĞLANMA KURAMI

Psikoanalist John Bowlby (1969) tarafından geliştirilmiş olan Bağlanma Kuramı, insanların, kendileri için önemli olan başkalarıyla güçlü duygusal bağlar kurma eğiliminin nedenlerini açıklayan ve çocuk ile ebeveynleri arasındaki bağın, çocuğun güvenlik hissi ve psikolojik gelişimi üzerindeki önemini tanımlayan bir yaklaşımdır.

Bowlby'e göre (1969,1973, 1980), insanlar ve diğer primatlar, bebek ve ona temel bakım veren kişi arasındaki yakınlığı sürdürmek amacıyla düzenlenmiş bir davranışsal sistem geliştirmiştir. Buna göre bağlanma, bebek ve bakım veren kişi arasında gelişen; bebeğin bakım veren kişiyi arama ve yakınlık arayışı davranışları ile kendini gösteren, özellikle stres durumlarında belirginleşen, dayanıklı ve devamlılığı olan duygusal bir bağ olarak tanımlamaktadır.

Bowlby bağlanma kuramını ikinci dünya savaşı sonrası yetimhanelere, hastanelere ve bakım evlerine yaptığı ziyaretlerindeki gözlemler sonucu oluşturmuştur. Çocukların ebeveynlerinden ilk ayrıldıklarında ağladıklarını, korku ve sıkıntı belirtileri gösterdiklerini ve ayrılmayı önlemek ya da yeniden yakınlığı sağlamak üzere, alışılmadık uzunluklarda ağlama, yapışma veya çaresizce arama gibi davranışlar sergilediklerini gözlemlemiştir. Yine yetimhane'deki çocukların bakıcıları ile uzun süre ayrı kaldıklarında diğer insanlarla iletişime ilgisiz hale geldiklerini görmüştür. Bowlby bu tür davranışların, o dönemki psikoanalistlerin tanımladığı türden duygusal acıyı bastırma işlevi gören bir savunma mekanizması olmadığını, bu türdeki davranışların, çok çeşitli türlerdeki memelilerde yaygın olarak görülen bağlanma figüründen ayrılmaya karşı verilen uyumsuz tepkiler olduğunu ileri sürmüştür. Etojik teoriden yola çıkarak, ağlama ve arama gibi bağlanma davranışlarının, diğer türlerde olduğu

gibi insanlarda da hayatta kalma ihtiyacına yönelik kurulan bir mekanizma olduğunu ileri sürmüştür.

Bowlby (1969) bebeklerin onlara bakım veren kişilere (anne, baba veya bakıcı) karşı geliştirdikleri bağlanma davranışlarının (aramak, fiziksel yakınlık, bakmak, takip etmek vb.) genetik olduğunu, bebeğin bu davranışları göstermeye hazır olarak dünyaya geldiğini söylemiştir.

Bowlby bağlanmayı bebek ve bakıcı arasında gelişen, bebeğin bakım veren kişiyi arama ve yakınlık arayışı davranışları ile kendini gösteren, özellikle stres durumlarında belirginleşen, dayanıklı ve devamlılığı olan duygusal bir bağ olarak tanımlar. Bebek, annesi veya bakıcısı onun duygusal destek ve rahatlık ihtiyacını ne kadar karşılırsa, o kadar bakıcısına bağlanır.

Bireyin erken dönemde yaşadığı ilişkilerin önemli olduğunu vurgulayan Bowlby'nin (1980) bağlanma teorisi, kişilerin sosyal hayatlarında kurdukları ilişkilerin dinamiklerini açıklamaktadır. Bu teoriye göre ebeveyn-çocuk arasındaki iletişim çocuğun yetişkin yaşamına yansımaktadır. Dolayısıyla ileride kuracağı romantik ilişkiyi de etkilemektedir.

Mary Ainsworth, Bowlby'nin görüşlerini genişleterek, teorinin genişlemesine yardımcı olmuştur. Ainsworth ve arkadaşları (1978), Bowlby'nin Bağlanma Kuramı'nın temel sayıtlılarını sınamak için, bebek-anne bağlanması üzerine "Yabancı Ortam" adı verilen deneyi gerçekleştirmişlerdir. Güvensiz bağlanmayı; kaygılı/kararsız ve kaçınmacı olarak ikiye ayırmışlardır. 12-18 aylık bebekler ve anneleriyle yaptıkları bu deneyde; bebekler kısa aralıklarla önce annelerinden ayrılmış ve bir yabancı ile yalnız bırakılmıştır ve daha sonra anneleriyle tekrar bir araya gelmişlerdir. Araştırmacılar bu sırada, bebeklerin durumlara verdikleri tepkileri ve davranışlarını ölçerek, bağlanma stillerini sınıflandırmışlardır. Ainsworth, Blehar, Waters ve Wall, 1978' de yaptıkları "Yabancı Ortam Deneyleri" sonucunda bebek-anne arasındaki bağlanma süreciyle ilgili olarak üç farklı bağlanma stili tanımlamışlardır. Güvenli bağlanan bebekler, annelerinin yokluğunda çok az huzursuzluk göstermiş, daha kolay sakinleşerek diğer aktivitelere yönelmişlerdir. Kaygılı/kararsız bağlanma stiline sahip bebekler, ayrılıktan sonra yoğun kaygı ve kızgınlık yaşamış, yabancı kişiyle iletişim kurmayı reddetmişlerdir. Anneleri geri döndüğünde de kolayca sakinleşmemişlerdir. Kaçınmacı bağlanma stiline sahip bebekler ise, ayrılıktan sonra çok fazla

tepki göstermemiş ve anneleriyle bir araya geldiklerinde yakın temastan kaçınarak çevreyle ilgilenmeyi tercih etmişlerdir (Sümer ve Güngör, 1999).

2.10.1.İçsel Çalışma Modeli

Bowlby'a (1969) göre, bağlanma figürüyle yaşanan ve tekrarlanan etkileşimlerde bebekler ne bekleyeceklerini öğrenirler ve davranışlarını buna göre ayarlarlar. Bowlby'ın "içsel çalışan modeller" (internal working models) adını verdiği bu beklentilerin tamamen anne, baba veya bakıcı davranışlarıyla şekillendiğini ve bebeklerin zaman içinde temel bakım verenleriyle olan erken dönem deneyimlerini içselleştirdiklerini öne sürmüştür.

Bowlby'e göre "içsel çalışan modeller" birbirini tamamlar nitelikte iki boyut içermektedir. Bunlar;

1)Bağlanma figürünün korunma ve destek çağrılarına karşılık veren ve ulaşılabilir, duyarlı biri olup olmadığı

2) Çocuğun kendisini, bağlanma figürü tarafından sevmeye ve yardıma değer birisi olarak görüp görmediğidir.

Eğer bakım veren, çocuk sıkıntıda olduğunda ulaşılabilir olursa ve çocuğun isteklerine duyarlı ve sevgi dolu bir biçimde tepki verirse, yani, bakım veren, yeterli derecede sorumlu ve erişilebilir olarak algılanırsa, çocuk, kendine yönelik, sevgi ve bakımı hak ettiğine dair bir içsel çalışan model geliştirir. Bebek eğer kendisini sevgiye layık, değerli bir birey olarak görüp ve bakıcılarına yönelik duyarlı ve erişilebilir oldukları bir modeli sahiplenirse, kendisini daha fazla güvenli hissedecektir. Yine ihtiyacı olduğunda yardım almada daha etkili stratejilere sahip olacak ve yüksek özgüvenin yanı sıra sosyal ilişkilere dair daha olumlu bir görüşe sahip olacaktır.

2.10.2.Yetişkin Bağlanma Stilleri

.Bowlby (1969), temel bağlanma figürü ile kurduğumuz bağlanma deneyiminin ve bunun sonucu olarak kendimize ve diğerlerine yönelik geliştirdiğimiz içsel çalışan modellerimizin sonraki yıllardaki yakın ilişkilerimiz için bir model oluşturduğunu ileri sürmüştür. Hazan ve Shaver (1987) romantik ilişkilerin çocuklar ve onlara bakım veren kişiler arasındaki etkileşime benzer olduğunu savunmuşlardır. Romantik ilişkilerdeki bağlanma biçimleri ilk çocukluk yıllarından farklıdır. Çiftler arasındaki bağlanma karşılıklı olarak

oluşur ve güvenlik, cinsel doyum ya da bakım isteği ile güdülenmeye başlar, daha sonraları ise eşin rahatlık ve duygusal destek sağlama derecesi giderek artan bir öneme sahip olur.

Erken çocukluk ilişkisinde bulunan temel bağlanma stilleri yetişkinlikteki ilişkilere aktarılmaktadır (Karney ve Bradbury, 1995). İlişki doyumunu geniş bir şekilde temel ihtiyaçlara (rahatlık, bakım, cinsel doyum gibi) bağlıdır. Bir ilişkinin başarılı olması eşin diğer eşe temel ihtiyaçlarını karşılayabileceği konusunda güvenmesi ile ilişkilidir. Bağlanma kuramına göre evlilik doyumunu ya da doyumsuzluğu eşlerden her birinin ilişkilerindeki bağlanma stiline, ilişki geçmişine ve aile kaynağına dayanmaktadır (Hazan ve Shaver, 1994).

Hazan ve Shaver'in (1987) çalışmaları, romantik aşkın bağlanma olarak kavramlaştırılmasına destek sağlamış ve Ainsworth tarafından tanımlanan üç bebek bağlanma stiline (güvenli, kaygılı-kararsız ve kaçınan) yetişkinlerin romantik ilişkilerinde de var olduğunu göstermiştir. Bundan yola çıkarak üç tür bağlanma stili tanımlamışlardır: “Güvenli bağlanma stiline sahip bireyler”, insanlarla yakın ilişkiler kurmaktan ve onlara bağlı olmaktan dolayı kendilerini rahat hissederler. “Kaçınan bağlanma stiline sahip bireyler”, insanlara yakın ve bağlı olmaktan dolayı huzursuzluk duyarken, “Kaygılı/kararsız bağlanma stiline sahip bireyler” ise, insanlarla yakın ilişkiler kurmak için yoğun bir istek duymakla birlikte onlar tarafından terk edilme ve reddedilme korkusu yasarlar.

Bartholomew ve Horowitz (1991) benlik ve başkaları modeli üzerinden “Dörtlü Bağlanma Modeli”ni kurmuşlardır. Bowlby'nin (1980) teorisinde öne sürülen benlik ve başkalarına ilişkin iki tür içsel çalışan modeli bir araya getirerek bu modeli kurmuşlardır. Benlik modeli kişinin kendilik değeri için başkalarına olan duygusal bağımlılığı ile ilgilidir. Benlik modelinin olumlu olması dışsal bir onaya gereksinim duymaksızın sahip olunan özsaygı ve sevillebilirlik duygusunu; olumsuz bir benlik modeli ise olumlu benlik algısı için başkalarının onayına ihtiyaç içermektedir. Başkaları modeli, başkalarının iyi niyetli ve gereksinim duyulduğunda ulaşılır olduğuna ilişkin beklentilerle ilgilidir. Olumlu başkaları modeli, yakın ilişkilerde destek ve yakınlık aramaktan çekinmemeye ve başkaları hakkında olumlu beklentilere sahip olmaya, başkaları modelinin olumsuz olması ise başkalarına ilişkin olumsuz beklentiler taşımaya karşılık gelmektedir.

Bartholomew ve Horowitz (1991), benlik ve başkaları modelleri temelinde, Hazan ve Shaver'ın (1987) üçlü modelinden farklı olarak güvenli, saplantılı, kayıtsız ve korkulu olmak üzere dört temel bağlanma stili önermişlerdir:

Bartholomew ve Horowitz, **“Güvenli bağlanma stili”**ni, olumlu benlik ve olumlu başkalarının bileşimini içeren bağlanma stili olarak tanımlarlar. Bu bağlamda güvenli bağlanma stiline sahip kişiler, olumlu benlik algısına sahiptirler ve kendilerini sevilmeye, ilgi gösterilmeye değer görmektedirler. Güvenli kişiler, başkalarının güvenilir, ihtiyaç duyulduğunda destek veren, ulaşılabilir ve iyi niyetli olduğu beklentisine sahiptirler. Bu özellikleri, onlara başkalarıyla yakınlık kurma konusunda rahat olmalarını sağlarken aynı zamanda özerk kalmalarına yardımcı olur.

“Saplantılı bağlanma stili”, olumsuz benlik ve olumlu başkaları modellerinin birleşimi seklindedir. Saplantılı bağlanma stili, Hazan ve Shaver'ın 1987'deki kaygılı-kararsız stiline tekabül eder. Bu stil, kendini sevilmeye değer bulmama veya değersizlik duyguları ile başkalarına ilişkin olumlu değerlendirmeleri içerir. Bu özellikleri nedeniyle saplantılı kişiler, yakın ilişkilerinde sürekli şekilde kendini kanıtlama ve doğrulama eğilimi içindedirler. Bu kişilerin ilişkilerine dair beklentileri pek de gerçekçi değildir ve gerçekçi olmayan beklentilerinin, doğal olarak, istedikleri düzeyde karşılanmaması nedeniyle sürekli olarak ilişkileriyle takıntılı bir tutum sergilerler. Bu tip kişilerde en belirgin özellik, özgüven eksikliğidir ve o nedenle hem reddedilmekten hem de yakın bir ilişkide karşı tarafın terk etmesinden çok korkarlar.

“Korkulu bağlanma stili”, olumsuz benlik ve olumsuz başkaları modelleri ile tanımlanmaktadır. Korkulu bağlanma stiline sahip kişiler, bireysel değersizlik duyguları yaşamaktadırlar ve başkalarının güvenilmez ve reddedici olduğu beklentisine sahiptirler. Kendilik değerlerinin onaylanması için başkalarına yüksek düzeyde bağımlıdırlar fakat bununla birlikte başkalarına ilişkin olumsuz beklentileri nedeniyle muhtemel reddedilme acısından kaçınmak için yakınlık kurma konusunda isteksiz ve/veya tereddütlüdürler. Bu yetişkinler, sosyal temas ve yakınlık ihtiyacı duyarlar. Ancak başka kişilere karşı reddedilme korkusu yaşadıkları için sosyal onaya karşı aşırı bir duyarlılıkla yolunda gitmeyen ilişkiler kurarlar. Bu tür kişiler reddedilme olasılığını engellemek için riskli buldukları sosyal ortam ve yakın ilişkilerden kaçma eğilimindedirler. Bu eğilim muhtemel doyumsuz ilişkileri daha kurulmadan göz ardı etmelerine sebep olur.

“**Kayıtsız bağlanma stili**”, kendini değerli görme ve başkalarına karşı olumsuz tutuma sahip olmanın birleşimi ile tanımlanmaktadır. Kayıtsız bağlanma stiline sahip kişiler, başkalarına duyulan gereksinimi ve yakın ilişki ihtiyacını ve gerekliliğini savunmacı bir biçimde reddederler ve özerkliğe aşırı derecede önem verirler (Sümer ve Güngör, 1999).

2.11.AİLE İÇİ ŞİDDET, EVLİLİK UYUMU VE BAĞLANMA STİLLERİ İLE İLGİLİ YAPILAN ARAŞTIRMALAR

2.11.1.Aile İçi Şiddet ve Evlilik Uyumu İle İlgili Yapılan Araştırmalar

O'Leary ve arkadaşları (1981), saldırganlığın evlilik uyumsuzluğu ve istikrarsızlığını belirgin olarak arttırdığını ve erkeklerin kadınlara göre daha saldırgan olduklarını saptamıştır.

Erberk ve ark. (2004) üç grup evli çiftle (evlilik sorunları nedeniyle Evlilik Danışma Merkezine (EDAM) başvuran, mahkeme tarafından EDAM'a yönlendirilen iki grup ve genel popülasyondan bir grup) yaptıkları çalışma sonucunda, mahkeme tarafından yönlendirilen kadınların yüksek oranda dayak yediğini bildirmesine karşın, mahkeme grubunda genel öfke ve öfke dışavurum puanları düşük olarak bulunmuştur. Bunun sebebi olarak, şiddet uygulayan tarafın evlilikte sorunları görmezden gelmeye çalışması olduğu ortaya konmaktadır. Bu çalışmada mahkeme grubundaki evli çiftlerde aile içi şiddetin belirgin olarak yüksek olması, şiddet içeren evliliklerin boşanma ile sonuçlandığını göstermektedir.

Byrne ve Arias (1997) tarafından yapılmış olan çalışmaya ortalama üç buçuk senedir evli olan 66 çift katılmıştır. Düşük evlilik uyumu ve eşler arası şiddet arasında kadın ve erkekler için yüksek derecede bir ilişki saptanmıştır. Çift uyum düzeyinin düşmesi, evlilikte yaşanan şiddet olaylarının sıklığı ile anlamlı bulunmuştur. Evlilik doyumu ve fiziksel saldırganlık sergilenmesi arasındaki ilişki sadece kadınlar açısından anlamlı bulunmuştur. Ayrıca fiziksel şiddet kullanılmasının evlilik doyumsuzluğu üzerinde doğrudan bir etken olduğu bulgusu elde edilmiştir.

Stith ve ark. (2008) tarafından yapılan çalışmada evlilik doyumu ve şiddet arasında negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. Eşi tarafından şiddet gören ve karşılıklı olarak şiddet gördüklerini ifade eden çiftlerin evlilik doyumlarının düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Holtzworth-Munroe ve ark. (1992) yapmış oldukları çalışmada evlilik doyumu yüksek olan erkeklerden eşlerine şiddet uygulayan erkeklerin oranı yaklaşık olarak %10- %20

arasında yer almaktadır. Tonizzo ve ark. (2000) tarafından bir çalışma sonucunda da fiziksel şiddet uygulayan erkeklerin sadece %21'i ilişkisini doyum verici olarak algılamaktadır.

2.11.2. Aile İçi Şiddet Bağlanma Stilleri İle İlgili Yapılan Araştırmalar

Araştırmacılar son zamanlarda bağlanma teorisini yetişkinlerde istismarcı davranışlarını açıklamada da kullanmaktadırlar (Goldner ve ark., 1990). Yeni doğan bebeklerle yapılan çalışmalarda olduğu gibi yetişkinlerde de karşılanmamış bağlanma ihtiyaçları kızgınlık ve sonra öfke ve diğer güçlü başka duygular üretir (Ainsworth, 1978). İçsel çalışan modelden temellenen karşılanmamış bağlanma ihtiyaçları, yetişkinler tarafından yapılan ve maruz kalınan şiddet içerikli davranışları açıklayabilir.

Dutton, Saunders, Starzomski ve Bartholomew (1994) şiddet uygulayan ve uygulamayan erkekleri çeşitli değişkenler ve bağlanma stilleri açısından karşılaştırdıkları çalışmada, hem korkulu hem de saplantılı bağlanma stiline sahip erkeklerin daha fazla duygusal ve fiziksel olarak saldırgan olduklarını bulmuşlardır. Erken birincil ilişkilerine dayanarak istismarcı erkeklerin güvenli bağlanma gerçekleştiremediklerini söylemişlerdir (Kesner ve McKenry, 1998).

Downey ve Feldman (1996), şiddet uygulayan erkeklerin şiddet uygulamayanlardan reddedilmeye daha hassas olduklarını ve eşin belirsiz davranışlarını reddedilme olarak algıladıklarını göstermişlerdir. Bir başka araştırmaya göre de eşler bağlanma figüründen ayrılmayı kontrol edemiyorsa kızgınlık veya şiddete başvurabilmektedir (Mayseless, 1991).

İlişkilerinde şiddet içerikli davranışlar olan çiftler her ne kadar yakınlık için yoğun bir arzu duysalar da bağlanmayla ilgili regresif özelliklere sahip olmaları yoğun kaygı yaşamlarına neden olur (Siegel, 1991). Şiddetin sıklıkla istismar barındıran ilişkilerde yakınlık ve mesafeyi düzenlemek için bir mekanizma görevi gördüğü de söylenmektedir (Cook ve Frantz-Cook, 1984).

Kesner ve ark. (1998) 149 evli bireyle yaptıkları çalışmada, şiddet uygulayan erkeklerin ve şiddete maruz kalan kadınların erken çocukluk döneminde ve yetişkinlikteki bağlanma örüntüleri incelendiğinde, şiddet uygulayan ve agresyon tepkisi gösteren erkeklerin güvensiz bağlanma stiline sahip olduklarını bulmuşlardır. Aynı çalışmada eş şiddetine maruz kalan kadınların bağlanma biçimleri de incelendiğinde, daha fazla oranda güvensiz bağlanma stiline sahip kadınların eşinden şiddet gördükleri sonucuna ulaşılmıştır.

Orcutt ve arkadaşları (2005) yılında yaptıkları çalışmada, şiddet görmeyen ve uygulamayan, sadece şiddet uygulayan, sadece şiddet gören ve hem şiddet uygulayan hem de şiddet gören olmak üzere kadınları dört gruba ayırıp şiddeti incelemişlerdir. Buna göre hem şiddet uygulayan hem de şiddet gören gruptaki kadınların, en yüksek oranda saplantılı bağlanma stiline sahip oldukları görülmüştür. Yüksek oranda saplantılı ve düşük oranda kaçınmacı bağlanma stiline sahip kadınların her iki bağlanma biçimine sahip olanlardan daha fazla oranda şiddet uyguladıklarını ifade etmişlerdir.

Bond ve Bond(2004) yılında 41 çiftle yaptıkları çalışmada, şiddet görme ve uygulama ile bağlanma stilleri arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Buna göre, saplantılı bağlanan kadınların ve kayıtsız bağlanan erkeklerin şiddet mağduru olma olasılığının arttığını bildirmişlerdir.

Gökmen (2009), kadın sığınma evinde yaşayan şiddet görmüş kadınlar ile eşiyile birlikte yaşayan şiddet görmüş kadınların bağlanma stilleri ve psikolojik dayanıklılık düzeyleri ile bu davranış özelliklerinin karşılaştırılmasını incelemiştir. Araştırma sonucunda, kadın sığınma evinde yaşayan katılımcıların güvenli bağlanma stili puan ortalamalarının, eşiyile birlikte yaşayan katılımcıların puan ortalamalarından istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek olduğu saptanmıştır. Katılımcıların şiddete karşı verdikleri tepkilerin dayanıklılık düzeyleri ve bağlanma stilleri arasındaki farklar doğrultusunda değişiklik gösterdiği belirlenmiştir. Şiddete karşı verilen tepkilere göre, kadın sığınma evinde yaşayan şiddet görmüş katılımcıların dayanıklılık puanları ve güvenli bağlanma puanlarının diğer katılımcı gruba göre ileri düzeyde anlamlı olduğu saptanmıştır.

Bowlby (1980), annesi tarafından ihtiyaçlarına yeterince yanıt verilmeden büyüyen çocuğun erişkin hayatında terkedilme korkusunu yoğun olarak yaşadığını, sözel ve fiziki şiddeti ileride kendilerini yaralayabileceğini düşündükleri yakın ilişkilerden uzaklaşma aracı olarak kullandıklarını savunur.

2.11.3.Evlilik Uyumu ve Bağlanma Stilleri İle İlgili Yapılan Araştırmalar

Araştırmacılar, evlilikte güvenli bağlanma ile evlilik uyumu ve doyumunu arasında olumlu korelasyonların olduğunu bildirmişlerdir. Güvenlilik hissi ya da yakın olmaktan duyulan rahatlık, daha yüksek evlilik doyumuyla bağlantılı olma eğilimindedir.

Lussier, Sbourin ve Turgeon tarafından 1997’de yapılan bir arařtırmada, kaygılı/kararsız baėlanma stiline sahip bireylerle evli olan insanların evlilik doyumlarının dūřtūėu gōzlenmiştir. Carnelley, Pietromonaco ve Jaffe tarafından bir bařka çalıřmada da, hem kaçınan hem de kaygılı/kararsız baėlanma stiline sahip bireylerin evlilik sūrecinden yeterince doyum saėlamadıkları ve eřleriyle aralarındaki uyumun da dūřuk olduėu gōrūlmūřtur (Solmus, 2003).

Klohn ve Bera’nın yūrūttūėu bir bařka çalıřmada, evlilik sūrecinde gūvenli baėlanma stiline sahip kadınların, evlilik sūrecinde kaçınan baėlanma stiline sahip kadınlardan daha fazla oranda doyum ve iliřkiye baėlılık gōsterdikleri; ayrıca; onlardan daha az oranda da çatıřma yasadıkları gōrūlmūřtur (Solmus, 2003).

Senchak ve Leonard (1992) karı ve kocaların baėlanma stiline gōre eřleřmelerinin, yakınlık, çatıřma ōzūmü ve eřin iliřkideki iřlevselliėi üzerindeki etkilerini arařtırmıřlardır. Kendilerini gūvenli olarak tanımlayan eřlerin, gūvenli eřlerle eřleřtikleri bulunmuřtur. Her iki eř gūvenli olduėunda, çiftlerden birinin ya da her ikisinin gūvensiz olduėu durumlara gōre daha iyi evlilik uyumuna sahip oldukları ve iliřkilerine yōnelik daha fazla yakınlık ifade ettikleri gōrūlmūřtur. Ayrıca, her ikisi de gūvenli olan eřler, çatıřma karřısında daha az saldırganlık ve geri çekilme ifade edip eřlerine yōnelik daha olumlu deėerlendirmelerde bulunmuřlardır.

Kobak ve Hazan (1991) baėlanma gūvenliėi (eře gūvenebilmek ve onun psikolojik olarak eriřilebilir olması) ile evlilik kalitesi (evlilik doyumunu ve çatıřma sūrecinde eřlerin iletiřimlerine dair gōzlemcilerin deėerlendirmeleri) arasındaki iliřkiyi incelemiřtir. Evlilik doyumunu, hem bireyin eřine hem de eřin kendisine gūvenebilmesi ile baėlantılı bulunmuřtur.

Munroe ve arkadaşları (1998) şiddet uygulayan ve evliliklerinde sorun yaşayan kocalarla, şiddet uygulamayan, evliliklerinde mutlu kocaları karşılaştırdıkları çalışmalarında şiddet uygulayan kocaların anlamlı olarak daha fazla gūvensiz ve saplantılı bağlanma sergilediklerini bulmuşlardır (Doumas ve ark, 2008).

Turanlı (2010) yılında yaptığı çalışmada bağlanma stilleri ile evlilik uyumu arasında anlamlı bir ilişkinin olduğunu, korkulu ve saplantılı bağlanma dūzeyleri arttıka, çift uyum dūzeyinin azaldığı belirlemiştir.

Işinsu (2003) tarafından yapılan araştırmada aşık çiftlerin, beş yıla kadar evli olan ve beş yılın üzerinde evli olan çiftlerin ikili ilişki biçimleri ile bağlanma stilleri açısından, ayrıca çiftlerin ilişkilerinden gösterdikleri uyum açısından farklılık gösterip göstermedikleri incelenmiştir. Çalışma sonucunda aşık çiftlerin, nişanlı çiftlerin, beş yıla kadar evli olan çiftlerin ve beş yılın üzerinde evli olan çiftlerin ikili ilişkilerinde güvenli bağlanma yönünden farklılıklar bulunmuştur. Beş yıldan uzun süre evli olan çiftlerin ikili ilişkilerine nişanlı çiftlerden daha güvenli stil ile bağlı oldukları bulunmuştur. Diğer bağlanma stilleri yönünden gruplar arasında fark bulunmamıştır. Tutarel-Kışlak ve Çavuşoğlu (2006), evli çiftlerin evlilik uyumları, bağlanma biçimleri ve benlik saygılarını inceledikleri çalışmalarında, evlilik uyum puanı en yüksek olan kişilerin güvenli bağlanma biçimine sahip olduğu görülmüştür.

3. GEREÇ VE YÖNTEM

3.1.ÇALIŞMA GRUBU

Araştırma, tarama modelinde betimsel bir çalışma olup, var olan durum betimlenmekte ve değişkenlerin birbirleriyle ne düzeyde ilişkili olduğu incelenmektedir. Çalışmada, İstanbul ve İzmir illerinde eşi ile birlikte yaşayan, rastgele seçilmiş 100 erkek ve 100 kadın gönüllü bulunmaktadır. Örneklem belirlenirken ulaşılabilir örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Katılımcılar belirlenirken en az bir yıllık evli olmaları ve eşleriyle beraber yaşamaları kriter olarak alınmıştır. Tüm gönüllülere çalışmanın amacından bahsedilmiştir. Katılımcıların cevaplarının gizli tutulacağı, kişisel bir değerlendirme yapılmayacağı ve sadece araştırma kapsamında kullanılacağı belirtilerek katılımcılardan içten ve doğru cevaplar vermeleri istenmiştir. Değerlendirme ölçekleri kişilere kapalı zarfla verilmiş ve doldurduktan sonra geri teslim etmeleri istenmiştir. Kişiler ölçekleri bir günlük süre içerisinde kendileri doldurup, teslim etmişlerdir. Araştırma verileri 2011 yılı Eylül ve 2012 yılı Aralık tarihleri arasında toplanmıştır.

3.2. İŞLEM

Araştırmada katılımcılara uygulanan ölçeklerden elde edilen veriler, çözümlenebilir yapılabildiği için kodlanmış ve bilgisayara yüklenmiştir. Veri çözümlemesi yapılırken demografik sorular kişi sayısı ve yüzdeleri kapsayacak şekilde tablo halinde sunulmuştur.

Araştırmada toplanan anket cevapları SPSS for Windows 19.0 programı kullanılarak analiz edilmiş ve yorumlanmıştır. Analiz yöntemleri olarak; Korelasyon ve Regresyon analizleri kullanılmıştır. Deney ve kontrol grupları arasındaki fark testleri t-testi ile yapılmıştır. Betimleyici istatistiklerden kişi sayısı (N) ve yüzde (%) kullanılmıştır. Bağımsız değişkenlere göre bağımlı değişkenlerde farklılık olup olmadığını belirlemek için iki seçeneğe bağımsız değişkenlerde parametrik ise bağımsız grup t-testi, non-parametrik ise Mann Whitney-U testi kullanılmıştır. Benzer şekilde, ikiden fazla seçeneği olan bağımsız değişkene göre, bağımlı değişkenlerde farklılık olup olmadığını belirlemek için parametrik ise tek yönlü varyans analizi, non-parametrik ise Kruskal Wallis-H testi kullanılmıştır. Değişkenler arasında farklılık olup olmadığı ki-kare bağımsızlık testi ile araştırılmıştır. Ayrıca, birden fazla faktörün tek değişken üzerinde ortak etkisinin olup olmadığını belirlemek

için de iki faktörlü varyans analizi kullanılmıştır. Bağımlı değişkenler arasındaki ilişki düzeyini ve yönünü belirlemek için Pearson Çarpım Momentleri Korelasyonu kullanılmıştır.

3.3. GEREÇLER

Araştırmada veri toplamak amacıyla Kişisel Bilgi Formu, İlişki Ölçekleri Anketi ve Çift Uyum Ölçeği kullanılmıştır. Çift Uyum Ölçeği'nin kullanılabilmesi için sayın Prof. Dr. Hürol Fışıloğlu'ndan gerekli izin alınmıştır. Kişisel Bilgi Formu ve İlişki Ölçekleri anketinin birer kopyası ekte sunulmuş olup, Çift Uyum Ölçeğinin yayınlanmasının yasak olması sebebiyle, ölçeğin birkaç maddesi ek olarak sunulmuştur.

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Kişisel bilgi formunda bulunan ilk 5 soru sosyodemografik özellikleri belirlemeye yönelik sorulardan oluşmaktadır. 6., 7. ve 8. sorular evlilik şekli, süresi ve sayısını tanımlamaya yönelik sorulardır. 9. sorudan itibaren kişinin çocukluk dönemine ait sorular sorulmuştur. 10 ve 11. sorularda kişinin anne ve babasından fiziksel ve duygusal şiddete maruz kalıp kalmadığı sorulmuş ve 15. soruda kişinin anne ve babasının birbirlerine uyguladıkları şiddet değerlendirilmiştir. Bunun dışında kalan 12,13,14,16,17 ve 18. sorular katılımcıların anne ve babalarının uyumları ve çatışma durumlarını tanımlamaya yönelik olarak sorulmuş sorulardır. 19. soru Katılımcının eşine şiddet uygulayıp uygulamadığını, uyguluyor ise sıklığını işaretleyeceği şekilde düzenlenmiş 16 ifadeden oluşmaktadır. Bu ifadelerden 1,2,4,5,11. inci maddeler duygusal şiddet, 3,10,12,15. inci sorular cinsel şiddet ,6,8,13. üncü sorulara ekonomik şiddet ve 7,9,14,16 inci sorular fiziksel şiddeti tanımlayan ifadelerdir. 20. soru kişinin şiddete maruz kalıp kalmadığını, maruz kalıyor ise sıklığını işaretleyeceği ifadelerden oluşmaktadır. 19. sorunun sayı numaraları ile belirtilen şiddet türleri ile aynıdır. Katılımcılara yönerge doğrultusunda ifadeleri “hiçbir zaman yapmazdı”, “nadiren yaptığı olur(du)”, “bazen yapar(dı)”, “sık sık yapar(dı)”, “neredeyse her zaman yapar” seçenekleri arasında değerlendirmeleri istenmiştir. Her ifade 0 ila 4 puan arasında değişen 5’li Likert tipi ölçeklendirme kullanılarak hesaplanmıştır. Bu bölümden alınabilecek toplam puan 0-64 arasındadır. 19. ve 20. sorular oluşturulurken Büyükgök’ün (2007) geliştirmiş olduğu anket referans olarak alınmıştır.

3.3.2.İlişki Ölçekleri Anketi

Griffin ve Bartholomew (1994) tarafından güvensiz, kayıtsız, korkulu ve saplantılı olmak üzere dört yetişkin bağlanma stilini ölçmek amacıyla geliştirilmiş, 30 maddelik bir ölçektir. Dört bağlanma stili için puanlar, bu stilleri ölçmeyi hedefleyen maddelerin toplanmasından ve bu toplamın her bir altölçekteki madde sayısına bölünmesinden elde edilmektedir. İlişki Ölçekleri Anketi, Türk kültürüne Sümer ve Güngör (1999a) tarafından uyarlanmıştır. Uyarlanan bu ölçek 17 maddeden oluşmaktadır. Alt ölçeklerden alınabilecek puanlar 1 ile 7 arasında değişmektedir. Katılımcılardan, her bir maddenin, arkadaşlık, dostluk, romantik ilişkiler, vb. yakın ilişkilerinde, kendilerini ve genel tutumlarını ne derece tanımladığını 7 basamaklı bir ölçek üzerinde işaretlemeleri istenmektedir (1= beni hiç tanımlamıyor; 7= tamamıyla beni tanımlıyor). Gruplandırma işleminde, her bir katılımcı, en yüksek puana sahip olduğu bağlanma kategorisine atanmaktadır.

Ölçek; korkulu ve saplantılı bağlanmayı ölçen 4'er soru ve güvenli ve kayıtsız bağlanmayı ölçen 5'er sorudan oluşmaktadır. Ölçekteki 5. maddenin hem orijinal, hem de ters yüklü hali kullanılmaktadır. 5. soru doğrudan değerlendirildiğinde kayıtsız bağlanma stilini, tersten değerlendirildiğinde ise saplantılı bağlanma stilini göstermektedir. Ölçekte 5, 7 ve 17. maddelerin yeniden kodlanması gerekmektedir. 3, 7, 8, 10 ve 17 numaralı maddelerin ortalaması güvenli bağlanma stilini, 1, 4, 9 ve 14 numaralı maddelerin ortalaması korkulu bağlanma stillini vermektedir. 5 (ters yüklü), 6, 11 ve 15 numaralı maddelerin ortalaması saplantılı bağlanma stilini ve 2, 5 (orijinal), 12, 13 ve 16. maddelerin ortalaması kayıtsız bağlanma stilini vermektedir (Sümer ve Güngör, 1999a).

3.3.3.Çift Uyum Ölçeği

Çiftlerin, evliliklerinin niteliğini, uyumunu ve uyumun kalitesini değerlendirmek için kullanılmış olan Spainer tarafından 1976'da geliştirilen Çift Uyum Ölçeği (Dyadic Adjustment Scale) 4 alt boyuttan oluşan, hem evli, hem de evli olmayan çiftlerde kullanılabilen 32 maddelik bir ölçektir. Ölçek, likert tipi olup puanlaması 0-4; 0-5; 0-6 arasında değişmektedir. Ayrıca 2 madde evet/hayır soruları olarak düzenlenmiştir.

Çift Uyum Ölçeği ilişkinin 4 alt boyutunu içerir:

1. Çift Uyumu (Dyadic consensus): Evlilik ilişkisi içinde önemli konularda anlaşma düzeyi, fikir birliği ile ilgili on üç maddeden oluşmaktadır. Bu bölümden alınabilecek en yüksek puan 65''tir.

2. Çift Doymu (Dyadic satisfaction): Duygu ve iletişim ile ilgili olumlu ve olumsuz özellikleri değerlendiren on maddeden oluşmaktadır. Bu bölümden alınabilecek en yüksek puan 50''dir.

3. Sevgi Gösterme (Affectional expression): Sevgi gösterme şekillerinde anlaşma ve sevgi gösterme davranışları ile ilgili dört maddeden oluşmaktadır. Bu bölümden alınabilecek en yüksek puan 12''dir.

4. Çiftlerin Bağlılığı (Dyadic cohesion): Birlikte geçirilen zamanla ilgili beş maddeden oluşmaktadır. Bu bölümden alınabilecek en yüksek puan 24''tür (Fışiloğlu ve Demir 2000).

Ölçek değerleri 0 ile 151 arasında değişmektedir. Yüksek değerler, evlikte uyumun iyi olduğunu göstermektedir. Sher ve Baucom 1993 yılında yaptıkları çalışmada kesme noktasının 101 olduğunu belirtmişlerdir (Fışiloğlu ve Demir 2000).

Alt Boyut Madde Numaraları;

Çift doymu; 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 31, 32

Çift uyumu; 1, 2, 3, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15

Bağlılık; 24, 25, 26, 27, 28

Sevgi gösterme; 4, 6, 29, 30

Çift Uyum Ölçeği''nin Türk örnekleminde geçerlik güvenilirlik çalışması 2000 yılında Fışiloğlu ve Demir tarafından yapılmıştır. Ölçeğin Cronbach alpha değeri 0,92, güvenilirlik katsayısı 0,86 olarak belirlenmiştir. Ölçeğin alt boyutlarının da güvenilirliği yüksek bulunmuş olup; çift uyumu 0,75, çift doymu 0,83, çiftlerin bağlılığı 0,75, sevgi gösterme 0,80 olarak bildirilmiştir.

4.BULGULAR

4.1.KATILIMCILARIN SOSYO-DEMOGRAFIK ÖZELLİKLERİ

Tablo I. Katılımcıların Yaşlarına Göre Dağılımı

Yaş	KADIN		ERKEK		TOTAL	
	N	%	N	%	N	%
	20-30 yaş	19	19,0%	28	28,0%	47
31-40 yaş	29	29,0%	37	37,0%	66	33,0%
41-50 yaş	21	21,0%	14	14,0%	35	17,5%
51-60 yaş	15	15,0%	19	19,0%	34	17,0%
60 yaş ve üzeri	16	16,0%	2	2,0%	18	9,0%

Tablo II. Katılımcıların Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı

Eğitim Durumu	KADIN		ERKEK		TOTAL	
	N	%	N	%	N	%
	Okur-yazar	5	5,0%	7	7,0%	12
İlkokul	14	14,0%	13	13,0%	27	13,5%
Ortaokul	6	6,0%	9	9,0%	15	7,5%
Lise	18	18,0%	14	14,0%	32	16,0%
Üniversite mezunu	42	42,0%	48	48,0%	90	45,0%
Lisansüstü	15	15,0%	9	9,0%	24	12,0%
Diğer	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%

Tablo III. Katılımcıların Çalışma Durumlarına Göre Dağılımı

Çalışma Durumu	KADIN		ERKEK		TOTAL	
	N	%	N	%	N	%
	Çalışıyor	48	48,0%	73	73,0%	121
Çalışmıyor	23	23,0%	13	13,0%	36	18,0%
Emekli	29	29,0%	14	14,0%	43	21,5%

Tablo IV. Katılımcıların Gelir Düzeylerine Göre Dağılımı

Gelir Düzeyi	KADIN		ERKEK		TOTAL	
	N	%	N	%	N	%
	Yok	15	15,0%	1	1,0%	16
Düşük	21	21,0%	20	20,0%	41	20,5%
Orta	59	59,0%	75	75,0%	134	67,0%
Yüksek	5	5,0%	4	4,0%	9	4,5%

4.2.KATILIMCILARIN EVLİLİK ÖZELLİKLERİ

Tablo V. Katılımcıların Evlilik Sürelerine Göre Dağılımı

Evlilik Süresi	KADIN		ERKEK		TOTAL	
	N	%	N	%	N	%
	5 yıl ve daha az	23	23,0%	37	37,0%	60
6-10 yıl	13	13,0%	19	19,0%	32	16,0%
11-15 yıl	10	10,0%	9	9,0%	19	9,5%
16-20 yıl	14	14,0%	7	7,0%	21	10,5%
20 yıl ve daha fazla	40	40,0%	28	28,0%	68	34,0%

Tablo VI. Katılımcıların Evlilik Sayısına Göre Dağılımı

Evlilik Sayısı	KADIN		ERKEK		TOTAL	
	N	%	N	%	N	%
	1	95	95,0%	96	96,0%	191
2	5	5,0%	4	4,0%	9	4,5%

Tablo VII. Katılımcıların Evlilik Şekline Göre Dağılımı

Evlilik Şekli	KADIN		ERKEK		TOTAL	
	N	%	N	%	N	%
	Anlaşarak	85	85,0%	83	83,0%	168
Görücü Usulü	15	15,0%	17	17,0%	32	16,0%
Diğer	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%

4.3. KATILIMCILARIN AİLE GEÇMİŞİ ÖZELLİKLERİ

Tablo VIII. Katılımcıların Anne-babalarının Birliktelik Durumuna Göre Dağılımı

Anne-baba birlikteliği						
	KADIN		ERKEK		TOTAL	
	N	%	N	%	N	%
Anne-Baba birlikte	87	87,0%	84	84,0%	171	85,5%
Anne-Baba ayrı	13	13,0%	16	16,0%	29	14,5%

Tablo IX. Katılımcıların Anne ya da Babasından Fiziksel Şiddet Görme Durumlarına Göre Dağılımları

Anne veya babadan tekmeleme, tokatlama, vurma veya dövme gibi herhangi bir davranış görme						
	KADIN		ERKEK		TOTAL	
	N	%	N	%	N	%
Evet	32	32,0%	35	35,0%	67	33,5%
Hayır	68	68,0%	65	65,0%	133	66,5%

Tablo X. Katılımcıların Anne ya da Babasından Duygusal Şiddet Görme Durumlarına Göre Dağılımları

Anne ya da babanın hakaret, aşağılama veya küçük düşürücü davranışta bulunması						
	KADIN		ERKEK		TOTAL	
	N	%	N	%	N	%
Evet	21	21,0%	16	16,0%	37	18,5%
Hayır	79	79,0%	84	84,0%	163	81,5%

Tablo XI. Katılımcıların Anne ve Babasının Boşanmayı ya da Ayrılmayı Düşünme Sıklığına Göre Dağılımları

Anne ve babanın boşanmayı, ayrılmayı düşünme ya da tartışma						
	KADIN		ERKEK		TOTAL	
	N	%	N	%	N	%
Her zaman	5	5,0%	1	1,0%	6	3,0%
Bazen	23	23,0%	16	16,0%	39	19,5%
Hiçbir zaman	72	72,0%	83	83,0%	155	77,5%

Tablo XII. Katılımcıların Anne ve Babasının Kavga Etme Sıklığına Göre Dağılımları

Anne ve babanın kavga etme sıklığı	KADIN		ERKEK		TOTAL	
	N	%	N	%	N	%
	Her zaman	13	13,0%	4	4,0%	17
Bazen	58	58,0%	56	56,0%	114	57,0%
Hiçbir zaman	29	29,0%	40	40,0%	69	34,5%

Tablo XIII. Katılımcıların Anne ve Babasının Kavga Etmesinden Etkilenme Durumlarına Göre Dağılımları

Anne ve babanın kavga etmesinden etkilenme	KADIN		ERKEK		TOTAL	
	N	%	N	%	N	%
	Çok etkilendim	23	23,0%	13	13,0%	36
Biraz etkilendim	39	39,0%	47	47,0%	86	43,0%
Hiç etkililenmedim	38	38,0%	40	40,0%	78	39,0%

Tablo XIV. Katılımcıların Anne ve Babasının Arasındaki Duygusal Şiddete Tanıklık Etme Durumlarına Göre Dağılımları

Annem ve babam arasındaki duygusal şiddete tanık oldum	KADIN		ERKEK		TOTAL	
	N	%	N	%	N	%
	Annemin babama	6	15,4%	4	11,8%	10
Babamın anneme	26	66,7%	19	55,9%	45	61,6%
Hem annemin babama hem babamın anneme	7	17,9%	11	32,4%	18	24,7%

Tablo XV. Katılımcıların Anne ve Babasının Arasındaki Cinsel Şiddete Tanıklık Etme Durumlarına Göre Dağılımları

Annem ve babam arasındaki cinsel şiddete tanık oldum	KADIN		ERKEK		TOTAL	
	N	%	N	%	N	%
	Annemin babama	1	11,1%	0	0,0%	1
Babamın anneme	8	88,9%	2	100,0%	10	90,9%
Hem annemin babama hem babamın anneme	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%

Tablo XVI. Katılımcıların Anne ve Babasının Arasındaki Ekonomik Şiddete Tanıklık Etme Durumlarına Göre Dağılımları

Annem ve babam arasındaki ekonomik şiddete tanık oldum	KADIN		ERKEK		TOTAL	
	N	%	N	%	N	%
	Annemin babama	3	25,0%	1	50,0%	4
Babamın anneme	9	75,0%	1	50,0%	10	71,4%
Hem annemin babama hem babamın anneme	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%

Tablo XVII. Katılımcıların Anne ve Babasının Arasındaki Fiziksel Şiddete Tanıklık Etme Durumlarına Göre Dağılımları

Annem ve babam arasındaki fiziksel şiddete tanık oldum	KADIN		ERKEK		TOTAL	
	N	%	N	%	N	%
	Annemin babama	1	6,2%	1	8,3%	2
Babamın anneme	13	81,2%	11	91,7%	24	85,7%
Hem annemin babama hem babamın anneme	2	12,5%	0	0,0%	2	7,1%

Tablo XVIII. Katılımcıların Anne ve Babasının Birbirlerine Sevgi Göstermeleri Durumlarına Göre Dağılımları

Anne ve babanın birbirine sevgi göstermesi	KADIN		ERKEK		TOTAL	
	N	%	N	%	N	%
	Evet	63	63,0%	58	58,0%	121
Hayır	37	37,0%	42	42,0%	79	39,5%

Tablo XIX. Katılımcıların Anne ve Babasının Birbirleri ile Teşvik Edici Alışverişte Bulunma Sıklığına Göre Dağılımları

Teşvik edici fikir alışverişinde bulunma	KADIN		ERKEK		TOTAL	
	N	%	N	%	N	%
	Her zaman	36	36,0%	17	17,0%	53
Bazen	54	54,0%	71	71,0%	125	62,5%
Hiçbir zaman	10	10,0%	12	12,0%	22	11,0%

Tablo XX. Katılımcıların Anne ve Babasının Ev Dışı Faaliyetleri Birlikte Yapma Sıklığına Göre Dağılımları

Ev Dışı Faaliyetleri Birlikte Yapma	KADIN		ERKEK		TOTAL	
	N	%	N	%	N	%
	Her zaman	17	17,0%	14	14,0%	31
Bazen	63	63,0%	68	68,0%	131	65,5
Hiçbir zaman	20	20,0%	18	18,0%	38	19

4.4. EŞLER ARASI ŞİDDET UYGULAMAYA YÖNELİK BULGULAR

Şiddet uygulama anketi güvenilirlik sonuçlarına göre şiddet uygulama anketi maddelerinin Toplam, Duygusal Şiddet, Cinsel Şiddet, Fiziksel Şiddet ve Ekonomik Şiddet puanlarının “oldukça güvenilir” seviyesinde olduğu görülmektedir. Ölçek maddelerimizden “oldukça güvenilir” seviyesinde olanların içinde cronbach’s alpha değeri en yüksek olan Cinsel Şiddet (,759) maddeleri, daha sonra ise Toplam (,758), Fiziksel Şiddet (,698) ve Duygusal Şiddet (,712) maddeleri sıralanmaktadır (Tablo XXI).

Tablo XXI. Şiddet Uygulama Güvenilirlik Değerleri Tablosu

	\bar{X}	Ss	Madde Sayısı	Cronbach’s Alpha
Duygusal Şiddet	2,2800	2,10087	5	,663
Cinsel Şiddet	,2850	,95306	4	,759
Ekonomik Şiddet	,4100	,97810	3	,627
Fiziksel Şiddet	,4050	1,00800	4	,698
Total	-	-	16	,758

Tablo XXII. Katılımcıların Eşlerine Uyguladıkları Duygusal Şiddete Göre Dağılımı

MADDELER	Şiddet Uygulama	KADIN		ERKEK		TOTAL	
		N	%	N	%	N	%
Eşimi azarladığım oldu	Hayır	25	25,0%	29	29,0%	54	27,0%
	Evet	75	75,0%	71	71,0%	146	73,0%
Eşimin kendi akrabaları ya da arkadaşları ile görüşmesini istemediğim veya izin vermediğim oldu	Hayır	67	67,0%	72	72,0%	139	69,5%
	Evet	33	33,0%	28	28,0%	61	30,5%
Eşimin fiziksel görünümü ile alay ettiğim oldu	Hayır	78	78,0%	90	90,0%	168	84,0%
	Evet	22	22,0%	10	10,0%	32	16,0%
Eşime küçük düşürücü sözler söylediğim oldu	Hayır	73	73,0%	73	73,0%	146	73,0%
	Evet	27	27,0%	27	27,0%	54	27,0%
Eşime küfür ettiğim oldu	Hayır	78	78,0%	76	76,0%	154	77,0%
	Evet	22	22,0%	24	24,0%	46	23,0%

Tablo XXIII. Katılımcıların Eşlerine Uyguladıkları Cinsel Şiddete Göre Dağılımı

MADDELER	Şiddet Uygulama	KADIN		ERKEK		TOTAL	
		N	%	N	%	N	%
Eşimi başka biriyle cinsel ilişkiye zorladığım oldu	Hayır	97	97,0%	100	100,0%	197	98,5%
	Evet	3	3,0%	0	0,0%	3	1,5%
Eşimin istemediği şekilde (türde) onu cinsel ilişkiye zorladığım oldu	Hayır	92	92,0%	93	93,0%	185	92,5%
	Evet	8	8,0%	7	7,0%	15	7,5%
Eşimin cinsel performansıyla alay ettiğim ya da eşimin vücudunu veya cinsel organını hor gördüğüm oldu	Hayır	95	95,0%	98	98,0%	193	96,5%
	Evet	5	5,0%	2	2,0%	7	3,5%
Eşimi cinsel ilişkiye zorladığım oldu	Hayır	90	90,0%	91	91,0%	181	90,5%
	Evet	10	10,0%	9	9,0%	19	9,5%

Tablo XXIV. Katılımcıların Eşlerine Uyguladıkları Ekonomik Şiddete Göre Dağılımı

MADDELER	Şiddet Uygulama	KADIN		ERKEK		TOPLAM	
		N	%	N	%	N	%
Eşimin çalışmasını istemediğim veya çalışmasına izin vermediğim oldu	Hayır	94	94,0%	79	79,0%	173	86,5%
	Evet	6	6,0%	21	21,0%	27	13,5%
Eşimin elinden zorla parasını aldığım oldu	Hayır	99	99,0%	99	99,0%	198	99,0%
	Evet	1	1,0%	1	1,0%	2	1,0%
Eşimin elinde para tutmasına izin vermediğim oldu	Hayır	87	87,0%	91	91,0%	178	89,0%
	Evet	13	13,0%	9	9,0%	22	11,0%

Tablo XXV. Katılımcıların Eşlerine Uyguladıkları Fiziksel Şiddete Göre Dağılımı

MADDELER	Şiddet Uygulama	KADIN		ERKEK		TOTAL	
		N	%	N	%	N	%
Eşime tekme, tokat veya yumruk attığım oldu	Hayır	87	87,0%	88	88,0%	175	87,5%
	Evet	13	13,0%	12	12,0%	25	12,5%
Kesici-delici alet (bıçak vb.), ezici alet (sopa, oklava vb)yada ateşli silah ile eşimin üzerine yürüdüğüm oldu	Hayır	97	97,0%	98	98,0%	195	97,5%
	Evet	3	3,0%	2	2,0%	5	2,5%
Eşimi tartakladığım oldu	Hayır	87	87,0%	85	85,0%	172	86,0%
	Evet	13	13,0%	15	15,0%	28	14,0%
Terlik, tava, tokalı kemer ve bunun gibi eşyalarla eşimin üzerine yürüdüğüm oldu	Hayır	92	92,0%	98	98,0%	190	95,0%
	Evet	8	8,0%	2	2,0%	10	5,0%

Eşlerine uyguladıkları duygusal şiddeti sorgulayan maddeler açısından, Katılımcıların verdiği cevapların cinsiyetlerine göre karşılaştırılmasında “Eşimin fiziksel görünümü ile alay ettiğim oldu” seçeneğinde kadınların evet cevabı verme oranı anlamlı derecede yüksek bulunmuştur (Tablo XXVI).

Tablo XXVI. Eşlerine Uyguladıkları Duygusal Şiddeti Sorgulayan Maddeler Açısından, Katılımcıların Verdiği Cevapların Cinsiyetlerine Göre Karşılaştırılması

MADDELER	Sd	X ²	P
Eşimi azarladığım oldu	1	,406	,524
Eşimin kendi akrabaları ya da arkadaşları ile görüşmesini istemediğim veya izin vermediğim oldu	1	,590	,443
Eşimin fiziksel görünümü ile alay ettiğim oldu	1	5,357	,021*
Eşime küçük düşürücü sözler söylediğim oldu	1	,000	1,000
Eşime küfür ettiğim oldu	1	,113	,737

* p<0,05

Eşlerine uyguladıkları cinsel şiddeti sorgulayan maddeler açısından, Katılımcıların verdiği cevapların cinsiyetlerine göre karşılaştırılmasında cinsiyetler arası fark bulunamamıştır (Tablo XXVII).

Tablo XXVII. Eşlerine Uyguladıkları Cinsel Şiddeti Sorgulayan Maddeler Açısından, Katılımcıların Verdiği Cevapların Cinsiyetlerine Göre Karşılaştırılması

MADDELER	Sd	X ²	P
Eşimi başka biriyle cinsel ilişkiye zorladığım oldu	1	3,046	,081
Eşimin istemediği şekilde (türde) onu cinsel ilişkiye zorladığım oldu	1	,072	,788
Eşimin cinsel performansı ile alay ettiğim ya da eşimin vücudunu veya cinsel organını hor gördüğüm oldu	1	1,332	,248
Eşimi cinsel ilişkiye zorladığım oldu	1	,058	,809

*p<0,05

Eşlerine uyguladıkları ekonomik şiddeti sorgulayan maddeler açısından, Katılımcıların verdiği cevapların cinsiyetlerine göre karşılaştırılmasında “Eşimin çalışmasını istemediğim veya çalışmasına izin vermediğim oldu” seçeneğinde erkeklerin evet cevabı verme oranı anlamlı derecede yüksek bulunmuştur (Tablo XXVIII).

Tablo XXVIII. Eşlerine Uyguladıkları Ekonomik Şiddeti Sorgulayan Maddeler Açısından, Katılımcıların Verdiği Cevapların Cinsiyetlerine Göre Karşılaştırılması

MADDELER	Sd	X ²	P
Eşimin çalışmasını istemediğim veya çalışmasına izin vermediğim oldu	1	9,634	,002*
Eşimin elinden zorla parasını aldığım oldu	1	,000	1,000
Eşimin elinde para tutmasına izin vermediğim oldu	1	,817	,366

*p<0,05

Eşlerine uyguladıkları cinsel şiddeti sorgulayan maddeler açısından, katılımcıların verdiği cevapların cinsiyetlerine göre karşılaştırılmasında cinsiyetler arası fark bulunamamıştır (Tablo XXIX).

Tablo XXIX. Eşlerine Uyguladıkları Fiziksel Şiddeti Sorgulayan Maddeler Açısından, Katılımcıların Verdiği Cevapların Cinsiyetlerine Göre Karşılaştırılması

MADDELER	Sd	X ²	P
Eşime tekme, tokat veya yumruk attığım oldu	1	,046	,831
Kesici-delici alet (bıçak vb.), ezici alet (sopa, oklava vb)yada ateşli silah ile eşimin üzerine yürüdüğüm oldu	1	,250	,651
Eşimi tartakladığım oldu	1	,166	,684
Terlik, tava, tokalı kemer ve bunun gibi eşyalarla eşimin üzerine yürüdüğüm oldu	1	3,789	,052

*p<0,05

Katılımcıların uyguladıkları şiddet cinsiyetlere göre incelendiğinde katılımcıların en yüksek oranda duygusal şiddet uyguladıklarını bildirdikleri görülmektedir. Erkeklerin yüzde 22'si cinsel şiddet uygularken bu oran kadınlarda yüzde 12'dir. Ekonomik şiddet uygulamada erkekler kadınlardan daha yüksek oranda şiddet uyguladıklarını bildirirken, fiziksel şiddet uygulamada eşit oranda şiddet uyguladıklarını bildirdikleri görülmektedir. Katılımcıların cinsiyetlerine göre şiddet uygulama durumlarının değişiminde Duygusal şiddet ve Fiziksel şiddet alt boyutlarında anlamlı fark bulunamamıştır. Cinsel şiddet ve ekonomik şiddet uygulama türünde ise kadın ile erkek arasında anlamlı fark bulunmuştur (Tablo XXX-Tablo XXXI).

Tablo XXX. Katılımcıların Eşlerine Uyguladıkları Şiddetin Cinsiyetlere Göre Dağılımı

Şiddet Türleri	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Duygusal Şiddet	77	77,0	78	78,0	155	77,5
Cinsel Şiddet	12	12,0	22	22,0	34	17,0
Ekonomik Şiddet	18	18,0	24	24,0	42	21,0
Fiziksel Şiddet	20	20,0	21	21,0	41	20,5
Şiddet Uygulama	79	79,0	81	81,0	160	80,0

Tablo XXXI. Katılımcıların Eşlerine Uyguladıkları Şiddet Türlerinin Cinsiyetlere Göre Karşılaştırılması

DEĞİŞKENLER	Cinsiyet	N	\bar{X}	Ss	Sd	T	P
Duygusal Şiddet	Kadın	100	2,4300	2,21225	198	1,010	,314
	Erkek	100	2,1300	1,98303			
Cinsel Şiddet	Kadın	100	,2100	,57015	198	,815	,040*
	Erkek	100	,5300	1,52115			
Ekonomik Şiddet	Kadın	100	,2700	,67950	198	2,040	,043*
	Erkek	100	,5500	1,19236			
Fiziksel Şiddet	Kadın	100	,4600	1,18424	198	,771	,442
	Erkek	100	,3500	,79614			

*(p<0,05)

Sosyodemografik değişkenler ile şiddet uygulama arasında bir ilişkinin bulunup bulunmadığını anlamak için yapılan korelasyon analizinde eğitim ile ekonomik şiddet uygulama arasında, katılımcıların evlilik sayısı ile cinsel şiddet ve ekonomik şiddet uygulama arasında ilişki bulunmuştur. Katılımcıların aile geçmişinde anne ve babasının boşanmayı ayrılmayı düşünmesi ve anne ve babasının kavga etmesi arasında bir ilişkinin olduğu görülmektedir (Tablo XXXII).

Tablo XXXII. Katılımcıların Eşlerine Uyguladıkları Şiddetin Sosyodemografik Özellikler, Evlilik Özellikleri ve Aile Geçmişi ile İlişkisi

	Şiddet türü			
	Duygusal	Cinsel	Ekonomik	Fiziksel
Demografik Özellikler				
Yaş	-,026*	,003	-,050	-,094
Eğitim	,037	-,065	-,145*	-,093
Gelir	,028	-,088	-,010	-,016
Evlilik Durumu				
Evlilik Süresi	-,063	,129	,102	,010
Evlilik Sayısı	,059	,210**	,184**	,069
Aile Geçmişi				
Ebeveynin Boşanmayı düşünme-tartışma sıklığı	,155*	-,110	-,007	-,088
Ebeveynlerin kavga etmesi	,265**	-,063	,042	-,055
Anne ve babanın kavga etmesinden etkilenme	-,125	-,047	,122	-,010

*Korelasyon 0,05 düzeyinde anlamlı

** Korelasyon 0,01 düzeyinde anlamlı

Kadın ve erkeklerin şiddet uygulama boyutu ile sosyo-demografik değişkenlerin arasındaki ilişki için korelasyon analizi yapılmıştır. Bu analizin sonucuna göre, kadınların şiddet uygulaması ile yaş arasında anlamlı ilişkiye rastlanmıştır. Kadınların şiddet uygulama boyutu ile evlilik süresi ve evlilik sayısı arasında şiddet türlerine göre değişen anlamlı ilişki gözlemek mümkündür. Anne ve babanın boşanmayı düşünme sıklığı ile duygusal ve cinsel şiddet arasında da anlamlı ilişki gözlemlenmektedir. Yine kadınların ebeveynlerinin kavga etme sıklığının duygusal ve fiziksel şiddet uygulamada anlamlı bir değişken olduğu tablodan anlaşılmaktadır. Tabloda erkeklerin ekonomik şiddet uygulamaları ile gelir arasında

anamlı iliŖi gözlemlenmektedir. Yine erkeklerin ebeveynlerinin boŖanmayı düşünme, kavga etme sıklığı ile anne ve babanın kavga etmesinden etkilenmenin erkek bireylerin duygusal Ŗiddet uygulamasında anlamlı bir deęiŖken olduğu anlaŖılmaktadır (Tablo XXXIII).

Tablo XXXIII. Katılımcıların EŖlerine Uyguladıkları Ŗiddetin Cinsiyetlere Göre Sosyodemografik Özellikler, Evlilik Özellikleri ve Aile GeçmiŖi Korelasyon Tablosu

	Kadınlarda Ŗiddet uygulama ve Demografik özelliklerin iliŖkisi				Erkeklerde Ŗiddet uygulama ve Demografik özelliklerin iliŖkisi			
	Ŗiddet türü				Ŗiddet türü			
	Duygusal	Cinsel	Ekonomik	Fiziksel	Duygusal	Cinsel	Ekonomik	Fiziksel
Demografik Özellikler								
YaŖ	-,232*	-,075	,048	-,086	-,119	,068	,004	,009
Eğitim	,016	-,143	-,168	-,146	,010	-,040	-,202*	-,048
Gelir	,038	-,149	-,084	-,093	,054	-,104	-,120	-,071
Evlilik Durumu								
Evlilik Süresi	-,267**	-,214*	-,040	-,275**	,064	,047	-,144	-,029
Evlilik Sayısı	,122	,383**	,316**	,365**	,090	-,063	-,009	,003
Aile GeçmiŖi								
Ebeveynin BoŖanmayı düşünme-tartıŖma sıklığı	,311**	-,218*	,024	-,147	,268**	,037	-,023	-,195
Ebeveynlerin kavga etmesi	,274**	-,192	,016	-,217*	,315**	-,007	,094	-,161
Anne ve babanın kavga etmesinden etkilenme	-,192	-,153	,192	-,086	-,206*	-,044	,002	-,157

*Korelasyon 0,05 düzeyinde anlamlı

** Korelasyon 0,01 düzeyinde anlamlı

Katılımcıların yaş ile şiddet uygulaması arasında bir ilişkinin bulunup bulunmadığını anlamak için yapılan varyans analizinde cinsel şiddet ve şiddet uygulama toplam arasında anlamlı ilişki bulunmuştur. Yapılan tukey testinde 20-30 yaş grubu ile 60 yaş üstü grubun diğer yaş grupları arasında daha fazla cinsel şiddet ya da şiddet uyguladığı bulunmuştur (Tablo XXXIV).

Tablo XXXIV. Katılımcıların Yaş Şiddet Uygulama İlişkisi

DEĞİŞKENLER	YAŞ	N	\bar{x}	Ss	F	P
Duygusal Şiddet	20-30 yaş	47	,5660	,52140	1,265	,285
	31-40 yaş	66	,4424	,41586		
	41-50 yaş	35	,4457	,40025		
	51-60 yaş	34	,3706	,30404		
	60 yaş ve üzeri	18	,4000	,34300		
	Total	200	,4560	,42017		
Cinsel Şiddet	20-30 yaş	47	,1543	,38854	3,376	,011*
	31-40 yaş	66	,0341	,13073		
	41-50 yaş	35	,0357	,10749		
	51-60 yaş	34	,0147	,05971		
	60 yaş ve üzeri	18	,1667	,34300		
	Total	200	,0713	,23826		
Ekonomik Şiddet	20-30 yaş	47	,1773	,33944	,945	,439
	31-40 yaş	66	,1465	,39712		
	41-50 yaş	35	,1714	,33696		
	51-60 yaş	34	,0686	,17940		
	60 yaş ve üzeri	18	,0556	,12783		
	Total	200	,1367	,32603		
Fiziksel Şiddet	20-30 yaş	47	,1809	,39598	1,779	,135
	31-40 yaş	66	,0871	,18858		
	41-50 yaş	35	,0643	,16430		
	51-60 yaş	34	,0515	,16025		
	60 yaş ve üzeri	18	,1111	,23044		
	Total	200	,1013	,25200		
Şiddet Uygulama	20-30 yaş	47	,2696	,30374	2,521	,042*
	31-40 yaş	66	,1775	,18065		
	41-50 yaş	35	,1793	,17654		
	51-60 yaş	34	,1263	,13730		
	60 yaş ve üzeri	18	,1833	,19687		
	Total	200	,1913	,21450		

*p<0,05

Katılımcıların eğitim durumu ile şiddet uygulama türleri için yapılan varyans analizlerinde anlamlı sonuca ulaşamamıştır (Tablo XXXV).

Tablo XXXV. Katılımcıların Eğitim Düzeyi Şiddet Uygulama İlişkisi

Değişkenler	Eğitim Durumu	N	\bar{x}	Ss	F	P	Welch
Duygusal Şiddet	Okur-yazar	12	,4333	,45793	,404	,846	,719
	İlkokul	27	,4667	,40762			
	Ortaokul	15	,3333	,30861			
	Lise	32	,4812	,46520			
	Üniversite mezunu	90	,4800	,41738			
	Lisansüstü	24	,4083	,44713			
	Total	200	,4560	,42017			
Cinsel Şiddet	Okur-yazar	12	,1042	,22508	,697	,626	,651
	İlkokul	27	,1111	,36908			
	Ortaokul	15	,0500	,19365			
	Lise	32	,1172	,31740			
	Üniversite mezunu	90	,0528	,18548			
	Lisansüstü	24	,0313	,11211			
	Total	200	,0713	,23826			
Ekonomik Şiddet	Okur-yazar	12	,2500	,42935	1,717	,132	,078
	İlkokul	27	,2346	,48758			
	Ortaokul	15	,1333	,35187			
	Lise	32	,1979	,37731			
	Üniversite mezunu	90	,0963	,25106			
	Lisansüstü	24	,0417	,11261			
	Total	200	,1367	,32603			
Fiziksel Şiddet	Okur-yazar	12	,0417	,14434	1,522	,185	,424
	İlkokul	27	,2037	,38001			
	Ortaokul	15	,0833	,15430			
	Lise	32	,1406	,36443			
	Üniversite mezunu	90	,0806	,18674			
	Lisansüstü	24	,0521	,16450			
	Total	200	,1013	,25200			

Erkek ve kadınların eğitim düzeyleri ile şiddet uygulama türleri arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığına yönelik olarak yapılan varyans analizinde anlamlı bir farklılık bulunamamıştır (Tablo XXXVI).

Tablo XXXVI. Erkekler İçin Eğitim Düzeyine Göre Şiddet Uygulama İlişkisi

Değişkenler	Eğitim Durumu	N	\bar{x}	Ss	F	P
Duygusal Şiddet	Okur-Yazar	7	2,2857	2,42997	,768	,575
	İlkokul	13	2,0000	1,52753		
	Ortaokul	9	1,3333	1,41421		
	Lise	14	2,9286	2,49505		
	Üniversite Mezunu	48	2,0833	1,93328		
	Yüksek Lisans	9	2,0000	2,17945		
	Total	100	2,1300	1,98303		
Cinsel Şiddet	Okur-Yazar	7	,4286	1,13389	1,840	,112
	İlkokul	13	,1538	,55470		
	Ortaokul	9	,0000	,00000		
	Lise	14	,7143	1,38278		
	Üniversite Mezunu	48	,1042	,47219		
	Yüksek Lisans	9	,3333	,70711		
	Total	100	,2300	,75015		
Ekonomik Şiddet	Okur-Yazar	7	,8571	1,57359	1,479	,204
	İlkokul	13	,9231	1,75412		
	Ortaokul	9	,5556	1,33333		
	Lise	14	1,0714	1,49174		
	Üniversite Mezunu	48	,3333	,85883		
	Yüksek Lisans	9	,1111	,33333		
	Total	100	,5500	1,19236		
Fiziksel Şiddet	Okur-Yazar	7	,0000	,00000	,944	,456
	İlkokul	13	,6923	1,10940		
	Ortaokul	9	,3333	,50000		
	Lise	14	,5000	1,01905		
	Üniversite Mezunu	48	,2708	,67602		
	Yüksek Lisans	9	,3333	1,00000		
	Total	100	,3500	,79614		

*p<0,05

Kadın ve erkekler için gelir ve şiddet türlerine göre yapılan varyans analizinde şiddet türlerinin gelir düzeyine göre değişmediği anlaşılmaktadır (Tablo XXXVII).

Tablo XXXVII. Erkeklerin Gelir Düzeyi ile Şiddet Uygulama İlişkisi

Değişkenler	Gelir Seviyesi	N	\bar{x}	SD	F	P
Duygusal_Şiddet	Düşük	21	1,8571	1,45896	,357	,701
	Orta	75	2,2267	2,10901		
	Yüksek	4	1,7500	2,21736		
	Total	100	2,1300	1,98303		
Cinsel_Şiddet	Düşük	21	,3810	1,16087	,669	,515
	Orta	75	,2000	,61512		
	Yüksek	4	,0000	,00000		
	Total	100	,2300	,75015		
Ekonomik_Şiddet	Düşük	21	,7619	1,64027	,415	,662
	Orta	75	,4933	1,05745		
	Yüksek	4	,5000	1,00000		
	Total	100	,5500	1,19236		
Fiziksel_Şiddet	Düşük	21	,5238	,98077	1,303	,276
	Orta	75	,2800	,68891		
	Yüksek	4	,7500	1,50000		
	Total	100	,3500	,79614		

*p<0,05

Tablo XXXVIII. Katılımcıların Evlilik Şekline Göre Şiddet Uygulama İlişkisi

	Evlilik Şekli	N	\bar{X}	Ss	T	Sd	P
Duygusal Şiddet	Anlaşarak	168	,4226	,50313	-1,016	35,194	,316
	Görücü usulü	32	,5813	,85513			
Cinsel Şiddet	Anlaşarak	168	,0952	,28407	-1,912	33,849	,064
	Görücü usulü	32	,2969	,58350			
Ekonomik Şiddet	Anlaşarak	168	,1369	,42748	-2,005	35,076	,053
	Görücü usulü	32	,4063	,73682			
Fiziksel Şiddet	Anlaşarak	168	,1280	,32138	-1,452	33,730	,156
	Görücü usulü	32	,3047	,67422			
Şiddet Uygulama	Anlaşarak	168	,1957	,32889	-1,700	34,031	,098
	Görücü usulü	32	,3973	,65538			

*p<0,05

Katılımcıların evlilik sayısı ve şiddet uygulaması arasındaki ilişkiyi anlamaya yönelik olarak yapılan varyans analizinde katılımcıların ilk evliliklerinde duygusal, cinsel ve fiziksel şiddet uyguladıkları tabloda görülmektedir (XXXIX).

Tablo XXXIX. Katılımcıların Evlilik Sayısı Şiddet Uygulama İlişkisi

	Evlilik Sayısı	N	\bar{X}	Ss	T	Sd	P
Duygusal	1 kez	191	39,6738	8,12490	2,064	198	,040*
	2 kez	9	33,9444	8,48603			
Cinsel	1 kez	191	26,7878	5,93028	2,098	198	,037*
	2 kez	9	22,5556	5,53362			
Ekonomik	1 kez	191	14,5131	5,40162	,879	198	,380
	2 kez	9	12,8889	5,77591			
Fiziksel	1 kez	191	11,2304	2,60350	2,239	198	,026*
	2 kez	9	9,2222	3,19287			

*p<0,05

Anne ve babanın kavga etmesi ile şiddet uygulama alt türleri arasında duygusal şiddet ve fiziksel şiddet uygulama alt boyutlarında, anne ve babası her zaman kavga edenler ile hiçbir zaman kavga etmeyenler arasında anlamlı ilişkiye rastlanmıştır (Tablo XL).

Tablo XL. Katılımcıların Anne Babasının Kavga Etme Sıklığı Şiddet Uygulama İlişkisi

Değişkenler	Aile Kavga	N	\bar{x}	Ss	F	P
Duygusal Şiddet	Her Zaman	17	3,6471	2,26222	9,716	,000*
	Bazen	114	2,5351	2,07889		
	Hiçbir Zaman	69	1,5217	1,83599		
	Total	200	2,5800	2,10087		
Cinsel Şiddet	Her Zaman	17	,7647	2,01648	2,558	,080
	Bazen	114	,2719	,86511		
	Hiçbir Zaman	69	,1884	,62486		
	Total	200	,2850	,95306		
Ekonomik Şiddet	Her Zaman	17	,1765	,52859	,743	,477
	Bazen	114	,3947	,97417		
	Hiçbir Zaman	69	,4928	1,06582		
	Total	200	,4100	,97810		
Fiziksel Şiddet	Her Zaman	17	1,0412	2,22122	2,916	,049*
	Bazen	114	,5947	,86851		
	Hiçbir Zaman	69	,1099	,68817		
	Total	200	,54050	1,00800		

*(p<0,05)

Anne ve babanın kavga etmesinden etkilenme düzeyi ile şiddet uygulama alt boyutları arasında bir ilişkinin olup olmadığına yönelik olarak yapılan varyans analizine göre anne ve babanın kavga etmesinden çok etkilenenler ile hiç etkilenmeyenler arasında duygusala şiddet uygulama arasında anlamlı ilişki bulunmuştur (Tablo XLI).

Tablo XLI. Katılımcıların Anne Babasının Kavgasından Etkilenme Düzeyi Şiddet Uygulama İlişkisi

Değişkenler	Kavga Etkilenme	N	\bar{x}	Ss	F	Welch
Duygusal Şiddet	Çok etkilendim	36	,7000	,81064	4,317	,022*
	Biraz etkilendim	86	,3977	,47773		
	Hiç etkilenmedim	78	,3872	,51506		
	Total	200	,4480	,57423		
Cinsel Şiddet	Çok etkilendim	36	,2500	,50709	1,377	,200
	Biraz etkilendim	86	,1047	,33313		
	Hiç etkilenmedim	78	,0962	,27982		
	Total	200	,1275	,35532		
Ekonomik Şiddet	Çok etkilendim	36	,3333	,71714	,893	,425
	Biraz etkilendim	86	,1124	,36375		
	Hiç etkilenmedim	78	,1838	,49426		
	Total	200	,1800	,49772		
Fiziksel Şiddet	Çok etkilendim	36	,3194	,67774	,711	,675
	Biraz etkilendim	86	,1105	,33564		
	Hiç etkilenmedim	78	,1314	,26336		
	Total	200	,1563	,40213		
Şiddet	Çok etkilendim	36	,4007	,63723	1,380	,333
	Biraz etkilendim	86	,1813	,30473		
	Hiç etkilenmedim	78	,1996	,34268		
	Total	200	,2279	,40395		

*p<0,05

Aile geçmişinde fiziksel şiddete maruz kalma ile şiddet uygulama arasındaki ilişkiyi anlamak için yapılan t testine göre, aile geçmişinde fiziksel şiddete uğrayanların duygusal şiddet uygulaması arasında anlamlı ilişki görülmektedir (Tablo XLII).

Tablo XLII. Aile Geçmişinde Fiziksel Şiddete Maruz Kalma Eşine Şiddet Uygulama İlişkisi

Değişkenler	Fiziksel Şiddet	N	\bar{x}	Ss	Sd	t	P
Duygusal Şiddet	Evet	67	2,9552	2,33181	198	3,306	,001*
	Hayır	133	1,9398	1,89401			
Cinsel Şiddet	Evet	67	,4627	1,30649	198	1,564	,121
	Hayır	133	,1955	,70128			
Ekonomik Şiddet	Evet	67	,3284	,95961	198	-,837	,403
	Hayır	133	,4511	,98831			
Fiziksel Şiddet	Evet	67	,5522	1,13195	198	1,381	,221
	Hayır	133	,3308	,93519			

*(p<0,05)

Aile geçmişinde duygusal şiddete maruz kalma ile şiddet uygulama alt türleri için yapılan t testine göre, aile geçmişinde duygusal şiddete maruz kalma ile duygusal şiddet uygulama ve cinsel şiddet uygulama arasında anlamlı ilişkiye rastlanmıştır (Tablo XLIII).

Tablo XLIII. Aile Geçmişinde Duygusal Şiddete Maruz Kalma Eşine Şiddet Uygulama İlişkisi

Değişkenler	Duygusal Şiddet Geçmişi	N	\bar{x}	Ss	Sd	t	P
Duygusal Şiddet	Evet	37	3,4324	2,36338	197	3,449	,001*
	Hayır	162	1,9938	1,93207			
Cinsel Şiddet	Evet	37	,8108	1,68057	197	2,293	,027*
	Hayır	162	,1667	,64268			
Ekonomik Şiddet	Evet	37	,3784	,72078	197	-,231	,817
	Hayır	162	,4198	1,03196			
Fiziksel Şiddet	Evet	37	,7838	1,63529	197	1,678	,101
	Hayır	162	,3210	,78538			

*(p<0,05)

Aile geçmişinde anne ve baba arasındaki duygusal şiddete tanıklık etme ile şiddet uygulama türleri arasında yapılan varyans analizine göre, duygusal şiddete tanıklık edenler ile duygusal şiddet arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır (Tablo XLIV).

Tablo XLIV. Anne Baba Arasındaki Duygusal Şiddete Tanıklık Etme ve Şiddet Uygulama İlişkisi

Uygulanan Şiddet	Anne Baba Arasındaki Duygusal Şiddet	N	\bar{X}	Ss	t	P
Duygusal	Tanıklık olmama	127	,3780	,38233	-3,565	,000*
	Tanıklık olma	73	,5918	,45023		
Cinsel	Tanıklık olmama	127	,0591	,22594	-,955	,341
	Tanıklık olma	73	,0925	,25856		
Ekonomik	Tanıklık olmama	127	,1260	,30263	-,610	,542
	Tanıklık olma	73	,1553	,36465		
Fiziksel	Tanıklık olmama	127	,0886	,22828	-,937	,350
	Tanıklık olma	73	,1233	,28905		

*p<0,05

Aile geçmişinde anne ve baba arasındaki fiziksel şiddete tanıklık etme ile şiddet uygulama türleri arasında yapılan varyans analizine göre, fiziksel şiddete tanıklık edenler ile duygusal şiddet uygulama arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır (Tablo XLV).

Tablo XLV. Anne Baba Arasındaki Fiziksel Şiddete Tanıklık Etme ve Şiddet Uygulama İlişkisi

Uygulanan Şiddet	Anne Baba Arasındaki Fiziksel Şiddet	N	\bar{X}	Ss	T	P
Duygusal	Tanıklık olmama	172	,4070	,37892	-3,350	,002*
	Tanıklık olma	28	,7571	,53154		
Cinsel	Tanıklık olmama	172	,0581	,21177	-1,35	,186
	Tanıklık olma	28	,1518	,35577		
Ekonomik	Tanıklık olmama	172	,1318	,31127	-,524	,601
	Tanıklık olma	28	,1667	,41076		
Fiziksel	Tanıklık olmama	172	,0814	,20922	-1,76	,087
	Tanıklık olma	28	,2232	,41577		

*p<0,05

Aile geçmişinde anne ve baba arasındaki cinsel şiddete tanıklık etme ile şiddet uygulama türleri arasında yapılan varyans analizine göre, cinsel şiddete tanıklık edenler ile duygusal şiddet arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır (Tablo XLVI).

Tablo XLVI. Anne Baba Arasındaki Cinsel Şiddete Tanıklık Etme ve Şiddet Uygulama İlişkisi

Uygulanan Şiddet	Anne Baba Arasındaki Cinsel Şiddet	N	\bar{X}	Ss	T	P
Duygusal	Tanık olmama	189	,4307	,40752	-3,350	,002*
	Tanık olma	11	,8909	,41341		
Cinsel	Tanık olmama	189	,0542	,18958	-1,718	,116
	Tanık olma	11	,3636	,59544		
Ekonomik	Tanık olmama	189	,1305	,31978	-1,107	,269
	Tanık olma	11	,2424	,42403		
Fiziksel	Tanık olmama	189	,0807	,19579	-1,961	,078
	Tanık olma	11	,4545	,63066		

*p<0,05

Aile geçmişinde anne ve baba arasındaki ekonomik şiddete tanıklık etme ile şiddet uygulama türleri arasında yapılan varyans analizine göre, cinsel şiddete tanıklık edenler ile duygusal şiddet ve şiddet uygulama arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır (Tablo XLVII).

Tablo XLVII. Anne Baba Arasındaki Ekonomik Şiddete Tanıklık Etme ve Şiddet Uygulama İlişkisi

Uygulanan Şiddet	Anne Baba Arasındaki Ekonomik Şiddet	N	\bar{X}	Ss	t	P
Duygusal	Tanık olmama	186	,4204	,39812	-4,57	,000*
	Tanık olma	14	,9286	,43399		
Cinsel	Tanık olmama	186	,0645	,22482	-,948	,360
	Tanık olma	14	,1607	,37477		
Ekonomik	Tanık olmama	186	,1380	,33164	,209	,835
	Tanık olma	14	,1190	,24832		
Fiziksel	Tanık olmama	186	,0968	,25076	-,915	,361
	Tanık olma	14	,1607	,27045		

*p<0,05

4.5. EŞLER ARASI ŞİDDETE MARUZ KALMAYA YÖNELİK BULGULAR

Şiddet uygulama anketi güvenilirlik sonuçlarına göre şiddet uygulama anketi maddelerinden total, duygusal Şiddet ve cinsel Şiddet maddelerinin güvenilirlik seviyeleri “yüksek güvenilirlik” seviyesinde, ekonomik şiddet ve fiziksel şiddet maddelerinde ise “oldukça güvenilir” seviyede olduğu görülmektedir. Anket maddelerinden “yüksek güvenilirlik” seviyesinde olanların içinde cronbach’s alpha değeri en yüksek olan total (,921), daha sonra ise duygusal şiddet (,817) ve cinsel Şiddet (,808) gelmektedir. “Oldukça güvenilir” seviyesinde olanların içinde cronbach’s alpha değeri en yüksek olan ise Fiziksel Şiddet (,782) maddeleri sonra ise Cinsel Şiddet (,758) maddeleridir (Tablo XLVII).

Tablo XLVIII. Şiddete Maruz Kalma Güvenilirlik Değerleri Tablosu

Ölçek	\bar{X}	Ss	Madde Sayısı	Cronbach’s Alpha
Duygusal Şiddet	,5100	1,42127	5	,817
Cinsel Şiddet	,5100	1,42127	4	,808
Ekonomik Şiddet	,5400	1,49317	3	,732
Fiziksel Şiddet	,6250	1,60851	4	,782
Total	-	-	16	,921

Tablo XLIX. Katılımcıların Eşleri Tarafından Maruz Kaldıkları Duygusal Şiddete Göre Dağılımı

MADDELER		KADIN		ERKEK		TOTAL	
		N	%	N	%	N	%
Eşimin beni azarladığı oldu	Hayır	31	31,0%	46	46,0%	77	38,5%
	Evet	69	69,0%	54	54,0%	123	61,5%
Eşimin, kendi akrabalarım ya da arkadaşlarım ile görüşmemi istemediği veya izin vermediği oldu	Hayır	68	68,0%	71	71,0%	139	69,5%
	Evet	32	32,0%	29	29,0%	61	30,5%
Eşimin, fiziksel görünümüm ile alay ettiği oldu	Hayır	85	85,0%	91	91,0%	176	88,0%
	Evet	15	15,0%	9	9,0%	24	12,0%
Eşimin bana küçük düşürücü sözler söylediği oldu	Hayır	72	72,0%	80	80,0%	152	76,0%
	Evet	28	28,0%	20	20,0%	48	24,0%
Eşimin bana küfür ettiği oldu	Hayır	68	68,0%	88	88,0%	156	78,0%
	Evet	32	32,0%	12	12,0%	44	22,0%

Tablo L. Katılımcıların Eşleri Tarafından Maruz Kaldıkları Cinsel Şiddete Göre Dağılımı

MADDELER		KADIN		ERKEK		TOTAL	
		N	%	N	%	N	%
Eşimin beni başka biriyle cinsel ilişkiye zorladığı oldu	Hayır	95	95,0%	98	98,0%	193	96,5%
	Evet	5	5,0%	2	2,0%	7	3,5%
Eşimin, beni istemediğim şekilde (türde) cinsel ilişkiye zorladığı oldu	Hayır	85	85,0%	97	97,0%	182	91,0%
	Evet	15	15,0%	3	3,0%	18	9,0%
Eşimin cinsel performansıyla alay ettiği ya da vücudumu veya cinsel organımı hor gördüğü oldu	Hayır	86	86,0%	97	97,0%	183	91,5%
	Evet	14	14,0%	3	3,0%	17	8,5%
Eşimin beni cinsel ilişkiye zorladığı oldu	Hayır	78	78,0%	94	94,0%	172	86,0%
	Evet	22	22,0%	6	6,0%	28	14,0%

Tablo LI. Katılımcıların Eşleri Tarafından Maruz Kaldıkları Ekonomik Şiddete Göre Dağılımı

MADDELER		KADIN		ERKEK		TOTAL	
		N	%	N	%	N	%
Eşimin çalışmamı istemediği veya çalışmama izin vermediği oldu	Hayır	77	77,0%	97	97,0%	174	87,0%
	Evet	23	23,0%	3	3,0%	26	13,0%
Eşimin, elimden zorla paramı aldığı oldu	Hayır	89	89,0%	98	98,0%	187	93,5%
	Evet	11	11,0%	2	2,0%	13	6,5%
Eşimin, elimde para tutmama izin vermediği oldu	Hayır	83	83,0%	98	98,0%	181	90,5%
	Evet	17	17,0%	2	2,0%	19	9,5%

Tablo LII. Katılımcıların Eşleri Tarafından Maruz Kaldıkları Fiziksel Şiddete Göre Dağılımı

MADDELER		KADIN		ERKEK		TOTAL	
		N	%	N	%	N	%
Eşimin bana tekme, tokat veya yumruk attığı oldu	Hayır	72	72,0%	94	94,0%	166	83,0%
	Evet	28	28,0%	6	6,0%	34	17,0%
Eşimin kesici- delici alet (bıçak vb.), ezici alet (sopa, oklava vs.) yada ateşli silah ile üzerime yürüdüğü oldu	Hayır	96	96,0%	95	95,0%	191	95,5%
	Evet	4	4,0%	5	5,0%	9	4,5%
Eşimin beni tartakladığı oldu	Hayır	79	79,0%	95	95,0%	174	87,0%
	Evet	21	21,0%	5	5,0%	26	13,0%
Eşimin terlik, tava, tokalı kemer ve bunun gibi eşyalarla üzerime yürüdüğü oldu	Hayır	91	91,0%	98	98,0%	189	94,5%
	Evet	9	9,0%	2	2,0%	11	5,5%

Eşlerinden maruz kaldıkları duygusal şiddeti sorgulayan maddeler açısından, Katılımcıların verdiği cevapların cinsiyetlerine göre karşılaştırılmasında “Eşimin beni azarladığı oldu” seçeneğinde erkeklerin, “eşimin küfür ettiği oldu” seçeneğinde kadınların evet cevabı verme oranı anlamlı derecede yüksek bulunmuştur (TabloLIII).

Tablo LIII. Eşlerinden Maruz Kaldıkları Duygusal Şiddeti Sorgulayan Maddeler Açısından, Katılımcıların Verdiği Cevapların Cinsiyetlerine Göre Karşılaştırılması

MADDELER	DF	X ²	P
Eşimin beni azarladığı oldu	1	4,751	,029*
Eşimin kendi akrabaları ya da arkadaşları ile görüşmemi istemediği veya izin vermediği oldu	1	,212	,645
Eşimin fiziksel görünümüm ile alay ettiği oldu	1	1,705	,192
Eşimin küçük düşürücü sözler söylediği oldu	1	1,754	,185
Eşimin küfür ettiği oldu	1	11,655	,001*

Eşlerinden maruz kaldıkları cinsel şiddeti sorgulayan maddeler açısından, katılımcıların verdiği cevapların cinsiyetlerine göre karşılaştırılmasında “Eşimin beni istemediğim şekilde (türde) cinsel ilişkiye zorladığı oldu”, “Eşimin cinsel performansıyla alay ettiği ya da eşimin vücudumu veya cinsel organımı hor gördüğü oldu” ve “Eşimin beni cinsel ilişkiye zorladığı oldu” seçeneklerinde kadınların evet cevabı verme oranı anlamlı derecede yüksek bulunmuştur (Tablo LIV).

Tablo LIV. Eşlerinden Maruz Kaldıkları Cinsel Şiddeti Sorgulayan Maddeler Açısından, Katılımcıların Verdiği Cevapların Cinsiyetlerine Göre Karşılaştırılması

MADDELER	DF	X ²	P
Eşimin beni başka biriyle cinsel ilişkiye zorladığı oldu	1	1,332	,248
Eşimin beni istemediğim şekilde (türde) cinsel ilişkiye zorladığı oldu	1	,8791	,003*
Eşimin cinsel performansıyla alay ettiği ya da eşimin vücudumu veya cinsel organımı hor gördüğü oldu	1	7,779	,005*
Eşimin beni cinsel ilişkiye zorladığı oldu	1	10,631	,001*

Eşlerinden maruz kaldıkları ekonomik şiddeti sorgulayan maddeler açısından, katılımcıların verdiği cevapların cinsiyetlerine göre karşılaştırılmasında, ekonomik şiddeti sorgulayan tüm seçeneklerde kadınların evet cevabı verme oranı anlamlı derecede yüksek bulunmuştur (Tablo LV).

Tablo LV. Eşlerinden Maruz Kaldıkları Ekonomik Şiddeti Sorgulayan Maddeler Açısından, Katılımcıların Verdiği Cevapların Cinsiyetlerine Göre Karşılaştırılması

MADDELER	DF	X ²	P
Eşimin çalışmamı istemediği veya çalışmama izin vermediği oldu	1	17,683	,000*
Eşimin elimden zorla paramı aldığı oldu	1	6,664	,010*
Eşimin elimde para tutmama izin vermediği oldu	1	13,085	,000*

Eşlerinden maruz kaldıkları fiziksel şiddeti sorgulayan maddeler açısından, katılımcıların verdiği cevapların cinsiyetlerine göre karşılaştırılmasında, “Kesici-delici alet (bıçak vb.), ezici alet (sopa, oklava vb)yada ateşli silah ile eşimin benim üzerime yürüdüğü oldu” maddesi haricindeki fiziksel şiddeti sorgulayan tüm seçeneklerde kadınların evet cevabı verme oranı anlamlı derecede yüksek bulunmuştur (Tablo LVI).

Tablo LVI. Eşlerinden Maruz Kaldıkları Fiziksel Şiddeti Sorgulayan Maddeler Açısından, Katılımcıların Verdiği Cevapların Cinsiyetlerine Göre Karşılaştırılması

MADDELER	DF	X ²	P
Eşimin bana tekme, tokat veya yumruk attığı oldu	1	17,151	,000*
Kesici-delici alet (bıçak vb.), ezici alet (sopa, oklava vb)yada ateşli silah ile eşimin benim üzerime yürüdüğü oldu	1	,116	,733
Eşimin beni tartakladığı oldu	1	11,317	,001*
Terlik, tava, tokalı kemer ve bunun gibi eşyalarla eşimin benim üzerime yürüdüğü oldu	1	4,714	,030*

Tablo LVII. Katılımcıların Maruz Kaldıkları Şiddetin Cinsiyetlere Göre Dağılımı

Değişkenler	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Şiddet Türleri						
Duygusal Şiddet	75	75,0	63	63,0	138	69,0
Cinsel Şiddet	26	26,0	8	8,0	34	17,0
Ekonomik Şiddet	29	29,0	6	6,0	35	17,5
Fiziksel Şiddet	32	32,0	10	10,0	42	21,0
Şiddete Maruz Kalma	77	77,0	66	66,0	143	71,5

Şiddete maruz kalma ile cinsiyetler arasında fark olup olmadığını görmek için t testi uygulanmıştır. Tablo incelendiğinde şiddetin tüm alt türlerinde şiddete maruz kalma ile cinsiyetler arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Buna göre kadınların şiddete maruz kalması ile erkeklerin şiddete maruz kalması arasında anlamlı fark vardır (Tablo LVIII).

Tablo LVIII. Cinsiyete Göre Şiddete Maruz Kalma Alt Boyutları Karşılaştırması

	Cinsiyet	N	\bar{X}	Ss	T	Sd	P
Duygusal Şiddet	Kadın	100	,5880	,68862	3,547	155,632	,001*
	Erkek	100	,3080	,38604			
Cinsel Şiddet	Kadın	100	,2175	,46690	3,694	116,493	,000*
	Erkek	100	,0375	,13933			
Ekonomik Şiddet	Kadın	100	,3233	,64867	4,243	115,669	,000*
	Erkek	100	,0367	,18889			
Fiziksel Şiddet	Kadın	100	,2450	,49871	3,192	144,422	,002*
	Erkek	100	,0675	,24581			
Şiddet Toplam	Kadın	100	,3435	,51954	4,211	121,521	,000*
	Erkek	100	,1124	,17638			

*p<0,05

Katılımcıların maruz kaldıkları şiddet türleri ile sosyodemografik değişkenler arasında bir ilişkinin bulunup bulunmadığını anlamak için yapılan korelasyon analizinde, cinsel şiddete maruz kalma ile eğitim ve gelir düzeyi arasında negatif bir ilişki bulunmuştur. Eğitim ve gelir düzeyi ile ekonomik şiddete maruz kalma arasında negatif ilişki vardır. Katılımcıların evlilik sayısı ile ekonomik şiddet arasında negatif ilişki vardır. Katılımcıların anne ve babalarının ayrılmayı-boşanmayı düşünme sıklığı ile anne ve babasının kavga etmesi ve kavga etmesinden etkilenme ile şiddete maruz kalma arasında ilişki olduğu bulunmuştur (Tablo LIX).

Tablo LIX. Katılımcıların Maruz Kaldıkları Şiddet Sosyodemografik Özellikler, Evlilik Özellikleri ve Aile Geçmişi Korelasyon Tablosu

	MARUZ KALMA			
	Şiddet türü			
	Duygusal	Cinsel	Ekonomik	Fiziksel
Demografik Özellikler				
Yaş	,035	,045	,018	-,020
Eğitim	,047	-,145*	-,181*	-,136
Gelir	,050	-,158*	-,189**	-,118
Evlilik Durumu				
Evlilik Süresi	,007	,095	-,095	,022
Evlilik Sayısı	,093	,030	-,154*	,066
Aile Geçmişi				
Ebeveynin Boşanmayı düşünme-tartışma sıklığı	,169*	,115	,213**	,105
Ebeveynlerin kavga etmesi	,249**	,151*	,111	,121
Anne ve babanın kavga etmesinden etkilenme	,149*	,076	-,024	,014

Tabloda kadınların şiddet görmesi ile eğitim ve gelir düzeyleri arasında anlamlı ilişkiler olduğu ve aile geçmişinde ebeveynlerin boşanmayı tartışma ve kavga etme sıklığının kadınların şiddet görmesinde anlamlı bir değişken olduğu görülmektedir. Yapılan korelasyon analizine göre erkeklerin şiddet görmesinde ebeveynlerinin kavga etme sıklığının erkeklerin şiddet görmesinde anlamlı bir değişken olduğu görülmektedir (Tablo LX).

Tablo LX. Katılımcıların Maruz Kaldıkları Şiddet Türlerinin Cinsiyetlere Göre Sosyodemografik Özellikler, Evlilik Özellikleri ve Aile Geçmişi Korelasyon Tablosu

	Kadınlarda şiddete maruz kalma ve Demografik özelliklerin ilişkisi				Erkeklerde şiddete maruz kalma ve Demografik özelliklerin ilişkisi			
	Şiddet türü				Şiddet türü			
	Duygusal	Cinsel	Ekonomik	Fiziksel	Duygusal	Cinsel	Ekonomik	Fiziksel
Demografik Özellikler								
Yaş	-,102	-,081	-,096	-,143	-,016	,094	,028	,018
Eğitim	-,267**	-,264**	-,338**	-,207*	,104	-,119	,011	,038
Gelir	-,206*	-,187	-,317**	-,212*	,049	-,047	,071	,059
Evlilik Durumu								
Evlilik Süresi	-,189	-,061	-,028	-,146	-,003	-,092	,110	,037
Evlilik Sayısı	,017	,065	,027	,002	,075	-,055	,141	,048
Aile Geçmişi								
Ebeveynin Boşanmayı düşünme-tartışma sıklığı	-,232*	-,202*	-,118	-,148	-,143	,075	-,088	-,003
Ebeveynlerin kavga etmesi	-,228*	-,214*	-,078	-,190	-,238*	-,013	-,062	-,197*
Anne ve babanın kavga etmesinden etkilenme	-,141	-,169	-,024	-,136	-,182	,025	-,183	-,095

Katılımcılarda yaş ile şiddet görme arasındaki ilişki incelendiğinde cinsel şiddet mağduru olmanın yaş ile anlamlı ilişkide olduğu, genç yetişkinlikte ve ileri yetişkinlikte cinsel şiddete maruz kalma oranının orta yetişkinliğe göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Kadın ve erkekler için yapılan yaş ile şiddete maruz kalma varyans analiz testinde kadınların yaş ile cinsel şiddete maruz kalma arasında anlamlı ilişkiye rastlanmıştır. Erkekler için yapılan yaşa göre şiddete maruz kalma varyans analizinde anlamlı bir sonuç bulunamamıştır (Tablo LXI-Tablo LXII).

Tablo LXI. Katılımcıların Yaş Şiddete Maruz Kalma İlişkisi

Değişkenler	Yaş	N	\bar{x}	Ss	F	Welch (p)
Duygusal Şiddet	20-30 yaş	47	,5830	,73524	1,439	,222
	31-40 yaş	66	,4242	,51741		
	41-50 yaş	35	,3086	,35428		
	51-60 yaş	34	,3941	,40448		
	60 yaş ve üzeri	18	,5556	,83329		
	Total	200	,4480	,57423		
Cinsel Şiddet	20-30 yaş	47	,2553	,53286	9,337	,001*
	31-40 yaş	66	,0417	,16162		
	41-50 yaş	35	,0143	,05888		
	51-60 yaş	34	,0515	,16025		
	60 yaş ve üzeri	18	,4722	,56157		
	Total	200	,1275	,35532		
Ekonomik Şiddet	20-30 yaş	47	,2908	,63936	2,608	,082
	31-40 yaş	66	,0707	,28354		
	41-50 yaş	35	,1048	,35948		
	51-60 yaş	34	,1961	,53885		
	60 yaş ve üzeri	18	,4074	,71907		
	Total	200	,1800	,49772		
Fiziksel Şiddet	20-30 yaş	47	,2553	,55042	1,524	,329
	31-40 yaş	66	,1023	,27378		
	41-50 yaş	35	,1429	,31673		
	51-60 yaş	34	,0882	,19348		
	60 yaş ve üzeri	18	,2500	,67519		
	Total	200	,1563	,40213		
Şiddet Toplam	20-30 yaş	47	,3461	,56580	3,134	,110
	31-40 yaş	66	,1597	,26797		
	41-50 yaş	35	,1426	,20977		
	51-60 yaş	34	,1825	,28816		
	60 yaş ve üzeri	18	,4213	,63619		
	Total	200	,2279	,40395		

*p<0,05

Tablo LXII. Kadınların Yaşa Göre Şiddete Maruz Kalma Durumu

DEĞİŞKENLER	YAŞ	N	\bar{x}	Ss	F	P
Duygusal Şiddet	20-30 yaş	28	,2429	,41582	,651	,628
	31-40 yaş	37	,3838	,44065		
	41-50 yaş	14	,2857	,35703		
	51-60 yaş	19	,2632	,24086		
	60 yaş ve üzeri	2	,4000	,00000		
	Total	100	,3080	,38604		
Cinsel Şiddet	20-30 yaş	28	,0982	,20794	6,489	,000*
	31-40 yaş	37	,0068	,04110		
	41-50 yaş	14	,0000	,00000		
	51-60 yaş	19	,0000	,00000		
	60 yaş ve üzeri	2	,3750	,53033		
	Total	100	,0375	,13933		
Ekonomik Şiddet	20-30 yaş	28	,0357	,10499	,879	,480
	31-40 yaş	37	,0090	,05480		
	41-50 yaş	14	,1190	,44544		
	51-60 yaş	19	,0351	,15294		
	60 yaş ve üzeri	2	,0000	,00000		
	Total	100	,0367	,18889		
Fiziksel Şiddet	20-30 yaş	28	,0714	,29547	,498	,737
	31-40 yaş	37	,0608	,17084		
	41-50 yaş	14	,1429	,41271		
	51-60 yaş	19	,0263	,11471		
	60 yaş ve üzeri	2	,0000	,00000		
	Total	100	,0675	,24581		
Şiddet Uygulama	20-30 yaş	28	,1121	,19934	,316	,866
	31-40 yaş	37	,1151	,13683		
	41-50 yaş	14	,1369	,28823		
	51-60 yaş	19	,0811	,10408		
	60 yaş ve üzeri	2	,1937	,13258		
	Total	100	,1124	,17638		

*p<0,05

Kadınlarda şiddet görme durumunun eğitim seviyesine göre değişiminin incelendiği varyans analizinde duygusal, ekonomik ve cinsel şiddet alt boyutlarında anlamlı farklılık bulunmuştur. Duygusal, Ekonomik ve Cinsel şiddet görme alt boyutunda olasılık değeri ($p<0,05$) olduğundan, eğitim durumuna göre şiddet görme değişmektedir. Farklılığın bonferroni testi ile analizinde İlkokul mezunları puanıyla yüksek lisans mezunları arasında olduğu tespit edilmiştir. Buna göre eğitim kadınların eşlerinden şiddet görmesini etkilemektedir. Erkekler için eğitim durumu ve şiddete maruz kalma arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır (Tablo LXIII).

Tablo LXIII. Kadınların Eğitim Düzeyine Göre Şiddete Maruz Kalma Durumu

Değişkenler	Eğitim Durumu	N	\bar{x}	Ss	F	P
Duygusal Şiddet	Okur-Yazar	5	2,4000	2,07364	2,638	,028*
	İlkokul	14	5,2143	4,13575		
	Ortaokul	6	4,8333	6,85322		
	Lise	18	2,7778	3,19108		
	Üniversite Mezunu	42	2,6667	2,91896		
	Yüksek Lisans	15	1,2000	1,52128		
	Total	100	2,9400	3,44310		
Cinsel Şiddet	Okur-Yazar	5	,2000	,44721	3,282	,009*
	İlkokul	14	2,1429	3,08488		
	Ortaokul	6	2,3333	2,94392		
	Lise	18	,8333	1,50489		
	Üniversite Mezunu	42	,6429	1,46206		
	Yüksek Lisans	15	,0000	,00000		
	Total	100	,8700	1,86761		
Ekonomik Şiddet	Okur-Yazar	5	,8000	1,30384	3,966	,003*
	İlkokul	14	2,7143	2,92018		
	Ortaokul	6	1,8333	2,85774		
	Lise	18	,8889	1,56765		
	Üniversite Mezunu	42	,6667	1,63299		
	Yüksek Lisans	15	,0000	,00000		
	Total	100	,9700	1,94601		
Fiziksel Şiddet	Okur-Yazar	5	,6000	,89443	2,087	,074
	İlkokul	14	1,9286	2,33582		
	Ortaokul	6	2,5000	4,46094		
	Lise	18	,7222	1,52646		
	Üniversite Mezunu	42	,9048	1,83209		
	Yüksek Lisans	15	,1333	,51640		
	Total	100	,9800	1,99484		

* $p<0,05$

Kadınlarda şiddet görme durumunun gelir seviyesine göre değişiminin incelendiği varyans analizinde Fiziksel şiddet, Duygusal şiddet, Cinsel şiddet alt boyutlarında olasılık değeri ($p<0,05$) olduğu için anlamlı farklılık bulunamamıştır. Ekonomik şiddet görme alt boyutunda olasılık değeri ($p<0,05$) olduğundan, gelir durumuna göre şiddet görme farklılık göstermektedir. Farklılığın bonferroni testi ile analizinde hiç geliri olmayanların puanıyla (2,33) yüksek gelir grubu (0,2) arasında ve orta gelir grubu (0,6) arasında olduğu tespit edilmiştir. Buna göre hiç geliri olmayanların yüksek gelir ve orta gelir grubuna göre daha fazla ekonomik şiddete maruz kalmaktadır. Erkekler için gelir ve şiddete maruz kalma arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır (Tablo LXIV).

Tablo LXIV. Kadınların Gelir Düzeyine Göre Şiddete Maruz Kalma Durumu

	Gelir Seviyesi	N	\bar{x}	Ss	F	P
Duygusal Şiddet	Yok	15	4,3333	5,12231	1,345	,259
	Düşük	20	3,4000	3,70490		
	Orta	59	2,6271	2,88216		
	Yüksek	5	1,2000	,44721		
	Total	100	2,9400	3,44310		
Cinsel Şiddet	Yok	15	1,4000	2,22967	1,370	,257
	Düşük	20	1,3000	2,51522		
	Orta	60	,6667	1,54773		
	Yüksek	5	,0000	,00000		
	Total	100	,8700	1,86761		
Ekonomik Şiddet	Yok	15	2,3333	2,84521	3,889	,011*
	Düşük	20	1,2500	2,09950		
	Orta	60	,6000	1,52048		
	Yüksek	5	,2000	,44721		
	Total	100	,9700	1,94601		
Fiziksel Şiddet	Yok	15	1,8000	3,05193	1,606	,193
	Düşük	20	1,3000	2,10513		
	Orta	60	,7333	1,64540		
	Yüksek	5	,2000	,44721		
	Total	100	,9800	1,99484		

* $p<0,05$

Katılımcıların evlilik süreleri ile şiddete maruz kalmaları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Evlilik süresinin şiddet türlerine göre değişim göstermediği görülmektedir (Tablo LXV).

Tablo LXV. Katılımcıların Evlilik Süresi Şiddete Maruz Kalma İlişkisi

Değişkenler	Evlilik Süresi	N	\bar{x}	Ss	F	P
Duygusal Şiddet	5 yıl ve daha az	60	,4800	,61086	,319	,865
	6-10 yıl	32	,5125	,64845		
	11-15 yıl	19	,4526	,55714		
	16-20 yıl	21	,3619	,51232		
	20 yıl ve daha fazla	68	,4147	,53679		
	Total	200	,4480	,57423		
Cinsel Şiddet	5 yıl ve daha az	60	,1417	,42776	,813	,110
	6-10 yıl	32	,1563	,36340		
	11-15 yıl	19	,0395	,17206		
	16-20 yıl	21	,0357	,16366		
	20 yıl ve daha fazla	68	,1544	,36146		
	Total	200	,1275	,35532		
Ekonomik Şiddet	5 yıl ve daha az	60	,1722	,49666	,936	,080
	6-10 yıl	32	,1563	,46362		
	11-15 yıl	19	,1053	,45883		
	16-20 yıl	21	,0476	,15936		
	20 yıl ve daha fazla	68	,2598	,58405		
	Total	200	,1800	,49772		
Fiziksel Şiddet	5 yıl ve daha az	60	,1542	,44885	,491	,742
	6-10 yıl	32	,2344	,43504		
	11-15 yıl	19	,1316	,29307		
	16-20 yıl	21	,0833	,21409		
	20 yıl ve daha fazla	68	,1507	,41686		
	Total	200	,1563	,40213		
Şiddet Uygulama	5 yıl ve daha az	60	,2370	,45024	,455	,768
	6-10 yıl	32	,2648	,43297		
	11-15 yıl	19	,1822	,33912		
	16-20 yıl	21	,1321	,20895		
	20 yıl ve daha fazla	68	,2449	,41350		
	Total	200	,2279	,40395		

*p<0,05

Katılımcıların evlilik sayısı ile şiddete maruz kalmaları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Evlilik sayısının şiddet türlerine göre değişim göstermediği görülmektedir (Tablo LXVI).

Tablo LXVI. Katılımcıların Evlilik Sayısı Şiddete Maruz Kalma İlişkisi

	Evlilik Sayısı	N	\bar{X}	Ss	T	Sd	P
Duygusal Şiddet	1 kez	191	,4429	,58042	-,574	198	,567
	2 kez	9	,5556	,43333			
Cinsel Şiddet	1 kez	191	,1243	,35437	-,577	198	,564
	2 kez	9	,1944	,39087			
Ekonomik Şiddet	1 kez	191	,1745	,50242	-,716	198	,475
	2 kez	9	,2963	,38889			
Fiziksel Şiddet	1 kez	191	,1545	,40519	-,291	198	,771
	2 kez	9	,1944	,34861			
Şiddet Uygulama	1 kez	191	,2241	,40746	-,624	198	,533
	2 kez	9	,3102	,32835			

Katılımcıların ailelerinin kavga etme sıklığı ile şiddet türleri arasında bir ilişkinin olup olmadığını anlamak için yapılan varyans analizinde duygusal, fiziksel ve ekonomik şiddet türleri ile şiddete maruz kalma arasında bir ilişki görülmektedir. Bu ilişki anne ve babası her zaman kavga edenler ile hiçbir zaman kavga etmeyenler arasındadır (Tablo LXVII).

Tablo LXVII. Katılımcıların Anne Babasının Kavga Etme Sıklığı Şiddete Maruz Kalma İlişkisi

Değişkenler	Ebeveyn Kavga	N	\bar{x}	SD	F	P
Duygusal Şiddet	Her Zaman	17	4,8824	4,49837	7,106	,000*
	Bazen	114	2,2281	2,68406		
	Hiçbir Zaman	69	1,060	2,28947		
	Total	200	2,0400	2,87117		
Cinsel Şiddet	Her Zaman	17	1,7059	2,59241	7,106	,001*
	Bazen	114	,4386	1,33061		
	Hiçbir Zaman	69	,3333	,99509		
	Total	200	,5100	1,42127		
Ekonomik Şiddet	Her Zaman	17	1,2941	2,05441	2,435	,090
	Bazen	114	,4912	1,48292		
	Hiçbir Zaman	69	,4348	1,31147		
	Total	200	,5400	1,49317		
Fiziksel Şiddet	Her Zaman	17	2,0000	3,33542	7,658	,001*
	Bazen	114	,5789	1,48082		
	Hiçbir Zaman	69	,3623	,87399		
	Total	200	,6250	1,60851		

*p<0,05

Katılımcıların aile geçmişinde şiddete maruz kalmaları ile evliliklerinde şiddete maruz kalmaları arasında duygusal ve cinsel şiddet türleri arasında bir ilişki görülmektedir. Aile geçmişinde fiziksel şiddet görenlerin evliliklerinde duygusal ve cinsel şiddete maruz kaldıkları anlaşılmaktadır (Tablo LXVIII).

Tablo LXVIII. Katılımcıların Aile Geçmişinde Fiziksel Şiddete Maruz Kalması ile Evliliklerinde Şiddete Maruz Kalma Durumlarının Karşılaştırması

Değişkenler	Aile Şiddet Geçmişi	N	\bar{x}	Ss	Sd	T	P
Duygusal Şiddet	Evet	67	3,1642	3,54878	3,311	198	,001*
	Hayır	133	1,7744	2,34073			
Cinsel Şiddet	Evet	67	,8955	1,92381	2,768	198	,006*
	Hayır	133	,3158	1,03987			
Ekonomik Şiddet	Evet	67	,6567	1,88738	,784	198	,434
	Hayır	133	,4812	1,25288			
Fiziksel Şiddet	Evet	67	,9701	2,26281	1,772	198	,080
	Hayır	133	,4511	1,11780			

*p<0,05

Katılımcıların aile geçmişinde duygusal şiddete maruz kalmaları ile evliliklerinde şiddete maruz kalmaları arasında duygusal, cinsel ve ekonomik şiddet türleri arasında bir ilişki görülmektedir. Aile geçmişinde duygusal şiddet görenlerin evliliklerinde duygusal, cinsel ve ekonomik şiddete maruz kaldıkları anlaşılmaktadır (Tablo LXIX).

Tablo LXIX. Katılımcıların Aile Geçmişinde Duygusal Şiddete Maruz Kalması ile Evliliklerinde Şiddete Maruz Kalma Durumlarının Karşılaştırması

Değişkenler	Duygusal Şiddet Geçmişi	N	\bar{x}	Ss	Sd	T	p
Duygusal Şiddet	Evet	37	3,5676	3,67832	3,177	197	,002*
	Hayır	162	1,9383	2,58205			
Cinsel Şiddet	Evet	37	1,2432	2,21617	3,559	197	,000*
	Hayır	162	,3457	1,11634			
Ekonomik Şiddet	Evet	37	1,2432	2,26575	3,254	197	,001*
	Hayır	162	,3765	1,21080			
Fiziksel Şiddet	Evet	37	1,2432	2,49895	1,785	197	,082
	Hayır	162	,4877	1,30092			

*p<0,05

Anne baba arasındaki duygusal şiddete tanıklık etme ve etmeme ile şiddet uygulama arasında fark olup olmadığının anlaşılması için t test yapılmıştır. Buna göre duygusal şiddete tanık olanların duygusal şiddete tanık olmayanlardan duygusal şiddete maruz kalması anlamlıdır (Tablo LXX).

Tablo LXX. Anne Baba Arasındaki Duygusal Şiddete Tanıklık Etme ve Şiddete Maruz Kalma İlişkisi

Maruz Kalınan Şiddet	Anne Baba Arasındaki Duygusal Şiddet Şişi,Şiddet	N	\bar{X}	Ss	T	Sd	P
Duygusal	Tanık olmama	127	,3622	,49552	-2,621	118,016	,010*
	Tanık olma	73	,5973	,66791			
Cinsel	Tanık olmama	127	,1083	,32973	-1,010	198	,314
	Tanık olma	73	,1610	,39610			
Ekonomik	Tanık olmama	127	,1601	,46548	-,745	198	,457
	Tanık olma	73	,2146	,55101			
Fiziksel	Tanık olmama	127	,1220	,30839	1,395	101,201	,166
	Tanık olma	73	,2158	,52426			

*p<0,05

Anne baba arasındaki fiziksel şiddete tanıklık etme ve etmeme ile şiddete maruz kalma arasında fark olup olmadığının anlaşılması için t test yapılmıştır. Buna göre fiziksel şiddete tanık olanların fiziksel şiddete tanık olmayanlardan duygusal şiddete maruz kalması anlamlıdır (Tablo LXXI).

Tablo LXXI. Anne Baba Arasındaki Fiziksel Şiddete Tanıklık Etme ve Şiddete Maruz Kalma İlişkisi

Uygulanan Şiddet	Anne Baba Arasındaki Fiziksel Şiddet	N	\bar{X}	Ss	T	Sd	P
Duygusal	Tanık olmama	172	,4070	,37892	-3,35	31,618	,002*
	Tanık olma	28	,7571	,53154			
Cinsel	Tanık olmama	172	,0581	,21177	-1,35	30,189	,186
	Tanık olma	28	,1518	,35577			
Ekonomik	Tanık olmama	172	,1318	,31127	-,524	198	,601
	Tanık olma	28	,1667	,41076			
Fiziksel	Tanık olmama	172	,0814	,20922	-1,769	29,264	,087
	Tanık olma	28	,2232	,41577			

*p<0,05

Anne baba arasındaki cinsel şiddete tanıklık etme ve etmeme ile şiddete maruz kalma arasında fark olup olmadığının anlaşılması için t test yapılmıştır. Buna göre cinsel şiddete tanık olanların cinsel şiddete tanık olmayanlar arasında şiddete maruz kalma açısından anlamlı bir sonuç yoktur (Tablo LXXII).

Tablo LXXII. Anne Baba Arasındaki Cinsel Şiddete Tanıklık Etme ve Şiddete Maruz Kalma İlişkisi

Maruz Kalınan Şiddet	Anne Baba Arasındaki Cinsel Şiddet	N	\bar{X}	Ss	T	Sd	P
Duygusal	Tanık olmama	189	,4127	,51514	-1,97	10,272	,076
	Tanık olma	11	1,0545	1,06992			
Cinsel	Tanık olmama	189	,1005	,30040	-2,15	10,186	,056
	Tanık olma	11	,5909	,75227			
Ekonomik	Tanık olmama	189	,1570	,46832	-1,74	10,413	,111
	Tanık olma	11	,5758	,79009			
Fiziksel	Tanık olmama	189	,1270	,32781	-1,85	10,139	,094
	Tanık olma	11	,6591	,95048			

*p<0,05

Anne baba arasındaki ekonomik şiddete tanıklık etme ve etmeme ile şiddete maruz kalma arasında fark olup olmadığının anlaşılması için t test yapılmıştır. Buna göre ekonomik şiddete tanık olanların ekonomik şiddete tanık olmayanlardan duygusal, ekonomik, fiziksel ve şiddete maruz kalması anlamlıdır (Tablo LXXIII).

Tablo LXXIII. Anne Baba Arasındaki Ekonomik Şiddete Tanıklık Etme ve Şiddete Maruz Kalma İlişkisi

Maruz Kalınan Şiddet	Anne Baba Arasındaki Ekonomik Şiddet	N	\bar{X}	Ss	T	Sd	P
Duygusal	Tanık olmama	186	,3774	,46930	-3,95	13,486	,002*
	Tanık olma	14	1,3857	,94613			
Cinsel	Tanık olmama	186	,1008	,30578	-2,09	13,404	,056
	Tanık olma	14	,4821	,67556			
Ekonomik	Tanık olmama	186	,1308	,40887	-2,72	13,358	,017*
	Tanık olma	14	,8333	,95854			
Fiziksel	Tanık olmama	186	,1035	,27455	-3,07	13,177	,009*
	Tanık olma	14	,8571	,91312			

*p<0,05

4.6. KATILIMCILARIN EVLİLİK UYUM DÜZEYLERİNE İLİŞKİN BULGULAR

Katılımcıların evlilik uyumları ile yaş arasında bir ilişkinin bulunup bulunmadığını anlamak için yapılan varyans analizinde yaş ile evlilik uyumu arasında bir ilişki bulunamamıştır (Tablo LXXIV).

Tablo LXXIV. Yaş Evlilik Uyum İlişkisi

DEĞİŞKENLER	YAŞ	N	\bar{x}	Ss	F	p
Çift Doyumu	20-30 yaş	47	39,1383	9,75559	,577	,680
	31-40 yaş	66	38,9803	7,44699		
	41-50 yaş	35	40,2629	5,43816		
	51-60 yaş	34	40,7206	8,78048		
	60 yaş ve üzeri	18	37,6278	10,03487		
	Total	200	39,4160	8,20617		
Çift Uyumu	20-30 yaş	47	25,8118	6,40806	,740	,566
	31-40 yaş	66	26,4091	6,03641		
	41-50 yaş	35	27,3846	4,91108		
	51-60 yaş	34	27,6833	6,04584		
	60 yaş ve üzeri	18	25,7564	6,37718		
	Total	200	26,5973	5,96509		
Bağlılık	20-30 yaş	47	15,2553	5,51862	,830	,508
	31-40 yaş	66	13,7273	4,89755		
	41-50 yaş	35	13,9143	5,93777		
	51-60 yaş	34	15,2647	4,38530		
	60 yaş ve üzeri	18	14,3889	7,44501		
	Total	200	14,4400	5,41414		
Sevgi	20-30 yaş	47	11,2979	2,91111	,206	,935
	31-40 yaş	66	11,2576	2,26213		
	41-50 yaş	35	10,9429	2,63397		
	51-60 yaş	34	11,0882	2,84304		
	60 yaş ve üzeri	18	10,7778	3,19108		
	Total	200	11,1400	2,65625		

*p<0,05

Katılımcıların evlilik uyumları ile eğitim arasında bir ilişkinin bulunup bulunmadığını anlamak için yapılan varyans analizinde eğitim ile evlilik uyumu arasında bir ilişki bulunamamıştır (Tablo LXXV).

Tablo LXXV. Eğitim Evlilik Uyum İlişkisi

DEĞİŞKEN	EĞİTİM	N	\bar{x}	Ss	F	P
Çift Doyumu	Okur-Yazar	12	37,7000	9,25900	,881	,495
	İlkokul	27	36,9296	8,37280		
	Ortaokul	15	40,6467	10,33557		
	Lise	32	39,7719	8,64128		
	Üniversite Mezunu	90	39,6211	7,80055		
	Yüksek Lisans	24	41,0583	6,95244		
	Total	200	39,4160	8,20617		
Çift uyumu	Okur-Yazar	12	27,8205	4,53619	1,146	,338
	İlkokul	27	25,5271	7,51959		
	Ortaokul	15	29,2923	5,59882		
	Lise	32	27,3774	7,23600		
	Üniversite Mezunu	90	26,0675	4,90986		
	Yüksek Lisans	24	26,4519	6,50686		
	Total	200	26,5973	5,96509		
Bağlılık	Okur-Yazar	12	15,0833	5,85364	,957	,445
	İlkokul	27	12,7778	5,28665		
	Ortaokul	15	15,4000	5,65433		
	Lise	32	13,8438	6,04878		
	Üniversite Mezunu	90	14,5889	4,91248		
	Yüksek Lisans	24	15,6250	6,11351		
	Total	200	14,4400	5,41414		
Sevgi	Okur-Yazar	12	11,5833	2,02073	1,647	,149
	İlkokul	27	10,2963	3,20834		
	Ortaokul	15	12,3333	3,10913		
	Lise	32	11,2188	2,93735		
	Üniversite Mezunu	90	10,9333	2,44857		
	Yüksek Lisans	24	11,7917	2,06375		
	Total	200	11,1400	2,65625		

Katılımcıların evlilik uyumları ile çalışma durumları arasında bir ilişkinin bulunup bulunmadığını anlamak için yapılan varyans analizinde bağlılık ile emekliler arasında bir ilişki bulunmuştur (Tablo LXXVI).

Tablo LXXVI. Çalışma Durumu Evlilik Uyum İlişkisi

DEĞİŞKENLER	İş Durumu	N	\bar{x}	SS	F	P
Çift Doyumu	Çalışıyor	121	40,3752	7,87958	2,199	,114
	Çalışmıyor	36	38,3500	10,49475		
	Emekli	43	37,6093	6,55177		
	Total	200	39,4160	8,20617		
Çift Uyumu	Çalışıyor	121	26,8163	5,53404	,886	,414
	Çalışmıyor	36	27,1175	6,80638		
	Emekli	43	25,5456	6,40176		
	Total	200	26,5973	5,96509		
Bağlılık	Çalışıyor	121	15,5868	4,54912	8,361	,000*
	Çalışmıyor	36	13,5833	5,90097		
	Emekli	43	11,9302	6,31474		
	Total	200	14,4400	5,41414		
Sevgi	Çalışıyor	121	11,2893	2,46116	1,021	,362
	Çalışmıyor	36	11,2500	3,01780		
	Emekli	43	10,6279	2,86209		
	Total	200	11,1400	2,65625		

*p<0,05

Katılımcıların evlilik uyumları ile gelir arasında bir ilişkinin bulunup bulunmadığını anlamak için yapılan varyans analizinde gelir ile evlilik uyumu arasında bir ilişki bulunamamıştır (Tablo LXXVII).

Tablo LXXVII. Gelir Düzeyi Evlilik Uyum İlişkisi

DEĞİŞKENLER	GELİR SEVİYESİ	N	\bar{x}	SS	F	P
Çift Doyumu	Yok	16	35,0188	11,35765	2,159	,094
	Düşük	41	38,7146	7,36259		
	Orta	134	39,9896	8,02828		
	Yüksek	9	41,8889	6,08984		
	Total	200	39,4160	8,20617		
Çift Uyumu	Yok	16	23,9279	8,48191	1,227	,301
	Düşük	41	27,1726	5,73670		
	Orta	134	26,7181	5,78239		
	Yüksek	9	26,9231	3,67182		
	Total	200	26,5973	5,96509		
Bağlılık	Yok	16	13,0625	5,76737	1,170	,322
	Düşük	41	13,4146	5,36645		
	Orta	134	14,9030	5,35769		
	Yüksek	9	14,6667	5,72276		
	Total	200	14,00	5,41414		
Sevgi	Yok	16	10,0000	3,59629	1,399	,244
	Düşük	41	10,9756	2,92821		
	Orta	134	11,2761	2,45682		
	Yüksek	9	11,8889	2,08833		
	Total	200	11,1400	2,65625		

*p<0,05

Katılımcıların evlilik uyumları ile evlilik süresi arasında bir ilişkinin bulunup bulunmadığını anlamak için yapılan varyans analizinde evlilik süresi ile evlilik uyumu arasında bir ilişki bulunamamıştır (Tablo LXXVIII).

Tablo LXXVIII. Evlilik Süresi Evlilik Uyum İlişkisi

DEĞİŞKENLER	Evlilik süresi	N	\bar{x}	Ss	F	P
Çift Doyumu	5 yıl ve altı	60	38,8483	8,92710	,976	,422
	6-10 yıl	32	37,4156	7,87467		
	11-15 yıl	19	41,2579	7,42812		
	16-20 yıl	21	40,6095	5,54454		
	20 yıl ve üst	68	39,9750	8,55679		
	Total	200	39,4160	8,20617		
Çift Uyumu	5 yıl ve altı	60	26,7436	5,77620	1,688	,154
	6-10 yıl	32	24,2308	6,28098		
	11-15 yıl	19	26,4130	6,17205		
	16-20 yıl	21	27,3846	6,18946		
	20 yıl ve üst	68	27,3903	5,73103		
	Total	200	26,5973	5,96509		
Bağlılık	5 yıl ve altı	60	15,1167	5,01216	,966	,427
	6-10 yıl	32	12,9063	4,84841		
	11-15 yıl	19	14,7368	5,42466		
	16-20 yıl	21	13,9048	5,66485		
	20 yıl ve üst	68	14,6471	5,90665		
	Total	200	14,4400	5,41414		
Sevgi	5 yıl ve altı	60	11,5000	2,50762	1,199	,313
	6-10 yıl	32	10,5000	2,36916		
	11-15 yıl	19	10,7895	2,93596		
	16-20 yıl	21	11,8095	2,42114		
	20 yıl ve üst	68	11,0147	2,87289		
	Total	200	11,1400	2,65625		

*p<0,05

Katılımcıların evlilik sayısı ile evlilik uyumunun değişip değişmediğini incelemek için yapılan t testinde ikinci kez evlenenlerin çift doyumunu ve bağlılığında bir kez evlenenlere göre fark olduğu bulunmuştur (Tablo LXXIX).

Tablo LXXIX. Evlilik Sayısı Evlilik Uyum İlişkisi

DEĞİŞKENLER	Evlilik Sayısı	N	\bar{X}	Ss	F	P
Çift Doyumu	1 kez	191	425,230	425,230	6,489	,012*
	2 kez	9	65,534	12975,659		
Çift Uyumu	1 kez	200	7,091	7,091	,198	,656
	2 kez	191	35,726	7073,784		
Bağlılık	1 kez	9	125,494	125,494	4,353	,038*
	2 kez	200	28,827	5707,786		
Sevgi	1 kez	191	8,915	8,915	1,265	,262
	2 kez	9	7,046	1395,165		

*P<0,05

Katılımcıların evlilik şekli ile evlilik uyumunun değişip değişmediğini incelemek için yapılan t testinde görücü usulü ile evlenenler ile anlaşarak evlenenlerin arasında evlilik uyumunun tüm alt boyutları arasında anlamlı ilişki olduğu bulunmuştur. Görücü usulü evlilik yapmak evlilik uyumunu etkilemektedir (Tablo LXXX).

Tablo LXXX. Evlilik Şekli Evlilik Uyum İlişkisi

DEĞİŞKENLER	Evlilik şekli	N	\bar{x}	Ss	t	P
Çift Doyumu	Anlaşarak	168	40,0524	7,86325	2,235	,026*
	Görücü Usulü	32	36,0750	9,24561		
Çift Uyumu	Anlaşarak	168	26,6795	5,85922	2,429	0,16*
	Görücü Usulü	32	26,1659	6,57612		
Bağlılık	Anlaşarak	168	14,7857	5,37252	3,967	0,03*
	Görücü Usulü	32	12,6250	5,35061		
Sevgi	Anlaşarak	168	11,2321	2,56408	3,100	0,11*
	Görücü Usulü	32	10,6563	3,09640		

*P<0,05

Katılımcıların anne baba birlikteliği ile evlilik uyum ilişkisi incelendiğinde, anne ve babanın birlikteliğinin çift uyumu ve bağlılığı etkilediği bulunmuştur (Tablo LXXXI).

Tablo LXXXI. Anne Baba Birlikteliği Evlilik Uyum İlişkisi

DEĞİŞKENLER	Anne-baba birlikteliği	N	\bar{x}	Ss	F	P
Çift Doyumu	Anne-Baba birlikte	171	39,6690	8,02658	1,122	,291
	Anne-Baba ayrı	29	37,9241	9,20596		
	Total	200	39,4160	8,20617		
Çift Uyumu	Anne-Baba birlikte	171	26,8695	5,54523	2,475	,117*
	Anne-Baba ayrı	29	24,9920	7,94184		
	Total	200	26,5973	5,96509		
Bağlılık	Anne-Baba birlikte	171	14,8655	5,34454	7,523	0,07*
	Anne-Baba ayrı	29	11,9310	5,22310		
	Total	200	14,4400	5,41414		
Sevgi	Anne-Baba birlikte	171	11,2222	2,50124	1,131	,289
	Anne-Baba ayrı	29	10,6552	3,44628		
	Total	200	11,1400	2,65625		

*p<0,05

Katılımcıların anne babasının kavga etme sıklığı ile evlilik uyum ilişkisi incelendiğinde, anne ve babanın boşanmayı- ayrılmayı düşünmesinin bağılılığı etkilediği bulunmuştur (Tablo LXXXII).

Tablo LXXXII. Anne ve Babın Boşanmayı-Ayrılmayı Düşünme Sıklığı Evlilik Uyum İlişkisi

DEĞİŞKENLER	Tartışma	N	\bar{x}	Ss	F	P
Çift Doyumu	Her Zaman	6	3,4667	,62823	1,448	,238
	Bazen	39	4,1692	1,00267		
	Hiçbir Zaman	155	4,1213	,95142		
	Total	200	4,1110	,95690		
Çift Uyumu	Her Zaman	6	4,3750	1,31101	1,197	,304
	Bazen	39	3,9103	1,05364		
	Hiçbir Zaman	155	3,7242	1,19052		
	Total	200	3,7800	1,16980		
Bağılılık	Her Zaman	6	3,4583	1,10019	5,491	,005*
	Bazen	39	4,1667	,83180		
	Hiçbir Zaman	155	3,7016	,80738		
	Total	200	3,7850	,83915		
Sevgi	Her Zaman	6	4,7333	1,50022	,442	,644
	Bazen	39	4,3231	1,02661		
	Hiçbir Zaman	155	4,3329	1,01784		
	Total	200	4,3430	1,03164		

*p<0,05

Katılımcıların anne babasının kavga etmesi ile evlilik uyum ilişkisi incelendiğinde, anne ve babanın kavga etmesinin çift doyumu, çift uyumu ve sevgi göstermeyi etkilediği bulunmuştur (Tablo LXXXIII).

Tablo LXXXIII. Anne ve Babın Kavga Etme Sıklığı Evlilik Uyum İlişkisi

DEĞİŞKENLER	Tartışma	N	\bar{x}	Ss	F	P
Çift doyumu	Her Zaman	17	34,7176	10,75710	4,585	,011*
	Bazen	114	39,0684	7,65844		
	Hiçbir Zaman	69	41,1478	7,97589		
	Total	200	39,4160	8,20617		
Çift uyumu	Her Zaman	17	24,0090	7,44670	4,312	,015*
	Bazen	114	26,0823	6,01785		
	Hiçbir Zaman	69	28,0858	5,15120		
	Total	200	26,5973	5,96509		
Bağlılık	Her Zaman	17	13,2353	5,10550	1,031	,359
	Bazen	114	14,2193	5,53470		
	Hiçbir Zaman	69	15,1014	5,27799		
	Total	200	14,4400	5,41414		
Sevgi	Her Zaman	17	10,1765	2,98403	3,337	,038*
	Bazen	114	10,9211	2,81005		
	Hiçbir Zaman	69	11,7391	2,18048		
	Total	200	11,1400	2,65625		

*p<0,05

Evlilikte uyum faktörlerinden Sevgi gösterme alt boyutunda olasılık değeri ($p<0,05$) olduğundan, ebeveynin birbirine sevgi gösterme durumuna göre eşlerin sevgi gösterme durumu değişim göstermektedir. Anne babası birbirine sevgi gösteren bireylerin eşine sevgi gösterme ortalaması (9,50) anne babasının birbirine sevgi göstermeyenlerin ortalamasına göre (8,58) daha yüksektir (Tablo LXXXIV).

Tablo LXXXIV. Anne ve Banın Birbirlerine Sevgi Göstermesi Evlilik Uyum İlişkisi

Değişkenler	Sevgi Gösterme	N	\bar{x}	Ss	Sd	T	P
Çift doyumu	Evet	121	34,3636	7,07107	198	,714	,476
	Hayır	79	33,5949	7,97515			
Çift uyumu	Evet	121	50,3554	10,29552	198	1,522	,130
	Hayır	79	47,9241	12,09977			
Bağlılık	Evet	121	14,9917	5,35801	198	1,793	,074
	Hayır	79	13,5949	5,42435			
Sevgi	Evet	121	9,5041	2,49374	198	2,429	,016*
	Hayır	79	8,5823	2,81301			

* $p<0,05$

Çift Uyum Ölçeği alt boyutlarının anne babanın teşvik edici fikir alışverişinde bulunmasına göre incelendiği varyans analizi testinde Çift Uyumu, Bağlılık ve Sevgi Gösterme alt boyutunda olasılık değeri ($p < 0,05$) olduğundan, anne babanın teşvik edici fikir alışverişinde bulunmasının çift uyumunu etkilediğini söyleyebiliriz (Tablo LXXXV).

Tablo LXXXV. Anne ve Babın Teşvik Edici Davranışlarda Bulunması Evlilik Uyum İlişkisi

Değişkenler	Teşvik Edici Davranış	N	\bar{x}	Ss	F	P
Çift doyumu	Her Zaman	53	35,4717	7,16724	2,457	,088
	Bazen	125	33,9360	7,33940		
	Hiçbir Zaman	22	31,3636	8,08023		
	Total	200	34,0600	7,43119		
Çift uyumu	Her Zaman	53	52,5849	8,92368	5,180	,006*
	Bazen	125	49,0080	10,45998		
	Hiçbir Zaman	22	43,9091	16,17437		
	Total	200	49,3950	11,07802		
Bağlılık	Her Zaman	53	16,9660	5,28972	5,180	,006*
	Bazen	125	14,1440	5,04928		
	Hiçbir Zaman	22	11,0000	5,79819		
	Total	200	14,5400	5,41414		
Sevgi	Her Zaman	53	9,9245	2,59325	4,817	,009*
	Bazen	125	9,0160	2,53677		
	Hiçbir Zaman	22	7,9545	3,01547		
	Total	200	9,1400	2,65625		

* $p < 0,05$

Çift Uyum ölçeği alt boyutlarının anne ve babanın ev dışı faaliyetleri birlikte yapma sıklığına göre değişiminin incelendiği varyans analizi testinde, Bağlılık alt boyutu ile anne ve babanın ev dışı faaliyetleri birlikte yapma sıklığı arasında ilişki olduğu görülmektedir (Tablo LXXXVI).

Tablo LXXXVI. Anne ve Babanın Ev Dışı Faaliyetleri Birlikte Yapması Evlilik Uyum İlişkisi

Değişkenler	Ev Dışı Faal. Birlikte	N	\bar{x}	Ss	F	P
Çift doyum	Hepsini	31	36,4194	7,71913	1,865	,158
	Bazılarını	131	33,6260	7,30051		
	Hiçbirini	38	33,6316	7,47761		
	Total	200	34,0600	7,43119		
Çift uyum	Hepsini	31	53,5484	10,11876	2,690	,070
	Bazılarını	131	48,4656	10,47877		
	Hiçbirini	38	49,2105	13,17893		
	Total	200	49,3950	11,07802		
Bağlılık	Hepsini	31	16,9032	5,77555	5,268	,006*
	Bazılarını	131	14,3435	5,00426		
	Hiçbirini	38	12,7632	5,88371		
	Total	200	14,4400	5,41414		
Sevgi	Hepsini	31	9,8710	2,70483	1,450	,237
	Bazılarını	131	8,9695	2,55986		
	Hiçbirini	38	9,1316	2,90546		
	Total	200	9,1400	2,65625		

*p<0,05

4.7. BAĞLANMA STİLİ, BAĞLANMA STİLİ İLE ŞİDDET UYGULAMA, ŞİDDETE MARUZ KALMA VE EVLİLİK UYUMU ARASINDAKİ İLİŞKİLERE YÖNELİK BULGULAR

Tablo LXXXVII. Katılımcıların Bağlanma Stilleri Dağılımı

Bağlanma Stili	Kadın		Erkek		Total	
	n	%	N	%	N	%
Güvenli	32	32,0%	36	36,0%	68	34,0%
Korkulu	12	12,0%	21	21,0%	33	16,5%
Saplantılı	22	22,0%	13	13,0%	35	17,5%
Kayıtsız	34	34,0%	30	30,0%	64	32,0%

Pearson Çarpım Momentleri Korelasyonu analizine göre Duygusal Şiddet Uygulama ile Çift Uyumunun tüm alt boyutları arasında ters yönde anlamlı ilişki söz konusudur. Buna göre; Çift Doyumu (-,521) , Çift Uyum (-,488) , Sevgi (-,459) ve Bağlılık (-240), azaldıkça eşe şiddet uygulama düzeyi artmaktadır. Yine tabloda görüldüğü gibi Cinsel Şiddet uygulama ile Çift Uyumunun tüm alt boyutları arasında tersine anlamlı ilişki bulunmuştur. Çift Uyum düşüldükçe Cinsel Şiddet uygulama oranı yükselmektedir. Fiziksel Şiddet uygulama ile Çift uyumunun tüm alt boyutları arasında tersine anlamlı ilişki mevcuttur. Evlilik Uyum azaldıkça Fiziksel Şiddet Uygulama oranı artmaktadır (LXXXVIII).

Tablo LXXXVIII. Evlilik Uyum Şiddet Uygulama İlişkisi

Değişkenler	Duygusal Şiddet	Cinsel Şiddet	Ekonomik Şiddet	Fiziksel Şiddet
Çift Doyum	-,521(**)	-,281(**)	-,082	-,368(**)
Çift Uyum	-,488(**)	-,306(**)	,023	-,334(**)
Bağlılık	-,240(**)	-,155(*)	-,072	-,186(**)
Sevgi	-,459(**)	-,282(**)	,028	-,254(**)

** p<0,01 * p<0,05

Pearson Çarpım Momentleri Korelasyonu analizine göre Duygusal Şiddet Uygulama ile Çift Uyumunun tüm alt boyutları arasında ters yönde anlamlı ilişki söz konusudur. Buna göre; Çift Uyumu azaldıkça Duygusal Şiddete Maruz kalma oranı artmaktadır. Yine tabloya bakıldığında, Şiddetin tüm türleri için uyum azaldıkça eş şiddetine maruz kalma oranının arttığı görülmektedir. Evlilik uyumu ile eş şiddetine maruz kalma arasında tersine anlamlı ilişki söz konusudur (LXXXIX).

Tablo LXXXIX. Evlilik Uyumu Şiddete Maruz Kalma İlişkisi

Değişkenler	Duygusal Şiddet	Cinsel Şiddet	Ekonomik Şiddet	Fiziksel Şiddet
Çift Doyum	-,446(**)	-,270(**)	-,312(**)	-,326(**)
Çift Uyum	-,606(**)	-,418(**)	-,444(**)	-,521(**)
Bağlılık	-,255(**)	-,249(**)	-,291(**)	-,265(**)
Sevgi	-,393(**)	-,299(**)	-,435(**)	-,515(**)

** p<0,01 * p<0,05

Pearson Çarpım Momentleri Korelasyonu analizine göre saplantılı bağlanma ile çift doyum ve çift uyumu arasında ters ilişki söz konusudur. Saplantılı bağlanan bireylerin çift uyumları düşmektedir. Bağlılık ile kayıtsız bağlanma, sevgi gösterme ile korkulu ve saplantılı bağlanma arasında ilişki saptanmıştır (Tablo XC).

Tablo XC. Evlilik Uyumu Bağlanma Stilleri İlişkisi

Değişkenler	Çift Uyumu	Çift Doyumu	Bağlılık	Sevgi
Güvenli	,160(*)	-,137	,005	-,109
Korkulu	-,090	-,049	-,038	-,139(*)
Saplantılı	-,210(**)	-,218(**)	-,071	-,197(**)
Kayıtsız	,097	,075	,168(*)	,095

** p<0,01, * p<0,05

Eşine şiddet uygulama ile bağlanma stilleri arasındaki ilişkinin incelenmesi için yapılan korelasyon analizinde, güvensiz bağlanma stillerinden saplantılı bağlanma ile duygusal şiddet uygulama arasında ters yönlü anlamlı ilişkiye rastlanmıştır (Tablo XCI).

Tablo XCI. Bağlanma stilleri Şiddet Uygulama İlişkisi

Değişkenler	Duygusal Şiddet	Cinsel Şiddet	Ekonomik Şiddet	Fiziksel Şiddet
Güvenli	-,113	-,059	,004	-,031
Korkulu	,062	,087	,062	,065
Saplantılı	,139*	,123	,024	,028
Kayıtsız	,032	,029	,031	,007

** p<0,01, * p<0,05

Eş şiddetine maruz kalma ile bağlanma stilleri arasındaki ilişkinin incelenmesi için yapılan korelasyon analizi sonucuna göre eş şiddetine maruz kalma ile saplantılı bağlanma eş şiddetine maruz kalma arasında ters yönlü anlamlı ilişkiler söz konusudur (Tablo XCII).

Tablo XCII. Bağlanma stilleri Şiddete Maruz Kalma İlişkisi

Değişkenler	Duygusal Şiddet	Cinsel Şiddet	Ekonomik Şiddet	Fiziksel Şiddet
Güvenli	-,103	-,072	-,143*	-,139*
Korkulu	,057	,025	,074	,055
Saplantılı	,204**	,165*	,165*	,115
Kayıtsız	-,085	-,111	-,080	-,041

** p<0,01, * p<0,05

4.8.EŞLER ARASI ŞİDDETİN YORDAYICILARINA YÖNELİK BULGULAR

Tabloda yaş, anne babanın kavga etmesi ve anne babanın kavga etmesinden etkilenme durumunun duygusal şiddeti %13'ünü açıkladığı, yaşın, anne ve babanın kavga etmesinin ve anne ve babanın kavga etmesinden etkilenmenin duygusal şiddet uygulamada anlamlı yordayıcılar oldukları görülmektedir. Yaş, evlilik süresi, evlilik sayısı ve anne ve babanın kavga etmesinin cinsel şiddetin %1'ini açıkladığı, ve cinsel şiddet uygulamanın anlamlı

yordayıcıları oldukları anlaşılmaktadır. Katılımcıların eğitim seviyesinin ekonomik şiddet uygulamayı %3,5 oranında açıkladığı ve ekonomik şiddetin anlamlı yordayıcısı olduğunu söyleyebiliriz. Yaş, evlilik süresi ve sayısının fiziksel şiddeti %5,7 oranında açıkladığı ve anlamlı yordayıcı oldukları görülmektedir. Şiddet uygulamada anlamlı yordayıcı olarak yaş, evlilik sayısı, evlilik süresi ve anne ve babanın kavga etmesinin görüldüğü ve şiddet uygulamayı %11 oranında açıkladıkları söylenebilir. Katılımcıların evlilik uyumlarının şiddet uygulama türlerini yordamada anlamlı bir yordayıcı olup olmadığını belirlemek için yapılan regresyon analizinde çift doyum ve çift uyumunun duygusal şiddeti %29 , çift doyumunun cinsel şiddeti %9,4 ve çift uyumunun fiziksel şiddeti %11 oranında yordadığı görülmektedir (Tablo XCIII).

Tablo XCIII. Sosyodemografik Özellikler, Evlilik Durumu, Aile Geçmişinin, Bağlanma Stillерinin ve Evlilik Uyumunun Şiddet Türlerini Uygulamada Anlamlı Yordayıcı Olup Olmadığı İçin Yapılan Regresyon

	R ²	Beta	T	P
1.Duygusal Şiddet Uygulama				
Yaş	,139	-,133	-1,923	,056
Anne ve Babanın Kavga Etmesi	,139	-,163	-1,990	,048
Anne ve Babanın Kavgasından Etkilenme	,139	,151	1,821	,070
Çift Doyumu	,29	,258	3,817	,000
Çift Uyumu	,29	,370	5,478	,000
2.Cinsel Şiddet Uygulama				
Yaş	,010	-,354	-2,271	,024
Evlilik Süresi	,010	,339	2,187	,030
Evlilik Sayısı	,010	,256	3,624	,000
Anne ve Babanın Kavga Etmesi	,010	-,205	2,950	,004
Çift Doyumu	,094	,306	4,527	,000
3.Ekonomik Şiddet Uygulama				
Eğitim Seviyesi	,035	-,188	-2,688	,008
4.Fiziksel Şiddet Uygulama				
Yaş	,057	-,294	-1,885	,041
Evlilik Süresi	,057	,258	1,658	,029
Evlilik Sayısı	,057	,237	3,290	,001
Çift Uyumu	,11	,334	4,985	,000
5.Şiddet Uygulama				
Yaş	,115	-,416	-2,630	,009
Evlilik Süresi	,115	,342	2,212	,028
Evlilik Sayısı	,115	,249	3,510	,001
Anne ve Babanın Kavga Etmesi	,115	-,131	1,876	,062

Tabloda şiddete maruz kalma alt boyutlarından duygusal şiddet görme alt boyutunun gelir seviyesi, anne- babanın kavga etmesi ve anne- babanın kavga etmesinden etkilenme ile %14 oranında açıklandığı ve anlamlı yordayıcılar oldukları görülmektedir. Cinsel şiddet görmenin gelir seviyesi, anne -babanın kavga etmesi ve anne-babanın kavga etmesinden etkilenme boyutları ile %8,5 oranında açıklandığı ve anlamlı yordayıcı oldukları söylenebilir. Gelir seviyesi ekonomik şiddet görmeyi %8,5 oranında açıklamaktadır ve ekonomik şiddet görmede gelir seviyesi anlamlı bir yordayıcıdır. Fiziksel şiddet görme alt boyutunun gelir seviyesi, anne- babanın kavga etmesi ve anne- babanın kavga etmesinden etkilenme ile %10 oranında açıklandığı ve anlamlı yordayıcılar oldukları görülmektedir. Şiddet görmede anlamlı yordayıcı olarak gelir seviyesi, anne ve babanın kavga etmesi ve anne-babanın kavga etmesinden etkilenmenin görüldüğü ve şiddet görmeyi %12 oranında açıkladıkları söylenebilir.Tabloda saplantılı bağlanmanın duygusal şiddeti %2,4, saplantılı ve kayıtsız bağlanmanın cinsel şiddeti %5,4 ve yine saplantılı bağlanmanın ekonomik şiddet görmeyi %2,7 oranında açıkladığı görülmektedir. Bağlanma stillerinin şiddet uygulama türlerini yordamada anlamlı yordayıcılar olup olmadığını anlamak için yapılan regresyon analizinde bir yordayıcı olarak bulunamamıştır.Evlilik uyumunun şiddet görmede anlamlı bir yordayıcı olup olmadığına bakıldığında, çift doyum ve çift uyumunun duygusal şiddet görmeyi %40, çift doyumunun cinsel şiddet görmeyi %17, çift doyum, çift uyumu ve sevgi göstermenin ekonomik şiddeti %23, son olarak çift uyumunun fiziksel şiddet görmeyi %27 oranında açıkladığı görülmektedir (Tablo XCIV).

Tablo XCIV. Sosyodemografik Özellikler, Evlilik Durumu, Aile Geçmişinin, Bağlanma Stilleri ve Evlilik Uyumunun Şiddete Maruz Kalmada Anlamlı Yordayıcı Olup Olmadığı İçin Yapılan Regresyon

	R2	Beta	T	P
1.Duygusal Şiddet				
Gelir Seviyesi	,145	-,171	-2,589	,010
Anne ve Babanın Kavga Etmesi	,145	-,213	-3,182	,002
Anne ve Babanın Kavga Etmesinden Etkilenme	,145	-,230	-3,453	,001
Saplantılı Bağlanma	,024	,204	2,925	,004
Çift Doyumu	,40	,213	3,445	,001
Çift Uyumu	,40	,509	8,221	,000
2.Cinsel Şiddet				
Gelir Seviyesi	,085	-,189	-2,761	,006
Anne ve Babanın Kavga Etmesi	,085	,144	-2,026	,044
Anne ve Babanın Kavga Etmesinden Etkilenme	,085	,188	1,657	,099
Saplantılı Bağlanma	,054	,212	2,947	,004
Kayıtsız Bağlanma	,054	,168	2,334	,021
Çift Doyumu	,175	,418	6,466	,000
3.Ekonomik Şiddet				
Gelir Seviyesi	,085	-,292	-4,293	,000
Saplantılı Bağlanma	,027	,165	2,359	,019
Çift Doyumu	,231	,157	2,207	,028
Çift Uyumu	,231	,243	2,593	,010
Sevgi Gösterme	,231	,191	2,226	,027
4.Fiziksel Şiddet				
Gelir Seviyesi	,107	-,177	-2,617	,010
Anne ve Babanın Kavga Etmesi	,107	,178	-2,601	,010
Anne ve Babanın Kavga Etmesinden Etkilenme	,107	-,179	2,633	,009
Çift Uyumu	,272	,521	8,595	,000

Tablo XCIV devam. Sosyodemografik Özellikler, Evlilik Durumu, Aile Geçmişinin, Bağlanma Stilleri ve Evlilik Uyumunun Şiddete Maruz Kalmada Anlamlı Yordayıcı Olup Olmadığı İçin Yapılan Regresyon

	R2	Beta	T	P
5.Şiddete Maruz Kalma				
Gelir Seviyesi	,128	-,236	-3,525	,001
Anne ve Babanın Kavga Etmesi	,128	,182	2,700	,008
Anne ve Babanın Kavga Etmesinden Etkilenme	,128	-,162	2,405	,017

Tabloda görüldüğü gibi kadınların evlilik uyumu hem eşine şiddet uygulama hem de eşinden şiddet görmenin anlamlı bir yordayıcısıdır. Kadınların çift doyumlarının %26,8, çift uyumlarının %23, bağlılığın %7 ve sevgilerinin %21'inin şiddet uygulamayı açıkladığı görülmektedir. Kadınların çift uyumlarının şiddet görmede de anlamlı bir yordayıcı olduğu, çift doyumunun %38,2, çift uyumunun %40, bağlılığın %14 ve sevginin %33 oranında açıkladığı görülmektedir (Tablo XCV).

Tablo XCV. Kadınlarda Çift Uyumunun Şiddet Uygulama Ve Şiddete Maruz Kalmayı Yordamada Anlamlı Bir Yordayıcı Olup Olmadığını Belirlemek İçin Yapılan Regresyon

	R²	Beta	T	P
1.Şiddet Uygulama				
Çift doyum	,268	-,518	-5,988	,000
Çift uyumu	,238	-,488	-5,538	,000
Bağlılık	,071	-,266	-2,727	,008
Sevgi	,210	-,458	-5,099	,000
2.Şiddet Maruz Kalma				
Çift doyum	,382	-,618	-7,777	,000
Çift uyumu	,400	-,632	-8,078	,000
Bağlılık	,144	-,380	-4,063	,000
Sevgi	,333	-,577	-6,988	,000

Tabloda görüldüğü gibi erkeklerin çift uyumu hem eşine şiddet uygulama hem de eşinden şiddet görmenin anlamlı bir yordayıcısıdır. Kadınların çift doyumlarının %15, çift uyumlarının %9, bağlılığın %4,3 ve sevgilerinin %4'ünün şiddet uygulamayı açıkladığı görülmektedir. Erkeklerin çift uyumlarının şiddet görmeye de anlamlı bir yordayıcı olduğu, çift doyumunun %26, çift uyumunun %27, bağlılığın %6 ve sevginin %28 oranında açıkladığı görülmektedir (Tablo XCVI).

Tablo XCVI. Erkeklerde Evlilik Uyumunun Şiddet Uygulama Ve Şiddete Maruz Kalmayı Yordamada Anlamlı Bir Yordayıcı Olup Olmadığını Belirlemek İçin Yapılan Regresyon

	R²	Beta	T	P
1.Şiddet Uygulama				
Çift doyum	,150	-,388	-4,164	,000
Çift uyumu	,094	-,306	-3,187	,002
Bağlılık	,043	-,208	-2,104	,038
Sevgi	,049	-,221	-2,245	,027
2.Şiddete Maruz Kalma				
Çift doyum	,268	-,518	-5,993	,000
Çift uyumu	,270	-,520	-6,019	,000
Bağlılık	,068	-,261	-2,673	,009
Sevgi	,287	-,536	-6,282	,000

Tabloda görüldüğü gibi katılımcıların bağlanma biçimlerinin çift uyum düzeylerini yordamada anlamlı bir yordayıcı olup olmadığını belirlemek için yapılan regresyon analizi sonucunda bağlanma biçimlerinin çift uyumlarını yordamada anlamlı bir yordayıcı olduğu belirlenmiştir. Bulgulara göre saplantılı bağlanma çift doyumundaki toplam değişimin % 3,4'ünü, çift uyumunun 4,7'sini açıklamaktadır. Kayıtsız bağlanma bağlılık boyutunun %4,4'ünü, korkulu, saplantılı ve kayıtsız bağlanma sevgi boyutunun %7,7'sini açıklamaktadır (Tablo XCVII).

Tablo XCVII. Katılımcılarının Bağlanma Biçimlerinin Çift Uyum Düzeylerini Yordamada Anlamlı Bir Yordayıcı Olup Olmadığını Belirlemek İçin Yapılan Regresyon Analizi

	R²	Beta	T	P
Çift Doyumu				
Saplantılı Bağlanma	,034	-,185	-2,656	,009
Çift Uyumu				
Saplantılı Bağlanma	,047	-,218	-3,141	,002
Bağlılık		,168	2,334	,021
Kayıtsız Bağlanma	,044	-,231	-2,967	,003
Sevgi Gösterme				
Korkulu Bağlanma	,077	-,195	-2,515	,013
Saplantılı Bağlanma		-,167	-2,402	,017
Kayıtsız Bağlanma		-,180	-2,346	,020

5. TARTIŞMA

Katılımcıların şiddet türlerine verdikleri cevapları incelediğimizde maruz kalınan şiddet açısından hem kadınların hem de erkeklerin eşleri tarafından en yüksek oranda duygusal şiddete maruz kaldıklarını bildirdikleri görülmektedir. Duygusal şiddete maruz kaldığını bildiren kadınların oranının %75 olduğu, bu oranı %32 ile fiziksel şiddetin takip ettiği, ekonomik şiddetin %29 oranında olduğu görülmektedir. Duygusal şiddete maruz kalma açısından azarlama, küçük düşürücü şeyler söyleme, sosyal baskılama her iki cinsiyet için de öne çıkan eylemlerdir. Her iki cinsiyetten eşin de birbirlerini, bu tip davranışlarla duygusal açıdan şiddete maruz bırakmaktadırlar. Doğanavşargil ve Sertöz' ün (2007) çalışmasında evlilikte fiziksel şiddetin yaşam boyu prevalansı %62 olarak bulunmuştur. Eşler arasındaki şiddet en fazla; bağırma, aşağılama, hakaret etme, bir yere gitmesine izin vermeme gibi duygusal şiddet (%30,1), ikinci sırada itme kakma, dayak gibi fiziksel şiddet (%8.3) ve üçüncü sırada para vermeme, paraya muhtaç etme gibi ekonomik şiddet (%1.9) türündedir.

Kadınlar %79 oranında şiddet uyguladıklarını ifade ederken, bu oran erkeklerde %81 oranındadır. Duygusal şiddet uygulama oranı kadınlarda %77 erkeklerde ise %78'dir. Şiddet uygulama maddelerinin cinsiyete göre değişip değişmediğine bakıldığında, kadınlar en çok eşlerinin fiziksel görünüşleri ile alay ettiklerini bildirdikleri, erkeklerin ise kadınlara göre daha fazla oranda eşinin çalışmasına izin vermediğini kabul ettiği görülmüştür. Ülkemizde yapılan bir çalışmada kadınların %29.6'sının, erkeklerin %34'ünün evlilik yaşantılarında fiziksel şiddetin varlığını kabul ettiklerini, kadınların %59.3'ünün, erkeklerin %56.2'si aile içi duygusal şiddeti kabul ettiği belirtilmektedir (Ergün,2004). Archer (2000) ise yaptığı çalışmada kadınların daha fazla oranda şiddete maruz kalmalarına rağmen, erkeklerden daha fazla şiddet uyguladıklarını bildirdiklerini ifade etmiştir. Literatür incelendiğinde eşler arasında en yüksek oranda duygusal şiddetin uygulandığı görülmektedir(Simmons, Dodd 2002; Doğanavşargil ve Sertöz, 2007;Jansen, 2009; Yıldız ve ark., 2003; Stets ve Straus 1992). Bazı araştırmacılar kadınların şiddet mağduru olduklarını kabul ettiklerini, ancak erkeklerin eşlerinden şiddet gördüklerini söylemekten kaçındıklarını ve eşlerinden şiddet görmeyi kabullenemediklerini bildirmişlerdir(Archer, 2000).

Katılımcıların şiddet uygulamalarının cinsiyete göre değişip değişmediği incelendiğinde, katılımcıların cinsiyete göre duygusal ve fiziksel şiddet uygulamaları ile anlamlı bir farklılığa rastlanmamakla birlikte, cinsel ve ekonomik şiddet boyutunda erkeklerin

kadınlardan daha fazla cinsel ve ekonomik şiddet uyguladıklarını söyledikleri görülmektedir. Katılımcıların duygusal şiddet olarak en fazla eşleri ile alay ettikleri, ekonomik şiddet olarak da eşlerinin çalışmasına izin vermedikleri görülmüştür. Literatürde erkeklerin daha fazla oranda şiddet uyguladıklarını söyleyen çalışmalar, her iki cinsinde eşit oranda şiddet uyguladığını söyleyen çalışmalarda mevcuttur. Aradaki bu değişimin şiddetin ölçülmesinden ve seçilen örneklem değişkeninden kaynaklanabileceği düşünülmektedir (Ryan, 1998; Sorenson & Siegel, 1992; Strau ve ark., 1996; Archer, 2007, Shea, 1998).

Katılımcılar maruz kalınan şiddet açısından değerlendirildiğinde kadınların şiddete daha fazla maruz kaldıklarını bildirdikleri görülmektedir. Maruz kalınan şiddet açısından değerlendirdiğimizde kadınların tüm şiddet türlerinde daha fazla şiddete maruz kaldıklarını bildirdikleri görülmektedir. Şiddete maruz kalmada cinsiyetler arasında fark olup olmadığı incelendiğinde, şiddetin tüm alt türleri için kadınların şiddete maruz kaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların maruz kaldıkları duygusal şiddet türleri ile cinsiyetler arasında fark olup olmadığına bakıldığında, kadınların erkeklere göre en çok oranda eşinin kendisini azarladığını ve eşinin kendisine küfür ettiğini bildirdikleri görülmüştür. Kadınların, istemediği şekilde cinsel ilişkiye zorlanma, cinsel performansıyla alay edilmesi ve cinsel ilişkiye zorlanma gibi cinsel şiddeti ifade eden maddelerde erkeklerden daha fazla oranda cinsel şiddete maruz kaldıklarını bildirdikleri anlaşılmaktadır. Eşi tarafından çalışmasına izin verilmediği, parasının zorla elinden alındığı ve elinde para tutmasına izin verilmediği kadınlar tarafından erkeklerden daha fazla oranda maruz kaldıklarını bildirdikleri ekonomik şiddet türleri arasındadır.

Araştırmamıza katılan katılımcıların sosyo demografik özelliklerine bakıldığında, 31-40 yaş aralığının %33'le en kalabalık grubu oluşturduğu, eğitim düzeyi incelendiğinde %45 oranındaki katılımcının üniversite mezunu olduğu, %60,5'inin çalıştığı ve %67,0'sinin orta gelir düzeyinde olduğu görülmektedir. Araştırmamıza katılan katılımcıların evlilik süresine bakıldığında değişik dağılım gösterdiği, 20 yıldan daha fazla evli olanların %34 oranında olduğu, katılımcıların %95,5'inin ilk evliliği olduğu ve %84'ünün anlaşarak evlendikleri görülmektedir.

Araştırmamıza katılan katılımcıların cinsiyetlerine göre sosyo demografik ve evlilik özellikleri ile şiddet uygulamaları arasındaki ilişkinin görülebilmesi için yapılan korelasyon analizinde kadınların yaşı ile şiddet uygulamaları arasında negatif yönde bir ilişki

bulunmuştur. Yine kadınlarda evlilik süresi ile şiddet uygulama arasında negatif bir korelasyon vardır. Bu durum yaş ile evlilik süresinin pozitif korelasyonu ile beklenen bir sonuçtur. Archer ve arkadaşlarının (2007) genç çiftlerde karşılıklı olarak şiddet uygulama sonuçlarına göre, genç kadınların şiddet uygulama puanlarının erkeklerden daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu sonucun genç kadınların erkeklere nazaran şiddet uyguladıklarını daha kolay kabul etmelerinden kaynaklanabileceği ifade edilmektedir (Archer,2007; Merten,2009). Shea (1998) kadınların erkeklere nazaran duygusal şiddet uygulama eğiliminde olduklarını ifade etmiştir. Yaşın şiddet uygulama ve maruz kalmada bir değişken olup olmadığı ile ilgili yapılan birçok çalışmada maruz kalma ve uygulama sıklığının yaşla birlikte azaldığı görülmüştür(Carrado, George, Loxam, Jones ve Templar, 1996; Vahip ve Doğanavşargil, 2006). Araştırmamızda da maruz kalınan şiddet ile yaş arasında anlamlı ilişkilere rastlanmıştır. İlk yetişkinlikte daha fazla şiddet mağduru olmak literatürle anlamlı olmakla beraber, araştırmamızda ilginç olarak cinsel şiddet mağduru olmanın 60 yaş ve üstü grupta da orta yetişkin (30-60 yaş) gruptan daha fazla görülmesidir. Araştırmamızda yaş ile cinsel şiddet uygulama arasında cinsel şiddet boyutunda anlamlı bir ilişkiye rastlanmıştır. Buna göre ilk yetişkinlikte (20- 30 yaş) ve 60 yaş ve üstü yaşta eşe yönelik cinsel şiddet uygulama artmaktadır. Yapılan çalışmaların çoğu kadınların maruz kaldığı şiddetin yaşla azaldığını gösteren çalışmalardır. Yurtdışında ve ülkemizde kadının şiddet uygulaması ile ilgili çok az sayıda çalışma yapıldığı ve bu alanda daha fazla çalışmanın yapılması gerektiği görülmektedir. Erkeklerin şiddet uygulamaları ile sosyodemografik özellikler arasında sadece eğitim seviyesi boyutunda anlamlı bir korelasyona rastlanmıştır. Katılımcıların hangi eğitim düzeyinde şiddet uyguladıklarını anlamak için yapılan analizlerde anlamlı bir sonuca ulaşılamamıştır. Ancak erkeklerin eğitim düzeyi ile ekonomik şiddet uygulaması arasında negatif bir korelasyonun olduğu bulunmuştur. Gelir seviyesi ile şiddet uygulama arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Literatürde gelir seviyesinin düşük olması ile şiddet uygulama arasında anlamlı ilişkilerin olduğunu, her gelir seviyesinden kadın ve erkeğin de şiddet uygulayıcısı olduğunu söyleyen çalışmalar da mevcuttur (Büyükgök, 2007; MacMillian ve Gartner, 1999; Balcı ve Ayrancı, 2005).

Araştırmaya katılan kadınların ve erkeklerin şiddete maruz kalmaları sosyo demografik değişkenler ve evlilik özellikleri bakımından incelendiğinde, kadınların eğitim durumlarının şiddete maruz kalmada önemli bir değişken olduğu ve kadınların eğitim seviyesi azaldıkça eşin şiddetine maruz kalma oranının arttığı görülmektedir. Kadınların gelir

seviyeleri ile şiddete maruz kalmaları arasında da anlamlı ilişki saptanmıştır. Yurt içinde ve yurt dışında yapılan birçok çalışma araştırma bulgularını desteklemektedir (Diop-Sidibe ve ark., 2006; MacMillian ve Gartner, 1999; Balcı ve Ayrancı, 2005; Yıldırım 1996; Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu 1995, 1998; İçli ve ark. 1995; Akyüz ve ark. 2002; Erbek ve ark. 2004).Araştırmada evlilik şekli ve süresinin eş şiddetine maruz kalmada bir etkisinin olmadığı görülmüştür. Literatürde bazı araştırmalar evlilik özelliklerinin eş şiddetine maruz kalmada önemli değişkenler olmadıkları yönündedir (İlkkaracan ve ark. 1996).

Katılımcıların aile geçmişlerinde anne ve babanın boşanmayı düşünmesi-tartışması, kavga etme sıklığı, anne ve babanın kavga etmesinden etkilenme durumları ile şiddet uygulama ilişkisi incelendiğinde, kadınların ve erkeklerin duygusal şiddet uygulamaları ile aile geçmişlerinde anne ve babasının kavga etmesinden etkilenmeleri arasında bir ilişkiye rastlanmıştır. Katılımcıların anne ve babasının birbirlerine uyguladıkları şiddete tanıklık edenlerin ileriki yaşlarda şiddet uygulamaları da yine anlamlı bulunmuştur. Buna göre çocukluk çağında anne ve babasının tartışmasına, anne ve babasının birbirlerine şiddet uygulamasına tanıklık etme ile ileriki yaşlarda eşine şiddet uygulama arasında anlamlı ilişki vardır. Literatürde bu konuda yapılan çalışmalarda çocukluk çağında anne ve baba arasındaki çatışmanın çocuğun ileriki yaşlarda eş şiddeti uygulaması arasında araştırma lehine sonuçlar bulunmaktadır. Bir çalışmada, şiddetin uygulandığı evlerde büyüyen çocukların %74'ünün büyüdüklerinde eşlerine yönelik şiddet uyguladıkları saptanmıştır (Altınay ve Arat, 2007; Counts, Brown ve Campbell, 1999; Jewkes, PennKekana, Levin, Ratsaka ve Schrieber, 2001; Vahip ve Doğanavşargil, 2006; Davis ve Ace, 2000; İbiloğlu, 2012). Bandura (1973, 1977) bu ilişkiyi model olarak öğrenmeyle açıklar. Sosyal öğrenme kuramına göre “uygulanan şiddet strese karşı öğrenilmiş bir tepkidir”. Kişi şiddeti bir çeşit stresle başa çıkma yöntemi olarak gözlemleyerek, model olarak, ebeveynleri arasında yaşanan şiddete tanık olarak ya da şiddetin birebir hedefi olarak öğrenir demektedir.

Araştırmada bir başka dikkat çeken bulgu, çocukluğunda duygusal ve fiziksel şiddete maruz kalma ile şiddet uygulama ve şiddete maruz kalma arasında anlamlı ilişkilere rastlanmış olmasıdır. Çocukluk çağında duygusal ya da fiziksel açıdan istismara uğrayan bireylerin ileride şiddet uygulayıcısı olmaları ile ilgili birçok araştırma vardır. Bu araştırmalardan bazıları çocuğun yetiştiği aile içerisinde mağduru olduğu şiddetin ilerleyen yıllarda kendi ailesi içerisinde de eşine karşı ortaya çıktığı yönündedir. Yine çocukluk çağında

duygusal ya da fiziksel olarak şiddet mağduru olan kişilerin, eşlerinden şiddet görmeye devam ettikleri anlamlı sonuçlar arasındadır.(Davis ve Ace, 2000; İbiloğlu, 2012). Yapılan çalışmalarda gözleme dayalı öğrenmenin kanıtları giderek artmaktadır. Yapılan çalışmalar sonucunda aile içi şiddet ile büyüyen çocukların daha büyük olasılıkla da kendileri istismar edilen çocukların ya da erkeklerin şiddet uygulayan ve kızların da şiddet kurbanı olan yetişkinler olacağı, şiddetin şiddeti başlatacağına inanılmaktadır (Bandura, 1965; Gwartney-Gibbs 1987; Widom, 1989,2000).

Araştırmamızda evlilik uyumunun aile içi eşe yönelik şiddet uygulama ve eşinden şiddet görme ilişkisi de incelenmiştir. Bu kapsamda çiftlerin çift uyum ölçeğinin tüm alt boyutları (çift doyumu, çift uyumu, sevgi ve bağlılık) ile şiddet türleri arasında negatif korelasyon bulunmaktadır. Yani bireyin çift uyum puanı düştükçe eşine şiddet uygulaması artmaktadır. Özellikle duygusal, fiziksel ve cinsel şiddet türleri ile evlilik uyumu arasındaki negatif ilişki literatürü desteklemektedir (Holtzworth- Munroe ve ark, 1992; Tonizzo ve ark.,2000). Stith ve ark. (2008) tarafından yapılan çalışmada evlilik doyumu ve şiddet arasında negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. Esi tarafından şiddet gören ve karşılıklı olarak şiddet gördüklerini ifade eden çiftlerin evlilik doyumlarının düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Katılımcıların yetişkin bağlanma stilleri ile eşine şiddet uygulama ve eşinden şiddet görme incelendiğinde, şiddet uygulama ve saplantılı bağlanma stilli arasında bir ilişkiye rastlanmıştır. Literatür incelendiğinde bağlanma stilleri ile eşine şiddet uygulama arasında bir ilişki olduğunu söyleyen araştırmalar bulunmaktadır. Buna göre yetişkin bağlanma stillerinden saplantılı bağlanma ile şiddet uygulama ve şiddete maruz kalma arasında anlamlı bir ilişki mevcuttur (Kesner ve ark.,1998; Orcutt ve ark., 2005; Bond ve Bond, 2004; Gökmen, 2009).

Araştırmamızda evlilik uyumu ile bağlanma stilleri arasındaki ilişkide incelenmiştir. Buna göre katılımcıların bağlanma stillerinin evlilik uyumunu etkilediği görülmüştür. Buna göre saplantılı bağlanma stilleri ile çift uyumu arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki vardır. Yani, saplantılı bağlanma düzeyi arttıkça, çift uyum düzeyinin azaldığı bulunmuştur. Literatür bu sonucu desteklemektedir (Tutarel-Kışlak ve Çavuşoğlu, 2006; Gallo & Smith, 2001; Heene, Buysse, Van Oost, 2007; Scott, Cordova, 2002).

Sosyodemografik özellikler ile evlilik uyumu arasındaki ilişki incelenmiş, çiftlerin ikinci evliliklerinde çift doyumlarının arttığı, anlaşarak evlilik yapan bireylerin evlilik uyumlarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Gündoğdu (2007) yılında yaptığı çalışmada görücü usulü evlenen bireylerin anlaşarak evlenen çiftlere göre daha az uyum sağladıkları sonucuna ulaşmıştır. Aile geçmişleri ile evlilik uyumu arasında ki ilişki incelendiğinde ise anne ve babası birlikte olan çiftlerin bağılıklarının daha fazla olduğu bulunmuştur.

Araştırmada anne-baba kavga etme sıklığı ile katılımcıların evlilik uyum düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiş ve elde edilen bulgulara göre; ebeveyni sık kavga eden katılımcıların çift uyum düzeyleri daha düşük çıkmıştır. Araştırmamızda sevgi gösterme ile çift uyumu ilişkisi incelendiğinde, anne ve babası birbirine sevgi gösteren çiftlerin de birbirlerine sevgi gösterdikleri görülmektedir. Katılımcıların anne-babalarının ve kendilerinin ev dışı faaliyetlerinin ne kadarını birlikte geçirdikleri konusunda anlamlı bir ilişki olup olmadığı araştırılmış ve elde edilen bulgulara göre; ebeveynleri ev dışı faaliyetleri birlikte gerçekleştiren bireyler, yetişkin olduğunda aynı davranışı göstermektedir. Bu ilişkilere bakarak kişinin aile yaşamında gördüğü evlilik modelini kendi kurduğu evliliğe yansıttığını söyleyebiliriz (Köknel,1994). Bandura (1965) çocukların model alarak öğrendiklerini ve ilerleyen yıllarda ebeveynlerinin ilişkilerine benzer ilişki gösterdiklerini söylemektedir. Yani ebeveynleri arasındaki ilişkiyi modelleyen bir çocuk nasıl bir evlilik ilişkisi modelliyorsa kendi evliliğinde anne ve babasından görmüş olduğu davranışları sergileyeceğini söyleyebiliriz.

Katılımcıların eşler arası şiddete maruz kalma ve şiddet uygulama ile anlamlı ilişki gösteren bağımsız değişkenler arasında şiddeti yordayanlar ayırt edilmek istenmiş ve bu amaçla regresyon analizi uygulanmıştır. Regresyon analizi sonucunda yaşın, anne babanın kavga etmesinin ve anne babanın kavga etmesinden etkilenmenin duygusal şiddet uygulamada düşük düzeyde yordayıcı oldukları görülmüştür. Yaşın hem cinsel hem de ekonomik şiddette anlamlı yordayıcı olduğu, cinsel şiddette evlilik süresinin ve evlilik sayısının anlamlı yordayıcı oldukları, fiziksel şiddet uygulamada evlilik süresinin ve sayısının anlamlı yordayıcı oldukları görülmektedir. Bulgulara göre gelir seviyesi ve anne babanın kavga etmesi, anne ve babanın kavga etmesinden etkilenme tüm şiddet alt türlerini yordamaktadır. Buna göre şiddete maruz kalan kişilerde gelir seviyesi ve anne ve babanın kavga etmesi ve anne ve babanın kavga etmesinden etkilenme kişilerin ilerleyen yaşlarında

şiddete maruz kalmasında önemli birer değişkendir. Bu bulgular literatür ile uyumludur (Simons ve ark., 1998; Jewkes, 2002; Carrado, George, Loxam, Jones ve Templar, 1996; Vahip ve Doğanavşargil, 2006 Altınay ve Arat, 2007). Anne baba arasındaki şiddetin varlığı, sadece şiddete maruz kalmayı değil, şiddet uygulamayı da yordamaktadır. Kök ailelerindeki ebeveynler arasındaki ilişkinin nitelikleri yetişkinlikteki yakın ilişkilerde model yaratmaktadır. Ebeveynler arası şiddet içerikli davranışlar sergilenmekteyse çocuklar şiddetin aile içinde, eşler arasında çatışma çözebilmek veya davranış değişikliği sağlayabilmek için gerekli ve etkili bir strateji olduğu sonucuna varmaktadırlar (Simons ve ark., 1998; Köknel 1994).

Regresyon analizi sonuçlarına göre saplantılı bağlanma şiddete maruz kalmada düşük düzeyde anlamlı bir yordayıcıdır. Bağlanma stillerinin çift uyumu ile ilişkisi incelendiğinde yine bağlanma biçimlerinden saplantılı bağlanmanın ile çift uyumu ölçeğinin anlamlı bir yordayıcısı olduğu görülmüştür. Bu sonuçlar bağlanma stilleri ile yapılan birçok araştırma sonucu ile uyumludur (Orcutt ve arkadaşları, 2005; Bond ve Bond, 2004; Turanlı, 2010; Tutarel-Kışlak ve Çavuşoğlu, 2006).

Regresyon analizi bulgularına göre, evlilik uyumu aile içi eşler arası şiddetin bir yordayıcısıdır. Evlilik uyum puanları düşük olan bireylerin eşine şiddet uygulaması ve eşinden şiddet görmesi arasında ilişki olduğu görülmektedir. Yapılan çalışmalar analiz bulgusunu desteklemektedir (Tonizzo ve ark.,2000 ; Holtzworth-Munroe ve ark.,1992; Stith ve ark.,2008)

6. SONUÇ

Bu araştırma evli bireylerin eşler arası şiddet, evlilik uyumu ve bağlanma stilleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi ve değerlendirilmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu amaçla 100 kadın ve 100 erkek katılımcıya sosyo demografik, evlilik ve aile geçmişi özellikleri ile şiddet uygulama ve maruz kalma sorularını içeren “Kişisel Bilgi Formu”, eşler arasındaki evlilik uyumunu incelemek için “Çift Uyum Ölçeği” ve yetişkin bağlanma stillerini belirlemek için geliştirilmiş olan “İlişki Ölçekleri Anketi” uygulanmıştır.

Araştırmanın sonucunda, evli bireylerin birbirlerine en yüksek oranda duygusal şiddet uyguladıkları, kadınların erkeklere uyguladıkları duygusal şiddetin erkeklerin kadınlara uyguladıkları duygusal şiddet ile çok yakın oranda olduğu görülmüştür. Erkeklerin ve kadınların uyguladıkları ve maruz kaldıkları şiddet ile bazı sosyo demografik ve evlilik özellikleri ile şiddet uygulama ve şiddete maruz kalma açısından anlamlı sonuçlara rastlanmıştır. Araştırmamıza katılan kadınların yaş, evlilik süresi ile şiddet uygulama arasında anlamlı ilişkilere rastlanırken, erkeklerin eğitim durumunun şiddet uygulamada etkili olduğu görülmüştür. Araştırmamızın sonucunda kadınların erkeklerden daha fazla şiddete maruz kaldıkları, kadınların yaşının, eğitim ve gelir seviyesinin şiddete maruz kalmasında etkili olduğu görülmüştür.

Tüm yurtdışı ve yurtiçinde yapılan araştırmalarda kadının erkeklerden daha yüksek oranda aile içi eş şiddetine maruz kaldığı görülmektedir. Yurtdışında yapılan şiddet araştırmalarının bazılarında kadınların da erkek partnerlerine şiddet uyguladıklarını belirtilmektedir. Bu konuda ülkemizde çok az sayıda çalışma yapılmıştır. Kadınların şiddet uygulamalarını yordayan değişkenler ve evlilik uyumu ile ilişkisi konusunda yeni araştırmaların yapılmasına ihtiyaç vardır.

Araştırmamızda en dikkat çekici bulgu kök ailede anne ve babanın tartışması ve birbirlerine şiddet uygulamalarına tanıklık etme ile şiddet uygulama ve şiddete maruz kalma arasındaki anlamlı ilişkidir. Yine aile geçmişinde duygusal ya da fiziksel şiddete maruz kalma ile şiddet uygulama ve şiddete maruz kalma arasında belirgin anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Kişinin kök ailesinde gerek model alarak gerekse taklit ederek öğrendiği çatışma çözme biçimini yetişkinliğinde evliliğinde uyguladığı görülmektedir. Aile içerisinde yaşanan çatışma çözme biçiminin şiddet olması durumunda bir sonraki neslinde şiddet uygulayarak çatışma

çözdüğünü, yani şiddetin nesilden nesile öğrenme yoluyla aktarıldığını söyleyebiliriz. Bu araştırmanın sonucuna göre özellikle çocuklukta ebeveynleri arasındaki çatışmaya maruz kalan çocukların şiddet uygulayıcıları olmalarını engellemeye yönelik çalışmaların yapılmasının son derece önemli olduğu görülmektedir.

Katılımcıların bağlanma stilleri ile şiddet uygulamaları ve şiddete maruz kalmaları arasında ilişki incelenmiş, saplantılı bağlanmanın şiddet görmenin bir yordayıcısı olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Bağlanma stilleri ile şiddet uygulama açısından saplantılı bağlanma ile anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Araştırmamızda evlilik uyumunun aile içi şiddetin bir yordayıcısı olduğu görülmüştür. Kişilerin evlilik uyum puanları düşük olan erkek ve kadınların eşine şiddet uyguladığı ve eşinden şiddete maruz kaldığı görülmüştür. Evlilik uyumunun düşük olması ve şiddet ile ilgili çalışmaların yurtiçinde ve yurtdışında daha fazla çalışılması gerektiği, bu konuda araştırmaların sınırlı olduğu görülmüştür. Aile içi şiddetin önlenmesine yönelik olarak benimsenen sosyal politikalar kapsamında, evlilik uyumunun çift uyumu ile ilişkisinin mutlaka değerlendirilmesi gerektiği, evlilik uyumunu yükseltmeye yönelik danışmanlık ve evlilik terapilerinin toplumun her kesiminin ulaşabileceği bir düzeye çekmenin önemli olduğu görülmektedir. Evlilik ilişkisinin ailenin temeli olduğu, evlilik uyumunun olduğu bir ailede çocukların da daha sağlıklı şekilde yetişeceği unutulmamalıdır.

Katılımcıların evlilik ilişkisi ile anne ve babalarının evlilik ilişkisi arasında anlamlı ilişkilere rastlanmıştır. Bu durum erken çocukluk dönemindeki anne ve baba modelleri ile anlamlıdır. Kök ailede modellenen anne ve baba ilişkisi çocuk için ilerleyen yaşlarda önemli bir belirleyicidir. Ebeveynlerin birbirleri ile kurdukları ilişki biçimi yetişkinlikte çocuk tarafından benzer şekilde uygulanmaktadır. Kişinin aile geçmişindeki ebeveynlerin ilişkisi bir kişinin evlilik hayatında eşi ile kurduğu ilişkide etkilidir.

Son yıllarda artan ve toplumun her kesiminde görülen şiddet olaylarının önlenmesine yönelik hukusal düzenlemelerin yeniden yapılandırılması, aile bireylerinin şiddetten korunmasına yönelik olarak aile ve çift terapilerinin tüm bireylerin ulaşabileceği bir zemine yayılmalıdır.

KAYNAKLAR

- Ainsworth, M.D.S., Blehar, M.C., Waters, E., Wall, S. (1978) Patterns of attachment: A psychological study of the strange situation, NJ: Lawrence Erlbaum Associates Inc, Hillsdale.
- Akdemir, A., Karaoğlan, A. D. A., Karakaş, A. D. G. (2006) Çift Terapisi, *Türkiye 'de Psikiyatri*, **8**, 122-128.
- Akdemir, A., Karaoğlan, A., & Karakaş, G. (2006) Çift terapisi, *Türkiye 'de Psikiyatri*, **8(2)**, 123-128.
- Arat, Y., Altınay, A.G. (2007) Türkiyede Kadına Yönelik Şiddet, İstanbul.
- Archer, J. (2000) Sex differences in aggression between heterosexual partners: A meta-analytic review, *Psychological Bulletin*, **126(5)**, 651-680.
- Arıkan, G. (1998) Kırsal kesimde kadın olmak, *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, **5(2)**.
- Balci, Y.G., Ayrançi, Ü. (2005) Physical violence against women: Evaluation of women assaulted by spouses, *Journal of Clinical Forensic Medicine*, **12(5)**, 258-263.
- Balkan, E., Coşkun, A., Ergüney, H. (2007) Halk Eğitim Merkezleri Aile Sağlığını Geliştirme Programı Üreme Sağlığı El Kitabı. İstanbul: TAP Vakfı Yayınları.
- Bandura, A. (1965) Influence of models' reinforcement contingencies on the acquisition of imitative responses, *J Pers Soc Psychol*, **1**, 589-595.
- Bandura, A. (1977) Social Learning Theory And Application, 459-460, Chapman and Hall, London.
- Bartholomew, K., Horowitz, L. M. (1991) Attachment styles among young adults: a test of a four-category model, *Journal of personality and social psychology*, **61(2)**, 226.
- Bartholomew, K., Horowitz, L. M. (1991) Attachment styles among young adults: A test of a four-category model, *Journal of Personality and Social Relationships*, **61**, 226-244.
- Bayram, G.O. (2009) İnfertilitenin yaşam kalitesi ve evlilik uyumu üzerindeki etkisi, İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Doktora Tezi, İstanbul

- Bell, M.K, Naugle, A.E. (2008) İntimate Partner Violence Theoretical Considerations: Moving Towards a Contextual Framework, *Clinical Psychology Review*, 28, 1096-1107.
- Bevan, E., Higgins, D.L. (2002) Is domestic violence learned? The contribution of five forms of child maltreatment to men's violence and adjustment, *Journal of Family Violence*, 17(3), 223-245.
- Bıçak, V. (1997) Kadının cinsel iradesinin eşine karşı korunması. 20 Yüzyılın Sonunda Kadınlar ve Gelecek Konferansı, Kongre Kitabı, (Çitçi O., Ed.), 135-48, Ankara: TODAI.
- Bond S.B., Bond M. (2004) Attachment Styles and Violence Within Couples, *Journal of Nervous & Mental Disease*, 192,12 ,857-863.
- Booth, A., Dabbs, J.M. (1993) Testosterone and men's marriages. *Social Forces*, 72, 463-477.
- Bowlby J. (1969) Attachment and loss, Vol. 1: Attachment, New York: Basic Books.
- Bowlby, J. (1973) Attachment and loss, Vol. 2: Separation, New York: Basic Books.
- Bowlby, J. (1980) Loss: Sadness & Depression in Vol. 3 of Attachment and Loss, London, NY: Hogarth Press.
- Büyükgök D. (2007) Eşler Arası Şiddet: Belirleyicileri Ve Ruh Sağlığına Etkileri, Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Psikiyatri Anabilim Dalı, Aydın.
- Canatan K. Yıldırım E. (2009) Aile Sosyolojisi, Açılım Kitap, İstanbul.
- Carrado, M., George, M. J., Loxam, E., Jones, L. ve Templar, D. (1996) Aggression in British heterosexual relationships: A descriptive analysis, *Aggressive Behavior*, 22, 401-415.
- Coccaro, E., Kavoussi, R.J., Trestman, R., Gabriel, S.M. Cooper, T.B., Siever, L.J. (1997) Serotonin function in human subjects: intercorrelations among central 5-HT indices and aggressiveness, *Psychiatry Research*, 73, 1-14.
- Cook, D.R., Frantz-Cook, A. (1984). A systematic treatment approach to wife battering, *Journal of Marital and Family Therapy*, 10, 83-93.
- Counts, D. A. (1999) *To have and to hit: Cultural perspectives on wife beating* (Judith K. B., Campbell J.C., eds.) University of Illinois Press.

- Cramer F, Mc Farlane J (1994) Pornograph and abuse of women, *Public Health Nursing*, **11(4)**, 268-272.
- Çiftçi, O. (2007) Yaşadıkları Şiddet Nedeniyle Sığınma Evlerine Başvuran Kadınların Umutsuzluk, Depresyon ve Üreme Sağlığı Durumlarının Değerlendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Davidson, R.J., Putnam, K.M., Larson, C.L. (2000). Dysfunction in the neural circuitry of emotion regulation- a possible prelude to violence, *Science*, **298(5479)**, 591.
- Davis K.E., Ace A., Andra M., Stalking Perpetrators and Psychological Maltreatment of Partners: Anger-Jealousy, Attachment Insecurity, Need for Control, and Break-Up Context, [*Violence and Victims*](#), **15(4)**, 407-425.
- Diop-Sidibé, N., Campbell J.C., Becker S. (2006) Domestic violence against women in Egypt—wife beating and health outcomes, *Social Science & Medicine* , **62(5)**, 1260-1277.
- Dişçigil, A.G., (2003), Aile İçi Şiddet Gören Kadınlarda Psikiyatrik Bozukluklar: Bir Psikiyatri Polikliniği Örnekleme, Uzmanlık Tezi, İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı, İstanbul.
- Dişsiz M., Şahin N.H. (2008) Evrensel Bir Kadın Sağlığı Sorunu: Kadına Yönelik Şiddet, *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*, Cilt:1,Sayı:1.
- Doğan İ. (1991) Aile Sosyolojisi Modeli, Türk Aile Ansiklopedisi, Cilt I. s. 25,T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Yayınları.
- Doğanavşargil, Ö., Sertöz Ö.Ö. (2007) Aile İçi Fiziksel Şiddet Ve Somatizasyon: İki Kuşağın Geriye Dönük İncelenmesi, *Türkiye’de Psikiyatri*, 9 (2), 84-90.
- Downey, G., Feldman, S.I. (1996). Implications of rejection sensitivity for intimate relationships, *Journal of Personality and Social Psychology*, **70**, 1327-1343.
- Dutton, D. G. (1995) Male abusiveness in intimate relationships, *Clinical Psychology Review*, **15**, 567–581.
- Dutton, D.G. (2000) Witnessing parental violence as a traumatic experience shaping the abusive personality, *Journal of Aggression, Maltreatment and Trauma*, **3(1)**,59-67.
- Dutton, D.G., Saunders, K., Starzomski, A., Bartholomew, K. (1994). Intimacy anger and insecure attachment as precursors of abuse in intimate relationships, *Journal of Applied Social Psychology*, **24(15)**, 1367-1386.

- Dutton, D.G., Starzomski, A., Ryan, L. (1996) Antecedents of borderline personality organization in wife assaulters, *Journal of Family Violence*, **11(2)**, 113-132.
- Eckhardt, C.I., Barbour, K.A., Davis, G.C. (1998) Articulated thoughts of maritally violent and nonviolent men during anger arousal, *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, **66(2)**, 259-269.
- Erbek, E., Eradamlar, E., Beştepe, E. (2004) Kadına yönelik fiziksel ve cinsel şiddet: üç grup evli çiftte karşılaştırmalı bir çalışma, *Düşünen Adam*, **17**, 196-204.
- Erel O., Burman B. (1995) Interrelatedness Of Marital Relations And Parent-Child Relations: A Meta-Analytic Review, *Psychological Bulletin*, **118**, 108-132.
- Ergün, Z., (2004) Boşanma Davaları, 3.baskı, Adil Yayınevi, Ankara.
- Feldman, C.M. (1997) Childhood precursors of adult interpartner violence, *Clinical Psychology: Science and Practice*, **4**, 307-334.
- Feldman, C.M., Ridley, C.A. (1995) The etiology and treatment of domestic violence between adult partners, *Clinical Psychology and Science Practice*, **2(4)**, 317-348.
- Fıfıloğlu, H., Demir, A. (2000) Applicability of the dyadic adjustment scale for measurement of marital quality with Turkish couples, *European Journal of Psychological Assessment*, **16**, 214-218
- Fidanoğlu O. (2006) Evlilik uyumu, mizah tarzı ve kaygı düzeyi arasındaki ilişki, Yüksek Lisans Tezi, T.C Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Psikolojik Danışman ve Rehberlik AD, İstanbul.
- Fincham, F. D., Bradbury, T. N., Arias, I., Byrne, C. A., Karney, B. R. (1997) Marital violence, marital distress, and attributions., *Journal of Family Psychology*, **11(3)**, 367.
- Fincham, F.D., Bradbury, T.N. (1987) The Assessment Of Marital Quality: A Reevaluation, *Journal Of Marriage And The Family*, **49**, 797-809.
- Fonagy, P., Leigh, T., Steele, M., Steele, H., Kennedy, R., Mattoon, G., Gerber, A. (1996) The relation of attachment status, psychiatric classification, and response to psychotherapy, *Journal of consulting and clinical psychology*, **64(1)**, 22.
- Fonagy, P., Target, M. (1997) Attachment and reflective function: Their role in self-organization, *Development and psychopathology*, **9(04)**, 679-700.
- Freedman, J. L., Sears, D. O., Carl, S., Merrill, J. (1989) *Sosyal Psikoloji*, (Çev: A.Dönmez), İstanbul: Ara Yayıncılık.

- Gallo, L. C., Smith, T. W. (2001) Attachment style in marriage: Adjustment and responses to interaction, *Journal of Social and Personal Relationships*, **18(2)**, 263-289.
- Garcia-Moreno, C., Jansen, H. A., Ellsberg, M., Heise, L., Watts, C. H. (2006) Prevalence of intimate partner violence: findings from the WHO multi-country study on women's health and domestic violence, *The Lancet*, **368(9543)**, 1260-1269.
- Gartner, E.T., Gollan, J.K., Jacobson, N.S. (1997). Psychological aspects of perpetrators of domestic violence and their relationships with the victims. *Psychiatry Clinics of North America*, **20(2)**, 337-350.
- Gelles, R: J. ve Conte, J.R. (1990) Domestic Violence and Sexual Abuse of Children: A Review of Research in the Eighties. *J. Of Marriage and the Family*. 52 S: 1045-1058.
- Giles-Sims, J., Straus, M. A. (1983) *Wife battering: A systems theory approach*, Guilford Press, New York.
- Gladding, S.T. (2002) *Family Therapy, History, Theory and Practice*. Second Edition, . p.6, Merrill Prentice Hall.
- Glenn, N. D. (1990) Quantitative Research On Marital Quality in The 1980s: A Critical Review, *Journal Of Marriage And The Family*, **52**, 818-831.
- Goldner, V., Penn, P., Sheinberg, M., Walker, G. (1990) Love and violence: paradoxes in volatile attachments, *Family Process*, **29**, 343-364.
- Gök M. (2009) Aile İçi Şiddet Ve Öfke İfade Tarzları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı
- Gökmen, D., (2009) Kadın sığınma evinde yaşayan şiddet görmüş kadınlar ile eşiyile birlikte yaşayan şiddet görmüş kadınlar arasındaki psikolojik dayanıklılık ve bağlanma durumlarının karşılaştırılması, Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji İnsan Bilimleri ve Felsefe, Klinik Psikoloji Anabilim Dalı.
- Gölge, Z.B., Gökdoğan, M., Göktürk, G., Safran, N., Çöloğlu, S., Yavuz, M.F. (2000) Aile içi Şiddet: Eşler arası ilişkiler. IV. Adli Bilimler Kongresi, İstanbul.
- Grych J.H., Fincham F.D. (1990) Marital conflict and children's adjustment: a cognitive-contextual framework, *Psychological Bullentin*, **108**, 267-290.
- Güleç, H., Topaloğlu M., Ünsal D., Altıntaş M. (2012) Bir Kısır Döngü Olarak Şiddet, *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, **4(1)**, 112-137.

- Gültekin G., Tunalı B., (2004) Aile İçi Şiddet Ve Hukuki Düzenlemeler, *Adli Psikiyatri Dergisi*, **1 (4)**:17-30.
- Gündüz M.F. (2002) Yurttaşlık Bilinci, Anı Yayıncılık.
- Güneri F. (1996) Aile İçinde Kadına Yöneltilen Şiddet” Evdeki Terör: Kadına Yönelik Şiddet, Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı, İstanbul.
- Gwartney-Gibbs P.A., Stockard, J., Bohmer, S. (1987) Learning courtship aggression: the influence of parents, peers and personal experiences, *Fam Relat*, **3(6)**, 276-282.
- Hamberger, K., Hastings, J.E. (1991). Personality correlates of men who batter and nonviolent men: Some continuities and discontinuities. *Journal of Family Violence*, **6(1)**, 131-147.
- Hazan C., Shaver P. (1987) Romantic love conceptualized as attachment process, *J Pers. Soc. Psychology*, **52**, 511- 524.
- Hazan, C., Shaver, P.R. (1994) Attachment as an organizational framework for research on close relationships, *Psychological Inquiry*, **5**, 1-22.
- Heene, E., Buysse, A., Van Oost, P. (2007) An interpersonal perspective on depression: The role of marital adjustment, conflict communication, attributions, and attachment within a clinical sample, *Family Process*, **46(4)**, 499-514.
- Heise L, Ellsberg M, Gottemoeller M (1999) Ending Violence Against Women Population Reports, Series L, No. 11, Johns Hopkins University School of Public Health, Baltimore.
- Heise, L. (1993) Violence Againsts Women The Hidden Health Burden, *World Health Statistics Quarterly*, **46**.
- Hıdıroğlu, S., Topuzoğlu, A., Ay, P., Karavus, M.E. (2006) Kadın ve Çocuklara Karşı Fiziksel Şiddeti Etkileyen Faktörlerin Değerlendirilmesi: İstanbul’da Sağlık Ocağı Tabanlı Bir Çalışma, *Yeni Symposium Dergisi*, **44 (4)**, 196-202.
- Holtzworth-Munroe A. (1992) Social skill deficits in maritally violent men: Interpreting the data using a social information processing model, *Clinical Psychology Review*, **12**, 605-617.
- Holtzworth-Munroe, A., Stuart, G.L. (1994) Typologies of Male Batterers: Three Subtypes and The Differences Among Them, *Psychological Bulletin*, **116(3)**, 476-497.

- Holtzworth-Munroe, A., Waltz, J., Jacobson, N.S, Monaco,V. Fenrenbach, P.A, Gottman, J.M. (1992) Recruiting Nonviolent Men as Control Subjects for Research on Marital Violence: How Easily Can It Be Done?, *Violenceand Victims*, **7**, 79-88.
- Işıloğlu, B. (2006) Anksiyete ve Depresyon Tanısı İle İzlenen Evli
- Işınso, M.(2003) İkili ilişki biçimi ve süresi ile bağlanma stilleri arasındaki bağlantılar, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi.
- İbiloğlu, A. O. (2012) Aile içi şiddet, *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, **4(2)**, 204-222.
- İçli, T. G. (1994) Aile İç Şiddet: Ankara-İstanbul-İzmir Örneği. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, **11(1-2)**, 7-20.
- İlkaracan P., Gülçür L., Arın C. (1996) Sıcak Yuva Masalı: Aile İç Şiddet ve Cinsel Taciz, Metis Yayınları, İstanbul.
- İNCECİK, Y., KURDAK, H., ÖZCAN, S., AKPINAR, E., Saatçı, E., BOZDEMİR, N. (2009) Eş Şiddeti ve Aile Hekimliği, *Turkish Journal of Medicine And Primary Care*, **3(1)**, 1-8.
- Jansen HAFM, Üner S., Kardam, F. (2009) Türkiye’de kadına yönelik aile içi şiddet araştırması, Ankara.
- Jejeebhoy, S.J., Cook, R.J. (1997) State accountability for wife beating: The Indian challenge, *The Lancet*, **349**, 10-12.
- Jewkes, R. (2002) Intimate partner violence: causes and prevention, *The Lancet* , **359**,1423-1429.
- Johnson D. R. , White L. K., Edwards J. N. , Booth, A. (1986) Dimensions of Marital Quality: Toward Methodological And Conceptual Refinement, *Journal of Family Issues*, **7**, 31-49.
- Johnson D.R., Amazola T.O., Booth A. (1992) Stability and developmental change in marital quality: a three wave panel analysis, *Journal of Marriage and the Family*, **54**: 582-594.
- Kadınlarda Aile İç Şiddetin Sosyo-Demografik Faktörler, Çift Uyumu ve Hastalıkla İlişkisi, Uzmanlık tezi, Prof. Dr. Mahzar Osman Ruh ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İstanbul.
- Karney, B.R., Bradbury T.N.. (1995) The longitudinal course of marital quality and stability: A review of theory, methods, and research, *Psychological bulletin* **118**, 3.

- Kaya M., Güneş G., Kaya, B., Pehlivan, E. (2004) Tıp fakültesi öğrencilerinde boyun eğici davranışlar ve şiddetle ilişkisi, *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 5, 5-10.
- Kaya, M., Kaya, B. (2000) Kadına Yönelik Şiddet; Pandoranın Kırık Kutusu, *Sağlık Toplum Siyaset*, 3,50-53.
- Kesner J. E., McKenry P.C. (1998) The Role of Childhood Attachment Factors in Predicting Male Violence Toward Female Intimates, *Journal of Family Violence*, 13, 417-432.
- Kesner, J.E., McKenry, P.C. (1998) The role of childhood attachment factors in predicting male violence toward female intimates, *Journal of Family Violence*, 13, 417-432.
- Kışlak T.Ş., Çabukça F. (2002) Empati ve demografik değişkenlerin evlilik uyumu ile ilişkisi, *Aile ve Toplum Eğitim Kültür ve Araştırma Dergisi*, 2(6).
- Kobak R. R., Hazan, C. (1991) Attachment in marriage: Effects of security and accuracy of working models, *Journal of Personality and Social Psychology*, 60, 861–869.
- Koşar, N., Arıkan, Ç. (1990) Evlilikte kadının fiziksel olmayan istismarı, .XXVI. Ulusal Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Kongresi, Sözel Bildiri, İzmir.
- Köknel Ö. (1996) Bireysel ve Toplumsal Şiddet, I.Basım, S:17-48, Altın Kitaplar Yayınevi, İstanbul.
- Kurz, D. (1997). Physical Assaults by male partners: A major social problem, (In M. R. Walsh Ed.), *Women, men, & gender: Ongoing debates*, pp. 222-246, New Haven: Yale University Press.
- Lawson, D. M. (2003) Incidence, explanations, and treatment of partner violence, *Journal of Counselling and Development*, 81, 19-32.
- Lawson, D.M. (1989) A Family Systems Perspective on Wife Battering, *Journal of mental health counseling*, 4, 359-374.
- Lenton, R.L. (1995) Power Versus Feminist Theories of Wife Abuse, *Canadian Journal of Criminology*, 37, 305-330.
- Leonard, K. E., Senchak, M. (1992) Attachment styles and marital adjustment among newlywed couples. *Journal of Social and Personal Relationships*, 9(1), 51-64.

- Leonard, K.E., Senchak, M. (1996) Prospective Prediction of Husband Marital Aggression Within Newlywed Couples, *Journal of Abnormal Psychology* ,**105 (3)**, 369-380.
- Locke, H.J., Wallace, K.M. (1959) Short marital adjustment and prediction tests: Their reliability and validity, *Marriage and Family Living*, **21**, 251-255.
- Lundberg G.A. (1958), *Sociology*, 4th ed., Harper & Row.
- Macmillan, R., Gartner, R. (1999) When she brings home the bacon: Labor-force participation and the risk of spousal violence against women, *Journal of Marriage and the Family*, 947-958.
- Margolin, G., Sibner, G.L., Gleberman, L. (1988) Wife Battering, Handbook of Family Violence, (Hasselt V.B, Morrison, R.L, Bellack, A.S, Hersen, M. Eds.), New York : Plenum.
- Margolin, G., Sibner, G.L., Gleberman, L. (1988) Wife Battering, Handbook of Family Violence (Hasselt V.B, Morrison, R.L, Bellack ,A.S, Hersen, M.,Eds), Plenum, New York .
- Mayseless, O. (1991) Adult attachment patterns and courtship violence, *Family Relations*,**40**, 21-28.
- Mazza D, Dennerstein L, Ryan V. (1996) Physical,sexual and emotional violence against women: a general practice based prevalence study,*The Medical Journal of Australia* 1996; 164: 14-17.
- Merten, M.J, Williams, A.L. (2009) Acceptability of Marital Violence Among College Men and Women: Does Gender and Current Relationship Status Matter?, *College Student Journal*,, **43(3)**, 843-851.
- Monson, C.M., Langhinrichsen-Rohling, J. (1998). Sexual and nonsexual marital aggression: Legal considerations, epidemiology, and an integrated typology of perpetrators, *Aggression and Violent Behavior*, **3(4)**, 369-389.
- Monson, C.M., Langhinrichsen-Rohling, J. (1998). Sexual and nonsexual marital aggression: Legal considerations, epidemiology, and an integrated typology of perpetrators, *Aggression and Violent Behavior*, **3(4)**, 369-389.
- Mutlu, F. (2006) Aile içi şiddet sürecinde kadına yönelik şiddet üzerine sosyolojik bir araştırma, Yüksek lisans tezi, Fırat Üniversitesi, Elazığ.

- Nolet-Bos, W. (1999) Female perpetrators and victims of domestic violence: The contribution of feminist and psychoanalytic theories, Doctoral Dissertation, Rutgers, New Jersey.
- Orcutt H. K., Garcia M.,Pickett S.M. (2005) Female-Perpetrated Intimate Partner Violence and Romantic Attachment Style in a College Student Sample, [*Violence and Victims*](#), **20**, No:3, 287-302.
- Özgentürk, İ., Karğın, V., Baltacı, H. (2012) Aile İçi Şiddet Ve Şiddetin Nesilden Nesile İletilmesi. *Polis Bilimleri Dergisi*, **55**.
- Özgüven, İ. E.(2000) Evlilik ve Aile Terapisi, PDREM Yayınları, 1,73,85.
- Özgüven, İ. E.(2001) Ailede İletişim ve Yasam, PDREM Yayınları, 60.
- Özgüven, İ.E. (2000) Evlilik ve Aile Terapisi, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Pence, E., Paymar, M. (1993) Education groups for men who batter: The Duluth model, New York: Springer.
- Polat O. (2000) Adli Tıp, DER yayınları, 290, 113-122.
- Polat, O. (2001) Çocuk ve Şiddet, Der Yayınları, İstanbul.
- Rosenbaum, A., O'Leary, K. D. (1981) Marital violence: Characteristics of abusive couples, *Journal of consulting and clinical psychology*, **49(1)**, 63.
- Rounsville, B. (1978) Theories in marital violence: Evidence form a study of battered women. *Victimology: An International Journal*, **3(1-2)**,11-31.
- Ruiz-Pérez, I., Plazaola-Castaño, J. (2005) Intimate partner violence and mental health consequences in women attending family practice in Spain, *Psychosomatic medicine*, **67(5)**, 791-797.
- Sacakoğlu, F., Çiçekoğlu, M. (1994) Kadına Yönelik Şiddetin Sonuçları ve Çözüm Yolları, 4.Ulusal Halk Sağlığı Kongresi, 207-209.
- Scott, R. L., Cordova, J. V. (2002) The influence of adult attachment styles on the association between marital adjustment and depressive symptoms, *Journal of Family Psychology*, **16(2)**, 199.
- Senchak M., Leonard K. E. (1992) Attachment styles and marital adjustment among newlywed couples, *Journal of Social and Personal Relationships*, **9**, 5 1-64.
- Sezer Ü (2004) Aile Yapısı ve İlişkileri, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir.
- Sezer, Ü. (2004) Aile Yapısı ve İlişkileri, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

- Shorey, R.C., Cornelius, T.L., Bell, K.M. (2008) A Critical Review of Theoretical Frameworks for Dating Violence: Comparing the Dating and Marital Fields, *Aggression and Violent Behavior*, 13, 185-194.
- Siegel, J.S. (1991) Analysis of projective identification: An object relations approach to marital treatment, *Clinical Social Work Journal*, 19, 71-80.
- Simons, R.L., Lin, K.H., Gordon, L.C. (1998) Socialization in the family of origin and male dating violence: A prospective study, *Journal Marriage and Family*, 60, 467-478.
- Sorenson, S.B., Golding, J.M. (1990) Depressive sequelae of recent criminal victimization, *Traumatic Stres*, 3, 337-350.
- Söylemez İ., Evlilik uyum ve aile işlevleri ölçeği geliştirme: güvenilirlik ve geçerlik çalışması, Tıpta Uzmanlık Tezi, Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı, Ankara.
- Spainer (1979) (Ref; Yılmaz, A. (2001) Eşler arasındaki uyum, anne-baba tutumu ve benlik algısı arasındaki ilişkilerin gelişimsel olarak incelenmesi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 16 (47) 1-20).
- Spainer G.B. (1979) The Measurement of Marital Quality, *Journal of Sex & Marital Therapy*, 5, 3.
- Stets,J., Straus, M.A. (1992) Gender differences in reporting marital violence, *Phsyical violence in American families*,151-166, New Brunswick, N.J.
- Stets,J., Straus, M.A. (1992). Gender differences in reporting marital violence. *Phsyical violence in American families* (pp. 151-166). New Brunswick, N.J.: Transaction Publishers. (Akt: Dutton (2006) Transforming a flawed policy: A call to revive psychology and science in domestic violence research and practice. *Aggression and Violent Behavior*,11(5), 457-483.
- Stith, S.M., Gren, N.M., Smith, D.B.,Word, D.B. (2008) Marital Satisfaction and Marital Discard as Risk Markers for Intimate Partner Violence: A meta-Analytic Review, *Journal of family violence*, 23, 149-160.
- Sümer N., Güngör D. (1999) Çocuk yetiştirme stillerinin bağlanma stilleri, benlik değerlendirmeleri ve yakın ilişkiler üzerindeki etkisi, 14, 35-38.

- Sümer, N., & Güngör, D. (1999) Yetişkin bağlanma stilleri ölçeklerinin Türk örneklemini üzerinde psikometrik değerlendirmesi ve kültürlerarası bir karşılaştırma, *Türk Psikoloji Dergisi*, **14**, 71-106.
- Şendil, G. (2003) Çocukların evlilik çatışmasını algılayışı, *İ.Ü. Psikoloji Çalışmaları*, **23**, 113-145.
- Tjaden, P., Thoennes, N. (2000) Full report of the prevalence, incidence, and consequences of violence against women.
- Tonizzo, S., Howells K., Day A., Reidpath D., Froyland I. (2000) Attributions of negative partner behavior by men who physically abuse their partners, *Journal of Family Violence*, **15**, 155-167.
- Tutarel-Kışlak, Ş. ve Çavuşoğlu, Ş. (2006) Evlilik uyumu, bağlanma stilleri, yüklemeler ve benlik saygısı arasındaki ilişkiler, *Aile ve Toplum Dergisi*, **3(9)**, 61-68.
- Türk Dil Kurum Türkçe Sözlük. Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2005.
- Türkiye Nüfus Ve Sağlık Araştırması (2003) Hacettepe Üniversitesi, Nüfus Etütleri Enstitüsü, Sağlık Bakanlığı Ana Çocuk Sağlığı Aile Planlaması Genel Müdürlüğü, Devlet Planlama Teşkilatı ve Avrupa Birliği. Erişim: 2013. <http://www.hips.hacettepe.edu.tr/tnsa2003>
- Vahip, I., Doğanavşargil, Ö. (2006). Aile içi fiziksel şiddet ve kadın hastalarımız, *Türk Psikiyatri Dergisi*, **17**, 107-114.
- Vatandaş, C. (2003) Aile ve Sıddet: Türkiye’de Esler Arası Sıddet, **Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyon.**
- Whitchurch, G. G., Constantine, L. L. (Ref. Umberson, D., Anderson, K., Glick, J., Shapiro, A. (1998) Domestic violence, personal control and gender, *Journal of Marriage of the Family*, **60**, 442-452).
- WHO. (2005) World report on violence and health. Geneva: World Health Organization.
- Widom, C.S. (1989) Child abuse, neglect, and violent criminal behavior. *Criminology*, **27**, 251-271.
- Widom, C.S. (2000) Childhood victimization: early adversity, later psychopathology, *National Institute of Justice Journal*, **242**, 1-9.
- Worchel, S. (2000) Agression: Harming Others”, *Social Psychology*, Wadsworth Thomson Learning, 10: 303-308, USA.

- Yalom, M. (2002) Antik çağlardan günümüze evli kadının tarihi, Çev. Yelçe Z., Domaniç N., Çitlembik Yayınları, İstanbul.
- Yılmaz, A. (2001) Eşler Arasındaki Uyum, Anne-Baba Tutumu Ve Benlik Algısı Arasındaki İlişkilerin Gelişimsel Olarak İncelenmesi, *Türk Psikoloji Dergisi*, **16(47)**,1-24.
- Zosky, D.L. (1999)The application of object relations theory to domestic violence, *Clinical Social Work Journal*, **27(1)**, 55-69.

EKLER

EK-1

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Bu araştırma ikili ilişkilerde bağlanma stilleriniz, evlilik uyumu ve aile içi eşe yönelik şiddet arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapılmaktadır. Bu formun üzerine isminizi yazmanız istenmemektedir. Bu araştırma süresince size ilişkin toplanacak tüm bilgiler kesinlikle gizli tutulacaktır. Görüşleriniz bu araştırma için çok değerlidir. Bu nedenle hiçbir maddeyi boş bırakmamanız oldukça önemlidir.

Teşekkür ederiz.

Psk. Ayçin Bozkurt

1. Cinsiyet: Kadın () Erkek ()
 2. Yaş: (....)
 3. Eğitim durumu: Okur-yazar () İlkokul () Ortaokul () Lise () Üniversite mezunu () Lisansüstü () Diğer
 4. İş durumu: Çalışıyor () Çalışmıyor () Emekli ()
 5. Aylık geliriniz. Yok () Düşük () Orta () Yüksek ()
- Aşağıdaki evliliğiniz ile ilgili soruları yanıtlayınız.
6. Kaç Yıldır Evlisiniz? (.....)
 7. Bu kaçınıcı evliliğiniz? (.....)
 8. Nasıl evlendiniz? : Anlaşarak () Görücü Usulü() Diğer () Belirtiniz:.....

Aşağıdaki çocukluk döneminizde yaşadığınız aile durumu ile ilgili soruları yanıtlayınız.

9. () Anne-Baba birlikte () Anne-Baba ayrı () Diğer
10. Anne veya babanızdan tekmeleme, tokatlama, vurma veya dövme gibi her hangi bir davranış gördünüz mü?
() Evet () Hayır

11. Anne ya da babanız size karşı hakaret, aşağılama veya küçük düşürücü davranışlarda bulundu mu ?

Evet Hayır

12. Anne ve babanız boşanmayı, ayrılmayı ne sıklıkla düşünür ya da tartışırdı ?

Her zaman Bazen Hiçbir zaman

13. Anne ve babanız ne sıklıkla kavga ederlerdi ?

Her zaman Bazen Hiçbir zaman

14. Anne ve babanızın kavga etmesi sizi nasıl etkilerdi ?

Çok etkilendim Biraz etkilendim Hiç etkilenmedim

15. Aşağıda verilen ifadelerden hangilerinin sizin için geçerli olduğunu işaretleyiniz.

(Birden fazla şıkkı işaretleyebilirsiniz)

Annemin babamı azarladığına, küçük düşürücü sözler söylediğine veya küfür ettiğine tanık oldum.

Babamın annemi azarladığına, küçük düşürücü sözler söylediğine veya küfür ettiğine tanık oldum.

Annemin babama tokat, tekme veya yumruk attığına tanık oldum.

Babamın anneme tokat, tekme veya yumruk attığına tanık oldum.

Annemin babamı cinsel ilişkiye zorladığına tanık oldum.

Babamın annemi cinsel ilişkiye zorladığına tanık oldum.

Annemin babamın elinden parasını zorla aldığına tanık oldum.

Babamın annemin elinden parasını zorla aldığına tanık oldum.

16. Anne babanız sevgilerini birbirine gösterir miydi ?

Evet Hayır

17. Anne ve babanız birbirlerini teşvik edici fikir alışverişlerinde bulunur muydu?

Her zaman Bazen Hiçbir zaman

18. Anne babanız ev dışı faaliyetlerinin ne kadarını birlikte yapardı?

Hepsini

Bazılarını

Hiçbirini

19.Aşağıda bir dizi ifade verilmektedir. Her bir ifadede verilen eylemi **SİZİN EŞİNİZE** yapıp yapmadığınızı ve ne sıklıkla eylemi yaptığınızı düşünerek ilgili sütuna (X) işareti koyarak belirtiniz.(Her bir ifadeyi işaretleyiniz)

		Hiçbir Zaman Yapmadım	Nadiren Yaptığım Olur (du)	Bazen Yaparım (Yapardım)	Sık sık Yaparım (Yapardım)	Neredeyse Her zaman Yaparım
1	Eşimi azarladığım oldu					
2	Eşimin kendi akrabaları ya da arkadaşları ile görüşmesini istemediğim veya izin vermediğim oldu					
3	Eşimi başka biriyle cinsel ilişkiye zorladığım oldu					
4	Eşimin fiziksel görünümü ile alay ettiğim oldu					
5	Eşime küçük düşürücü sözler söylediğim oldu					
6	Eşimin çalışmasını istemediğim veya çalışmasına izin vermediğim oldu					
7	Eşime tekme, tokat veya yumruk attığım oldu					
8	Eşimin elinden zorla parasını aldığım oldu					
9	Kesici-delici alet (bıçak vb.), ezici alet (sopa, oklava vb)yada ateşli silah ile eşimin üzerine yürüdüğüm oldu					
10	Eşimin istemediği şekilde (türde) onu cinsel ilişkiye zorladığım oldu					
11	Eşime küfür ettiğim oldu					
12	Eşimin cinsel performansıya alay ettiğim ya da eşimin vücudunu veya cinsel organını hor gördüğüm oldu					
13	Eşimin elinde para tutmasına izin vermediğim oldu					
14	Eşimi tartakladığım oldu					
15	Eşimi cinsel ilişkiye zorladığım oldu					
16	Terlik, tava, tokalı kemer ve bunun gibi eşyalarla eşimin üzerine yürüdüğüm oldu					

20. Aşağıda bir dizi ifade verilmektedir. Her bir ifadede verilen eylemi **EŞİNİZİN SİZE** yapıp yapmadığını ve ne sıklıkla eylemi yaptığını düşünerek ilgili sütuna (X) işareti koyarak belirtiniz.(Her bir ifadeyi işaretleyiniz)

		Hiçbir Zaman Yapmadı	Nadiren Yaptığı Olur (du)	Bazen Yapar (Yapardı)	Sık sık Yapar (Yapardı)	Neredeyse Her zaman Yapar
1	Eşimin beni azarladığı oldu					
2	Eşimin, kendi akrabalarım ya da arkadaşlarım ile görüşmemi istemediği veya izin vermediği oldu					
3	Eşimin beni başka biriyle cinsel ilişkiye zorladığı oldu					
4	Eşimin, fiziksel görünümüm ile alay ettiği oldu					
5	Eşimin bana küçük düşürücü sözler söylediği oldu					
6	Eşimin çalışmamı istemediği veya çalışmama izin vermediği oldu					
7	Eşimin bana tekme, tokat veya yumruk attığı oldu					
8	Eşimin, elimden zorla paramı aldığı oldu					
9	Eşimin kesici- delici alet (bıçak vb.), ezici alet (sopa, oklava vs.) yada ateşli silah ile üzerime yürüdüğü oldu					
10	Eşimin, beni istemediğim şekilde (türde) cinsel ilişkiye zorladığı oldu					
11	Eşimin bana küfür ettiği oldu					
12	Eşimin cinsel performansıyla alay ettiği ya da vücudumu veya cinsel organımı hor gördüğü oldu					
13	Eşimin, elimde para tutmama izin vermediği oldu					
14	Eşimin beni tartakladığı oldu					
15	Eşimin beni cinsel ilişkiye zorladığı oldu					
16	Eşimin terlik, tava, tokalı kemer ve bunun gibi eşyalarla üzerime yürüdüğü oldu					

İlişki Ölçekleri Anketi

Aşağıdaki yakın duygusal ilişkilerinizde kendinizi nasıl hissettiğinize ilişkin çeşitli ifadeler yer almaktadır. Yakın duygusal ilişkilerden kastedilen arkadaşlık, dostluk, romantik ilişkiler ve benzerleridir. Lütfen her bir ifadeyi bu tür ilişkilerinizi düşünerek okuyun ve her bir ifadenin sizi ne ölçüde tanımladığını aşağıdaki 7 aralık ölçek üzerinde değerlendiriniz.

	1-----	2-----	3-----	4-----	5-----	6-----	7
Beni hiç Tanımlamıyor.				Beni kısmen Tanımlıyor			Tamamıyla beni Tanımlıyor.
1. Başkalarına kolaylıkla güvenemem.	1	2	3	4	5	6	7
2. Kendimi bağımsız hissetmem benim için çok önemli	1	2	3	4	5	6	7
3. Başkalarıyla kolaylıkla duygusal yakınlık kurarım.	1	2	3	4	5	6	7
4. Başkalarıyla çok yakınlaşırsam incitileceğimden korkuyorum	1	2	3	4	5	6	7
5. Başkalarıyla yakın duygusal ilişkilerimin olmadığı sürece rahatım.	1	2	3	4	5	6	7
6. Başkalarıyla tam anlamıyla duygusal yakınlık kurmak istiyorum.	1	2	3	4	5	6	7
7. Yalnız kalmaktan korkarım.	1	2	3	4	5	6	7
8. Başkalarına rahatlıkla güvenip bağlanabilirim.	1	2	3	4	5	6	7
9. Başkalarına tamamıyla güvenmekte zorlanırım.	1	2	3	4	5	6	7
10. Başkalarının bana dayanıp bel bağlaması konusunda oldukça rahatım.	1	2	3	4	5	6	7
11. Başkalarının bana, benim onlara verdiğim kadar değer vermediğinden kaygılanırım.	1	2	3	4	5	6	7
12. Kendi kendime yettiğimi hissetmem benim için çok önemli.	1	2	3	4	5	6	7
13. Başkalarının bağlanmamalarını isterim.	1	2	3	4	5	6	7
14. Başkalarıyla yakın olmak beni rahatsız eder.	1	2	3	4	5	6	7
15. Başkalarının bana, benim istediğim kadar yakınlaşmakta gönülsüz olduklarını düşünüyorum	1	2	3	4	5	6	7
16. Başkalarına bağlanmamayı tercih ederim.	1	2	3	4	5	6	7
17. Başkaları beni kabul etmeyecek diye korkarım.	1	2	3	4	5	6	7

ÇİFT UYUM ÖLÇEĞİ

Birçok insanın ilişkilerinde anlaşmazlıkları vardır. Lütfen aşağıda verilen maddelerin her biri için siz ve eşiniz arasındaki anlaşma veya anlaşmama ölçüsünü aşağıda verilen altı düzeyden birini seçerek belirtiniz.

Aileyle ilgili parasal işlerin idaresi.....

Eğlenceyle ilgili konular.....

Ölçeğin tamamına ulaşmak için aşağıda yazılı adresle iletişime geçiniz.

Yazışma adresi: Prof.Dr. Hürol Fışiloğlu

ODTÜ Psikoloji Böl.

06531 Ankara